

HUYNH VĂN THỜI

Kỹ thuật TRỒNG VÀ 6HÉP HOA HỒNG

KỸ THUẬT TRỒNG VÀ GHÉP HOA HỒNG

Tái bản năm 2001

Tái bản kỳ này chúng tôi sửa chữa các lỗi về in ấn và đặc biệt bổ xung thêm phần chăm sóc cây hồng ở nơi có khí hậu nắng nóng, mưa nhiều như ở TP HỒ CHÍ MINH và các tỉnh đông bằng nam bộ, không được mát mẻ như ở Cái Mơn, Sa Đéc thường được nuôi trồng trên giàn cao thông thoáng hơn.

Đặc biệt chú trọng đến:

- ❖ **Cách trồng**
- ❖ **Cách bón phân**
- ❖ **Cách phòng trừ sâu bệnh**

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

KỸ THUẬT TRỒNG & GHÉP HOA HỒNG

Huỳnh văn Thới

Chịu trách nhiệm xuất bản

Lê Hoàng

Biên tập: Kiến Huy

Bìa : Trung Kiên

Trình bày: Lan Hương

Sửa bản in: Kiến Huy

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

161B Lý chính thắng-Q3- TP Hồ Chí Minh

ĐT: 8444289 -8446211

In 1000 cuốn, khổ 14,5 x 20,5 cm

Tại CTY In & Bao Bì Hưng Phú

Số đăng ký kế hoạch xuất bản 1411/304

Do Cục Xuất bản cấp ngày 30-11-1999

và giấy trích ngang KHXH số 53/2001

In xong và nộp lưu chiểu tháng 03 năm 2001

LỜI GIỚI THIỆU

Làm thế nào để viết về hoa hồng – cái hoa “Hoàng Hậu” ấy ! đã nhiều người viết , đã quá nhiều người nói về kiệt tác vĩ đại này của “ Tào Hóa” rồi . Những thi sĩ đã hết sức tôn thờ , tâng bốc sắc đẹp mê hồn của loại hoa này ! Từ Hérodote đến Ronsard đã làm không biết bao nhiêu thơ phú , về sau càng ngày càng nhiều , phải một cuốn sách to như tự điển mới kể ra hết được, tất cả những mỹ miều,xinh đẹp, tinh túy của hoa hồng.

Hoa hồng là một kỳ hoa dị thảo, đã sớm xuất hiện ngay sau khi có loài người trên trái đất và phục vụ đắc lực cho nhân loại từ phong tục tập quán , làm đẹp, trang trí, phục sức thờ cúng, giao tiếp, lễ lộc đến thức ăn, thuốc uống, chế cất tinh dầu, nước hoa... v

Trong suốt thời gian mấy chục ngàn năm , hoa hồng cũng tự kiện toàn, từ 5 cánh Provins, Damas, đến 100 cánh cent – feuilles foliacé, rồi lai tạo với hồng trà Trung Quốc có hương thơm, tiếp tục tăng thêm các giống lai quý, đẹp, hơn mấy trăm ngàn loại, sắc thái khác nhau, đến nỗi không còn ai biết hết được ...

Anh Huỳnh Văn Thới đã có học trồng hoa hồng, đã có kinh doanh mua bán hoa hồng, đã chịu khó trao đổi kinh nghiệm với các nhà vườn, tiếp thu được một số kinh nghiệm trong dân gian về kỹ thuật trồng, ghép và chăm sóc cây hoa hồng ... đây là một vốn quý để cho anh Thới viết quyển sách này, một cuốn sách đúng mốt (mode) của thời đại ngày nay, vì hoa hồng là một loài hoa xinh đẹp

được nhiều người ưa thích, muốn nuôi trồng, để trang trí, để làm quà tặng trong phong tục văn hóa Việt Nam ...

Quyển sách này tuy không toàn diện , nhưng cũng nói lên một số phương pháp nuôi trồng , tháp ghép và chăm sóc hoa hồng. Tôi xin trân trọng giới thiệu đến quý đọc giả yêu thích hoa hồng .

Ngày 30/10/1995

Lý Ngọc Quỳnh

LỜI TỰA

Có người hỏi: “Thần Hypocrate có phải là thần im lặng không? Trong sách có ghi là thần im lặng một tay để lên môi một tay cầm hoa hồng” là tượng trưng cho sự im lặng không được tiết lộ bí mật sau buổi họp quan trọng. Như đã biết trong ngành Y có lời thề hypocrate hứa giữ bí mật không được nói bệnh tình của bệnh nhân mình đang chữa trị cho người khác biết, nên nói hypocrate là thần im lặng cũng là đúng.

Hoa hồng là một loài hoa đẹp nổi tiếng khắp cả thế giới, ai ai cũng đều cho là đẹp, với vẻ đẹp kiều sa, mặn mà, quyến rũ. Trước một bông hồng đẹp thì ai cũng yêu, cũng thích, muốn hái, muốn ngắt, muốn nhìn... Trước nhà mà trồng vài chậu hồng, nở đầy hoa, thì vui biết mấy, có gì thú cho bằng trên bàn làm việc, trong phòng khách mà có chưng một lọ hoa hồng xinh xắn thì khung cảnh môi trường sẽ trở nên vui tươi ấm áp, làm cho chúng ta trở nên yêu đời, hăng say làm việc. Thư giãn trong những lần giải lao sau một ngày lao động

Hoa hồng đã được trồng từ nhiều thế kỷ qua, cũng có thể nói hoa hồng rất dễ trồng, nước nào cũng có trồng; mà cũng có thể hoa hồng rất khó trồng, vì cây hoa hồng rất đa dạng, đa giống, trồng nơi khí hậu không thích hợp dễ bị bệnh, dễ chết ...

Người Châu Âu ưa thích hoa hồng nhất, đã phong tặng hoa hồng là hoa “ Hoàng Hậu ” tức là hoa hồng đẹp nhất trong các loài hoa . Các nước Pháp, Ý, Bỉ, Hà Lan đều có trồng rất nhiều hoa hồng, đặc biệt Bulgari là xứ sở của hoa hồng đã lai tạo được nhiều giống hoa hồng mới lạ, quý hiếm như : hồng xanh, hồng tím, hồng vàng, hồng nhung.v.v...màu sắc tuyệt đẹp, lại có thêm hương thơm độc đáo, đậm đà hoặc thoang thoảng, lâng lâng, say đắm lòng người ...

Nhưng người Á châu không cho hoa hồng là đẹp nhất, vì hoa hồng có gai, nên phải chịu nhường bước cho hoa thủy tiên, hoa hải đường ... nhưng ai ai cũng phải công nhận hoa hồng là đẹp. Có người còn cho rằng vì hoa hồng có gai mới quý, ai bẻ hoa hồng cũng đều bị gai đâm chảy máu, nhất là mấy cô thiếu nữ xinh đẹp, yêu thích hoa hồng, nhưng gai hoa hồng không nguy hại, chỉ đâm đau một chút mà thôi, đền bù lại, hoa hồng rất đẹp, màu sắc rực rỡ, thơm tho, quý giá vô cùng! Hoa làm nhẹ nhõm lòng người, không còn biết đau đớn nữa. Nếu không có gai như các loài hoa khác, bàn tay nào bẻ hoa hồng cũng được thì đâu còn vẻ đẹp kiêu xa quý giá nữa. Cho nên muốn bẻ hoa hồng thì phải thận trọng, chỉ có những bàn tay nào biết nâng niu, yêu mến nó, mới gần nó và mới hái nó được, “ Biết yêu hoa mới hái được hoa ”.

Nhưng ngày nay nhiều nhà bác học, thực vật học, nhiều nhà vườn đã lai tạo được giống hoa hồng không có gai, giống này màu vàng dợt rất đẹp, rất dễ thương, “ Hồng không gai ” thật là tiện lợi, tặng hoa cho người đẹp

không bị gai đâm nữa, không làm đau tay người mà mình kính trọng, hoặc người mà mình yêu mến ...

Trên thế giới có phong tục tặng hoa hồng để nói lên tình cảm cũng như lòng kính trọng , tình yêu , lòng biết ơn ...Con tặng cho cha mẹ , học sinh tặng cho thầy cô , nhất là tặng cho người mình yêu , thì thấy lòng mình vui tươi hạnh phúc làm sao ? Tôi còn nhớ mãi lần đầu tiên , tôi tặng cho vợ tôi một đóa hoa hồng tươi thắm thì vợ tôi hết sức vui mừng , hai tay nâng niu , thấy thật là hạnh phúc !

Ở thành phố mà có một sân vườn nho nhỏ , trồng vài chậu hoa hồng vừa có hoa để ngắm, vừa có hoa để chưng trang trí làm đẹp ngôi nhà, tự tay mình hằng ngày chăm sóc lấy, thì có gì vui thú cho bằng !

Dưới đây xin trích bài thơ nói về hoa hồng “ Tâm Xuân ” của nhà thơ Cẩm Hương :

Tâm Xuân

Tâm Xuân ơi , nụ Tâm Xuân

Nở ra cành bích bao lần mẹ ru !

Chiều nay hạnh ngộ trà dư

Mãn khai hàm tiếu dung đưa trên ngàn .

Cánh hồng lá biếc như đan

Ngẩng trông , ôi một kỳ quan trữ tình ,

Em xinh mà chị cũng xinh

Rung rinh yếu điệu trên cành non tơ .

Trước hoa ai dám hững hờ.

Gặp hoa đã bỏ giữa giờ Tầm Xuân

Bài thơ trên gợi cho chúng ta những hình ảnh trữ tình xinh đẹp.

Thú chơi hoa hồng là một thú chơi rất thanh cao, thường dành cho người đẹp, cũng là một nhu cầu rất cần thiết để thư giãn tinh thần. Hoa hồng còn là biểu tượng của tình yêu và hạnh phúc, lúc nào cũng đem lại sự may mắn, vui tươi. Viết quyển sách này, chúng tôi mong muốn cho các bạn thưởng thức với tâm hồn thoải mái, lúc nào cũng cảm thấy tươi mát vừa lòng ! Trồng hoa hồng cũng tốn nhiều công sức, nhất là phải thường xuyên chăm sóc, làm co, tưới nước, xịt thuốc, cắt hoa, tỉa cành .v.v... Chúng tôi xin giới thiệu một số giống hoa hồng và một số biện pháp nuôi trồng và chăm sóc hoa hồng nói chung và cách trồng tại TP Hồ Chí Minh nói riêng, để các bạn yêu thích hoa hồng tham khảo ...

Với lòng thành thật muốn trao đổi kinh nghiệm, xin quý độc giả vui lòng chỉ bảo thêm, bổ sung thêm những chỗ sai sót, để kỳ sau tái bản được hoàn chỉnh hơn. Sau cùng tôi xin cảm ơn Cục Xuất Bản, nhà xuất bản và các bạn bè đã giúp đỡ trong việc thực hiện quyển sách này .

Huỳnh Văn Thời

25/8 đường Bánh Ván Trần

F.7 Q. Tân Bình, TP. HCM

ĐT : 8642905

Chương I

Lịch sử hoa hồng

A/ TRUYỀN THUYẾT HOA HỒNG

Có người cho rằng: “ Ngày xưa hoa hồng như con gái xinh đẹp của thượng đế ở trên trời ... Một hôm thượng đế nhìn xuống trần gian thấy u tối không vui mới sai con gái mình xuống trần gian tô điểm cho đẹp – làm cho trái đất xanh tươi. Công chúa đầu thai xuống trái đất, lấy tên là nàng hồng, sẽ sống chung với người phạm tục. Thượng Đế thương con gái, sợ những bàn tay thô kệch sẽ gây hoa nên ngài mới gán cho nàng những gai nhọn sắc, để bảo vệ cho con gái yêu quý của mình. Cho nên nàng hồng, cây hoa hồng, mới có gai để đâm chảy máu những bàn tay của ai muốn bẻ hoa hồng.

Nàng hồng xuống trần gian với vẻ yêu kiều, ra hoa đủ màu sắc, với những chiếc cánh cong cong, với những nhụy vàng vàng, với mùi hương thoang thoảng, làm mát dịu lòng người trần thế, làm đẹp bộ mặt của trần gian. Cái vẻ quý phái ẩn hiện đó đây trong những đóa hoa xinh đẹp, màu sắc tuyệt vời... Nàng Hồng đã làm tròn sứ mạng của mình, tô điểm làm đẹp trái đất, quê hương mới của nàng, nhưng sau đó nàng Hồng mãi mê nô đùa với người trần thế mà quên trở về tiên giới... Tuy nhiên đêm đêm, sau những phút vui đùa dưới ánh trăng, ánh đèn màu lộng lẫy, nàng Hồng đi vào giấc ngủ, khi bông hoa khép lại, thì nhớ đến quê hương xứ sở cũ, nỗi buồn vò vè

tân can, nàng đành phải rớt lệ khóc thầm... Nên mỗi sáng sớm tinh sương, trên đôi gò má còn đọng đưa một vài giọt lệ... Nhưng khi mặt trời lên, thì nàng Hồng vội gạt đi những giọt nước mắt, để tiếp ục nô đùa với người trần gian. Một ngày mới bắt đầu, một mùa xuân mới lại đến, tương bưng náo nhiệt... Từ thế kỷ này đến thế kỷ khác, trên khắp cõi trần gian, từ nước này qua nước khác, với lớp người này qua lớp người khác ...

Bây giờ nàng Hồng đến tuổi trưởng thành, màu sắc đẹp đẽ vô cùng, người trần mê mết, gọi nàng Hồng là hoa vương giả, hoa hoàng hậu của các loài hoa, là công chúa phương Tây, là công chúa phương Đông, đủ thứ tên tuổi đẹp đẽ nhất. Sắc đẹp của nàng thì vô cùng vô tận, lai tạo nhân giống ra đủ yẻ đủ màu, thiên hình vạn trạng, có người nói có đến 500 loài. có người nói đến 200.000 giống, tên tuổi nàng đều là tên đẹp nhất, nào là Mai khôi Tường vi, Tĩ muội, Tầm xuân, Hồng son, Hồng phấn..., nào là Joséphine, Elizabeth, Brigitte Bardot, Princesse de Monaco... toàn đều là tên đẹp cả... Nhưng sao lại gọi là hồng. Nàng Hồng mới nhớ lại hồi xưa mình đầu thai xuống một hòn đảo hoang vắng tên là Rhodes thuộc xứ Hy Lạp cho nên người Hy Lạp gọi là Rhondon, người châu âu, pháp gọi là Rose ..., người Á châu ,Trung hoa gọi là Mai quế, người Việt Nam gọi là hồng vi ...

Tại sao gọi là hồng, chắc có lẽ trước tiên do màu sắc hồng hào của nàng, màu “Rose”, người Việt Nam mới dịch là hồng, là hoa có màu hồng, rồi nàng Hồng thay đổi hình dạng, biến thiên liên tục từ đỏ, trắng, vàng...nên

mới trở thành từ kép: hồng đỏ, hồng vàng, hồng trắng, hồng tường vi, hồng tử muội, hồng tâm xuân v.v... Ngoài ra chữ hồng và hương cũng đồng nghĩa với nhau, cho nên có người còn gọi là hoa hương. Hoa hồng không những là đẹp, có sắc mà còn có hương thơm nữa, đó là tính Thượng Đế ban cho nàng, vừa có sắc vừa có hương mới đúng là hoàng hậu của các loài hoa, mới được tôn vinh là biểu tượng của tình yêu, hạnh phúc !

Mùi hương của nàng Hồng cũng rất đa vị, có loại thơm nhẹ nhàng dễ chịu, có loại đậm đà khó quên, có loại phảng phất, có lúc tươi mát, có lúc mặn mà nồng cháy hấp dẫn người xem. Các nước tiên tiến đã từ lâu cất hoa hồng để làm dầu thơm cao cấp, bán rất đắt tiền, rất được nhiều người ưa thích, nhất là phái nữ, dùng trang điểm trong những khi đi dự hội hè, hoặc dùng cho các phòng khách của các gia đình quý phái.

B/ LỊCH SỬ HOA HỒNG

Các sử gia đều nhất trí hoa hồng xuất phát từ tiểu á và từ trung quốc, nhưng khó mà biết được chính xác ở đâu? Có sách cho rằng hoa hồng xuất hiện trước tiên ở Bắc bán cầu (All About Roses) có nhiều hoa hồng hoá thạch, xác định đã có hơn 30 triệu năm nay... Còn về trồng hoa hồng, có thể là người trung quốc trồng trước nhất. 500 năm trước chúa giáng sinh, Đức Khổng Phu Tử đã có viết về

hoa hồng trồng trong vườn thượng uyển của Hoàng cung.

Có sách cho rằng hoa hồng mọc ở đảo Rhodes trong Địa Trung Hải, nằm giữa Thổ nhĩ kỳ và Hy lạp. Do đó

người Hy Lạp gọi hoa hồng là Rhodon từ chữ Rhodes mà ra. Hoa hồng nhờ mọc ở một vị trí thuận lợi nên sinh sôi nảy nở rất nhanh, mới chuyển đi trồng và mua bán khắp vùng bờ biển Địa Trung Hải ...

Có sách cho rằng hoa hồng mọc ở sườn núi Hymalaya, mé bên Ấn độ và Cachemir, được bứng đem trồng ở Ấn độ, ở Ba Tư và ở Arabi. Tại Babylon, hồng ấn độ chịu khí hậu nên tươi tốt phi thường, ra hoa lớn, màu sắc xinh đẹp và có hương thơm, được nhiều người ưa thích. Về sau, các nước ở Địa Trung Hải, có giao thương với các nước Tiểu á, Arabi, Hy Lạp, mới du nhập hoa hồng sang châu Âu : Pháp, Đức, Ý.v.v...

Xưa người Hy Lạp rất thích hoa hồng, nên tạc tượng thần Hypocrate, thần im lặng, một tay để lên môi, một tay cầm hoa hồng. Nhà thơ Homère, thi hào lừng danh nhất của Hy Lạp đã tả cảnh bình minh bằng chữ “ Rhododactulos ” có nghĩa là những ngón tay hoa hồng ...

Người Ai Cập lại càng mê mẩn mộ hoa hồng, Nữ hoàng Cléopatre đã phái nhiều đoàn tàu sang Hy Lạp để mua hoa hồng chở về, mỗi lần đãi tiệc, nữ hoàng phải chi phí hơn cả triệu đồng tiền hoa hồng cho thực khách. Người Ai Cập đến chết cũng không quên hoa hồng. Năm 1888 một số nhà khảo cổ khám phá ở trong mộ công chúa Arsinoe có mấy bông hồng còn nguyên trên bàn tay. Không biết người Ai Cập ướp xác bằng chất gì mà bền bỉ đến vài ngàn năm vẫn còn. Hoa này được xác nhận là thuộc giống hoa hồng Rosa Sancta của vùng Tiểu á ngày trước.

Người La mã cũng rất say mê hoa hồng, họ nhập từ Ai cập hoa hồng đẹp nhất đem về trồng và nhà văn Caius Pline đi du lịch sang Hy Lạp thấy vườn hoa hồng đẹp quá ông mê, mới mua đem về La Mã . Đế quốc La mã rất phung phí tiền để để mua hoa hồng, phong tục bấy giờ là dâng cúng thần linh, không có hoa hồng là không được, với những bữa tiệc thịnh soạn, trên bàn phải chưng hoa hồng, để tượng trưng cho sự kín đáo, nhắc nhở cho mọi người ăn xong rồi về không được tiết lộ bí mật hội đàm, theo tục lệ của thần Hypocrate. Ngoài ra, người La mã còn có phong tục quàng vòng hoa vào cổ người khách, nhất là thực khách ...

Phong tục này ngày nay còn thấy để lại ở các công trình kiến trúc trên các hình tượng... Người La Mã đến chết cũng không quên hoa hồng , bắt khắc hàng chữ: “ Khách qua đường hãy ban cho tôi một đóa hoa hồng.”

Hoàng đế Tây âu charlemagne (724 – 814) rất mê hoa hồng, ông bắt buộc các thành phố, các công sở đều phải trồng hoa hồng. ở tỉnh Hanovre nước Đức, còn một cây hồng sống tại nhà thờ Hildesheim, cao trên 10 mét, rộng cả một khu vườn lớn, tính đến cả 1000 năm...

Người Pháp đặc biệt quý trọng hoa hồng, họ đón tiếp nồng nhiệt và hết lòng chăm sóc hoa hồng, nữ hoàng Médicis cũng rất ưa thích hoa hồng . Suốt thời gian trung cổ, từ thế kỷ 12 đến thế kỷ 14, hoa hồng rất được ưa chuộng, vua Philippe Le Bell, vua Saint Louis, vua Louis XI, đều rất yêu thích hoa hồng, do đó rất nhiều hoa hồng, đi đâu cũng thấy hoa hồng, ở công viên, ở sân thượng, ở

cửa sổ, trong lục bình, trong lọ, để trang trí, đến đến ép trong sách, trong tập của các học sinh...Đó là thời kỳ hoàng kim của hoa hồng, Viện đại học, Nghị Viện Ba Lê, khi tổ chức những buổi lễ, các nhân vật quan trọng đều có đội trên đầu những vòng hoa hồng và trên tay đều có cầm những bó hoa Hồng tươi thắm – Hoa hồng tượng trưng cho vinh hạnh – cho nên trong văn phòng, trong phòng khách đều có cắm hoa hồng, chưng bày với vẻ uy nghi quý trọng... Nhờ phong trào này nghề trồng hoa hồng ở Pháp rất phát đạt, chung quanh thủ đô Paris trồng toàn hoa hồng, Fontenay là nơi trồng hồng nổi tiếng, và trồng nhiều nhất, nên được gọi là Fontenay của hoa hồng (Fontenay aux roses)...

Người Anh cũng rất thích hoa hồng. Các Vua Chúa, hoàng tộc đều lấy hoa hồng làm phù hiệu màu cờ của mình, như họ York lấy hoa hồng trắng, họ Lancaster lấy hoa hồng đỏ... đến năm 1450, một biến cố quan trọng xảy ra : Họ York và họ Lancater đánh nhau tranh giành ngôi vua, tương tự như Chúa Trịnh và Chúa Nguyễn ở nước ta vậy. Nội chiến này gọi là “giặc hoa hồng” kéo dài hơn 30 năm, làm cho nhân dân đều khổ. Rốt cuộc hoa hồng đỏ thắng qua sự giàn xếp bằng một đám cưới dưới đời vua Henry VII, thành lập họ hồng Tudor... (theo All About Roses).

Đến thế kỷ 18, vua George III của nước Anh cũng rất yêu hoa hồng. Nhà Bác Học Kerr phải sang Ấn độ xin về 126 cây hồng mang về Anh Quốc trồng, nhưng vì đường xá xa xôi, đi tàu thủy phải mất 6 tháng, nên về Anh chỉ

còn sống có 7 cây. Nhưng nhà vua vui mừng quá, tự tay ngài đem trồng trong vườn Thượng Uyển của Buckingham Palace và cắt một lính ngự lâm quân ra canh gác ngày đêm... Mười hai năm sau, 7 cây hồng Ấn Độ ngày đó đã nhân ra được 100 cây hồng có hoa rất đẹp và rất quý. Trong trang nhật ký của George III có ghi: “Mỗi khi ta lo lắng về quốc sự, ta rảo bước trong vườn hồng, tự nhiên mùi hoa thơm ngát làm ta tiêu tan hết nỗi lo âu...” (theo báo phổ thông số 38, trang 104)... có một hôm vua George III nhận xét thấy trong vườn hồng mất hẳn màu hồng mà trở nên màu tím nhạt, hoặc chung quanh vành đóa hồng có cánh phai ra màu trắng. Nhà vua mới hỏi nhà bác học Kerr, ông cũng không rõ nguyên nhân, nhưng anh lính ngự lâm gác vườn báo rằng anh ta để ý thấy có rất nhiều ong bướm, bay từ hoa này sang hoa khác để hút nhụy hút mật, làm thay đổi màu sắc...Hiện tượng này về sau khoa học gọi là lai giống tự nhiên. Từ đó các nhà vườn nghiên cứu cách thụ phấn giữa hai loại hoa hồng để lai tạo ra giống mới.

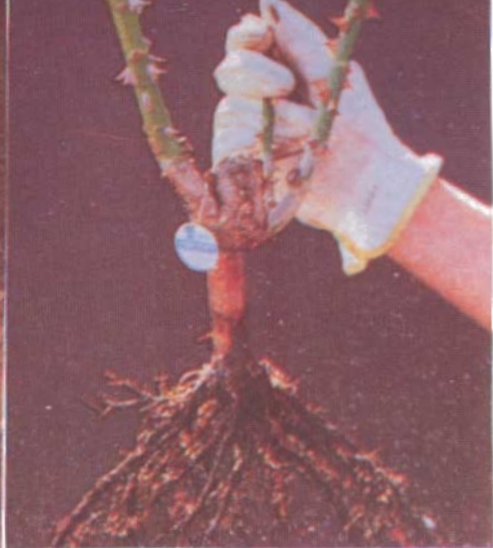
Một sự chuyển biến quan trọng trong lịch sử hoa hồng là do bàn tay của một người phụ nữ lừng danh: Bà Joséphine Bonaparte với lòng say mê hoa hồng, cho trồng trong vườn ở Chateau de Malmaison các giống hồng xinh đẹp nhất tiên nhất. Đến nỗi chi phí dành cho vườn hồng mỹ lệ của bà lên đến con số kinh khủng. Hoàng đế Napoléon phải nổi trận lôi đình, nhưng rồi đầu cũng vào đó, bà tiếp tục nhập hồng Trung Quốc, hồng Ấn độ, hồng Châu âu về nuôi trồng. Đến lúc hoàng đế Napoléon chết

vào đầu thế kỷ thứ 19, vườn hồng Malmaison đã có hơn 250 giống (theo All About Roses). Thú thưởng ngoạn hoa hồng trở nên một mốt tiêu sấu khiến muôn của người dân Pháp, cũng như việc mua bán hoa hồng rất thịnh hành, làm giàu cho nhiều người... Sự cố vũ của hoàng hậu Joséphine làm cho họa sỹ tài ba Pierre Joseph Redouté vẽ nhiều tác phẩm về hoa hồng “Rosier Jaune de Souffle” (nguyên văn ghi dưới bức tranh), vẽ nhánh hồng có 3 đóa màu vàng chanh và “một vòng hoa” gồm trên 20 chiếc đủ màu sắc từ trắng, vàng, đến hồng, đỏ...rất đẹp ! (ảnh 1 + 2)

Về nuôi trồng , người Trung hoa trồng hoa hồng trước tiên, nhưng về sở thích , người Trung hoa cho rằng hoa hồng có gai, nên không cho hoa hồng là đẹp nhất, còn người Âu châu trồng hoa hồng sau, nhưng cho hoa hồng là hoa “Hoàng Hậu của các loài hoa,” là hoa đẹp nhất, nên có rất nhiều thơ ca :

Năm 1235 , nhà văn học Pháp Guillaume de Lorris có viết cuốn tiểu thuyết hoa hồng gồm 4.058 câu thơ, trong đó có rất nhiều câu rất hay, tác giả tự cho mình là chàng trai đa tình, gặp và yêu một người con gái xinh đẹp. Tình yêu tượng trưng cho hoa hồng...

Năm 1265 nhà thơ Jean de Meung viết một quyển khác dài đến 18.722 câu thơ, cũng nói về hoa hồng nhưng nội dung có khác với quyển trước, nặng về triết lý xã hội hơn. Quyển này lần đầu tiên xuất bản năm 1270, bán rất chạy, rất hấp dẫn, được nhiều người mến mộ, đến năm 1527 tái bản lần thứ 2, đến năm 1735 tái bản lần thứ

Cutting

H31 Cách trồng :
Đào lỗ trồng
Rộng 2 feet
Sâu $1\frac{1}{2}$ feet
Xóc cải tạo đất

H32 a Cách trồng :
Chọn cành trồng
Xem xét rễ và tia bở

Disbudding

H33
Trên
Priorcuto- chỗ cắt hoa
trước.
Cách cắt hoasau cùng,
phải chứa lá để ra chồi
mới.

Dưới
Cách tỉa 2 nụ hoa phụ,
để tập trung nuôi hoa
chính.

JAPANESE BEETLE

Unknown west of the Rockies, this is the most damaging of all the beetles that feed on roses. You can kill these pests with milky spore disease. Use lures and traps specifically designed for Japanese beetles. Pick them or knock off into a can.

APHIDS

Ubiquitous pests most common in spring clustered on soft new growths. Rub or wash off with your hand or rag. Wash off with a strong spray of water. Make a spray of 1 teaspoon mild dishwashing soap per gallon of water. Many insecticides are effective.

RUST

Fungus disease that causes rust-colored spots on leaf undersides. Most prevalent in California and areas of similar climate. Use Plantiva, Triflorine or zineb.

BLACKSPOT

A serious problem in all areas with summer rains and warm temperatures. Spreads fast, appearing on lower leaves first. Check for resistant varieties; Use benomyl, tolpel, Triflorine or maneb every 7 days from first pruning to frost.

ROSE GALL

One of many kinds of galls caused by harmless wasps. Prune to remove.

CROWN GALL

Not common but easily identified by presence of gall. Cut away infected parts if possible. If roots or crown are infected, destroy plant.

THRIPS

Minute, nearly invisible pests colonize on flowers and developing buds, especially white flowers. Don't waste spray on leaves. Use Orthene.

POWDERY MILDEW

A serious problem where blackspot isn't. Water in morning, do not wet leaves. Do not over-fertilize. Use Triflorine, Actidione PM, Parathion or sulfur to control.

SPIDER MITE

Dot-sized, spider-like pests colonize and make webs on leaf undersides. Use dormant oil sprays. During growing season, use miticide containing Karathane or Pictran.

LEAFHOPPER

Small, hopping insects suck plant juices much as aphids. May transmit virus disease. Use soil-applied systemics or pyrethrum.

ROSE SCALES

These pests colonize canes and are largely immobile, hardly seeming alive. They suck plant juices causing a general weakening. Use a dormant oil spray. During growing season, use soil-applied systemics or Orthene.

NEMATODES

Microscopic worms parasitize roots causing poor growth. If upon root examination, roots are heavily colonized, destroy plants and start a new rose garden in another area. Consult with county extension agent.

III Rầy Aphids đẻ
dưới cuốn hoa

H14 Hồng Hybtid Tea (Modern Rose)

3 và năm 1924 tái bản lần thứ 4, thật là hy hữu trong lịch sử hoa hồng.

Đến thời kỳ phục hưng, Renaissance, thế kỷ XVI, nhóm thơ tao đàn Pléiade cũng viết rất nhiều thơ ca ngợi hoa hồng... Thi hào Ronsard, năm 1552 viết tập tuyệt bút nhiều câu thơ rất hay mà đến ngày nay nhiều người còn thích thú, ngâm nga mãi, nhất là các học sinh trung học khi học đến bài này thì ai cũng trầm trồ khen ngợi, thường dịch thành thơ :

À Cassandre

Mignonne, allons voir si la rose
Qui, ce matin avait déclose
Sa robe de pourpre au soleil...

Gửi Cassandre

*Em ơi, đôi ta ra vườn
Sáng nay xen thủ hoa hường nở chưa ?
Hoa hường đã cởi say sưa
Chiếc áo màu đỏ thắm tươi mặt trời...*

Diệu Huyền dịch

Thi sĩ của triều đình Pháp Malherbe (1555 – 1628), có viết bài khóc tiễn đưa cô gái của người bạn chết :

Et Rose, elle a vécu ce que vivent les roses,
L'esqace d'un matin...

Khách má hồng như hoa hồng duyên dáng,
Đời thắm tươi một buổi sáng hồng thôi !

Diệu Huyền dịch

Bài thơ này trở thành bất hủ vì có sự sai lầm của anh thợ sắp chữ nhà in. nguyên văn của câu thơ này là :

Et Rosette a vécu... chính Rosette là tên của cô gái, nhưng người thợ sắp chữ lại sắp : Et Rose, elle a vécu... nhưng khi dò sửa bài, tác giả thấy anh thợ sắp lộn như vậy mà ý nghĩa lại rất hay, nên để luôn. Vô tình, anh thợ sắp chữ lại sửa bài của thi sĩ trội hẳn lên !

Người Âu Châu rất mến mộ hoa hồng nên có rất nhiều nhà thơ nói về hoa hồng, đặc biệt là các nhà thơ Pháp như Agrippe D'Aubigné(1552-1630) nói về hoa hồng mùa thu

Une rose d'automne est plus qu'une autre exquise.
Một đóa hồng mùa thu.

Thơm ngát hơn bao nhiêu hoa hồng khác .

Ý muốn nói hoa hồng mùa thu đẹp hơn cả...

Thi sĩ Lamartine(1790-1869), trong tập Méditations nói :

Ta nên hái hoa hồng :

Cueillons, cueillons la rose au matin de la vie.

Ta nên hái, nên hái hoa hồng, lúc trời còn sáng lạng vui tươi.

Bởi vì hoa hồng chỉ tươi đẹp thơm tho vào buổi sáng...

Diệu Huyền dịch

Đặc biệt, nữ thi sĩ Marceline Desbordes –Valmore (1659-1786) làm bài thơ “Hoa hồng của Saadi” bất hủ mượn đề tài của thi sĩ Saadi người Ba tư (Perse) tác giả tập thơ Gulistan (vườn hồng). Nữ thi sĩ Desbordes –Valmore đã khéo léo làm thành “Hoa hồng của Saadi” tả cảnh tình một cách tuyệt diệu :

Les Roses de Saadi

J'ai voulu ce matin te rapporter des roses ;
Mais j'en avais tant pris dans mes ceintures closes
Que les noeuds trop serrés n'ont pu les contenir

* * *

Les noeuds ont éclaté. Les roses envolées
Dans le vent, à la mer s'en vont toutes allées;
Elles ont suivi l'eau pour ne plus revenir;
La vague en a paru rouge et comme enflammée
Ce soir ma robe encore en est tout embaumée
Respires – en sur moi l'odorant souvenir .

Hoa hồng của Saadi

Sớm nay muốn tặng con bó hồng,
Tham lam đi hái quá nhiều bông.
Đặt vào dây lưng gài nút chặt,
Chặt quá nút dây bỗng đứt tung

* * *

Chặt quá nút dây bỗng đứt tung
Hoa rơi lả tả gió bay cùng...
Hoa theo gió thổi trôi ra biển
Nước cuốn đi rồi đứng ngẩn trông...

* * *

Nước cuốn đi rồi đứng ngẩn trông
Sóng hoa như lửa ừng màu hồng,
Chiều về áo mẹ còn thơm ngát
Thoảng chút dư hương con thấy lòng.

Lãng Nhân dịch

Thi thơ Trung Quốc rất ít, nhưng rất hay, trong bài

“Thanh Bình Điệu” ở đoạn 2 có câu

“Nhất chi hồng điểm lộ ngưng hương”

có thể dịch là :

Điểm hồng sương đọng một cành hương.”

Một nhánh hoa hồng, hương đọng sương, nói lên đầy đủ vẻ đẹp toàn diện về sắc hương của hoa màu hồng.

Thi thơ Việt Nam viết về hoa hồng cũng rất nhiều, vì người Việt Nam chúng ta cũng rất yêu thích hoa hồng.

Năm 1951 ở chiến khu Việt Bắc, nhà thơ Phan Khôi có bài thơ :

Hồng gai

Hồng nào hồng chẳng có gai

Miền đừng là thứ hồng dài không hoa

Là hồng thì phải có hoa,

Không hoa chỉ có gai mà ai chơi ?

Ta yêu hồng lắm hồng ơi !

Có gai mà cũng có mùi hương thơm !

...nói lên sự yêu thích hoa hồng mặc dù có gai.

Trong quyển “Cây Cảnh” của tác giả Võ Văn Chi đã sưu tầm được nhiều bài thơ về hoa hồng độc đáo như :

Mảnh vườn năm xưa

Nhớ quê nhà, nhớ sân vườn biếc

Có đoá hồng nở suốt tuổi hoa

Và cánh bướm bay vàng kỷ niệm

Nhớ nhung xưa đỏ dáng chiều tà...

Thân thị Ngọc Quế

Gợi cho ta nhớ lại lúc tuổi thơ vui thú cảnh vườn nhà...

Nhà thơ Xuân Diệu có bài “Chiều” rất nên thơ :

Chiều

*Lá hồng rơi lặng ngổ thuôn
Sương trình rơi kín từ nguồn yêu thương
Phát phơ hồn của bông hường
Trong hơi phiêu bạt còn vương máu hồng
Năm 1942 nhà thơ Nguyễn Bính đã nói đến tình cảm của
mình qua bài thơ :*

Đoá Hoa hồng

*Thưa đây, một đoá hoa hồng
Và đây một án hương lòng hoang vu
Đầu bù trở lại Kinh đô
Tơ vương chín mối sầu cho một lòng,
Tình tôi, như đoá hoa hồng
Ở vương oan trái, trong lòng tịch liêu.
Kinh đô cát bụi bay nhiều
Tìm đâu thấy một tình yêu hoa hồng.
Hoa hồng biểu tượng cho một tình yêu, nên nhiều nhà thơ
đã tặng hoa hồng để tỏ tình yêu.*

Hoa hồng

*Tôi tặng em đoá hoa hồng
Bỗng nhiên đau buốt trong lòng vì gai
Ngửa bàn tay khép bàn tay
Thì ra hương vẫn còn đầy bên tôi.
Cánh hoa đã tặng em rồi
Sao tôi còn vẫn đứng ngồi chưa yên ?
Em về áo trắng bay nghiêng
Để mùi hương lại – dĩ nhiên – tôi buồn
Cánh hoa xa cội xa nguồn*

*Chỉ xin em chớ có ruộng rẫy hoa,
Giữa thời con giá kiêu sa
Cánh hoa tôi tặng có là hoa khô ?
Em ơi chưa kịp tỏ lời
Bàn tay đau buốt vô hồi vì gai
Dùng dăng trong gió chưa phai
Hương nồng xao xuyến thơm hoài thời gian*

Lê Minh Quốc

Hoa hồng ngoài sắc đẹp và hương thơm được nhiều người ưa thích, được nhiều người ca tụng, còn được làm dầu thơm. Người đẹp phải thơm mới thật sự hoàn toàn, cho nên nhiều người, nhất là phái nữ rất ưa sử dụng dầu thơm để tăng thêm sức quyến rũ, những chàng trai cũng xúc dầu thơm để dễ gây cảm tình với người đẹp, những ông sồn sồn cũng muốn thêm thơm tho trong tuổi hồi xuân... nhưng làm sao làm ra dầu thơm, lúc ban đầu người ta ngâm, nấu từ hoa hồng rồi lần lần mới cất, tách chiết từ hoa hồng ra dầu thơm. Lịch sử hoa hồng không tách rời khỏi lịch sử làm dầu thơm. Nhiều nước, nhiều nhà kinh doanh vì lợi ích dầu thơm mà trồng rất nhiều hoa hồng. Ngày xưa cần phải đến 4.000 kg hoa hồng mới chế được 600gr dầu thơm, vì thế nên dầu thơm rất đắt tiền, nhưng người Châu Âu rất thích dầu thơm. Các vua chúa như vua nước Pháp phải pha dầu thơm để tắm. Khởi đầu, người Trung Đông như Ba Tư, lấy nước cốt hoa hồng làm dầu thơm, hoặc ngâm rượu bán. Người Ả Rập và những người trong đoàn quân Thập Tự Giá đem về phổ biến ở Âu Châu làm cho người Tây Âu say sưa dầu thơm một

cách lạnh lùng, nhất là người Pháp, người Anh đua nhau trang sức và chế tạo dầu thơm cũng như phẩm sáp... Nữ hoàng Catherine De Medicis đã gây thành một cái mốt dùng dầu thơm, để chế tạo và buôn bán mỹ phẩm... lúc bấy giờ việc dùng dầu thơm là một nhu cầu hết sức cần thiết. Ở Anh quốc, công tước Oxford – cựu Đại sứ tại Ý – về nước dưới thời nữ hoàng Elizabeth phổ biến cách dùng dầu thơm và phẩn sáp mỹ phẩm thơm khác.

Từ thế kỷ thứ 18, các hãng sản xuất dầu thơm đua nhau bào chế dầu thơm với hương vị đặc biệt, khó có ai bắt chước được. Ở Pháp, tại Grasse, ở vùng Alpes maritimes là nơi trồng hoa hồng nhiều nhất, có đến trên 20.000 gia đình sống bằng nghề trồng hoa hồng để chế biến dầu thơm...

Ngày nay kỹ thuật chế biến dầu thơm và mỹ phẩm càng tiên tiến, phức tạp hơn nhiều, mỗi loại dầu thơm đều có một hương vị riêng, có thứ hương nhẹ nhàng, có thứ hương nồng đậm... nhưng quan trọng nhất không chỉ làm thơm mà còn làm cho mát da mát thịt, làm cho con người trẻ trung, hăng say làm việc, còn là một thứ vũ khí để chinh phục nữa...

Có thể trên đời này ai cũng thích cái gì hay, cái gì đẹp, cái gì thơm, để thỏa mãn, để hài lòng, để tạo cảm hứng, như bà De Stael đã nói: “Thiếu hoa hồng thì tư tưởng không đến với tôi”. Nên mỗi sáng sớm, người giúp việc phải đem cho bà một đoá hoa hồng, bà mới làm việc được. Nhưng cũng có người rất nhạy cảm với một số loài hoa, không chịu được hương hoa hồng, như

nhà bác học Robert Bacon , không thể nào chịu nổi hương vị của hoa hồng , cũng như tất cả những người trong gia đình của nhà quý tộc Barbarigo ở Vienne đều rất sợ hoa hồng .

Về phương diện y học, hoa hồng cũng rất có ích, danh y Tuệ Tĩnh đã dùng hoa hồng để trị ung nhọt, trị bệnh tăng huyết áp và bệnh tiêu chảy... lấy lá hoa hồng giã nhỏ, thêm ít muối, đắp lên vết thương hoặc mụn nhọt, trong dân gian dùng cánh hoa hồng bạch để chữa ho...

Trên thế giới có phong tục tặng hoa hồng để nói lên tình cảm của mình, hoa hồng dùng để tặng khách quý. Các buổi tiếp tân, đón khách quan trọng đều có tặng hoa hồng, các buổi hội nghị, hội họp, hay đám tiệc, đều có hoa hồng, các ngày lễ con cháu mua hoa hồng về tặng cha, mẹ, các học sinh mua hoa hồng để tặng các thầy cô giáo, để tỏ lòng biết ơn. Các thanh niên tặng hoa hồng cho bạn bè để tỏ tình cảm, để gửi gắm tâm tư, lòng thương yêu, kính trọng người mình yêu... người tặng hoa hồng cũng phải hiểu tâm lý, làm sao khi mình tặng hoa hồng phải có tác dụng, tạo được sự thích thú nơi người nhận... người tặng hoa phải tìm hiểu xem người mình sắp tặng thích hoa màu gì ? Khi mua hoa để tặng phải chọn những hoa tươi nhất, đẹp nhất mới quý. Nếu phải mang đi xa, thì nên bó hoa bằng lá chuối tươi hoặc giấy bao kín, để giữ hoa lâu héo, nếu cần thì nên lấy dây buộc nhẹ quanh nụ hoa và để chỗ râm mát, đến khi muốn tặng thì mở dây ra, hoa sẽ nở ngay, còn muốn cho hoa nở nhanh thì phải vẩy nhẹ nước ấm cỡ 40°C.

Người nhận hoa có quyền hãnh diện mà trưng bày trong phòng của mình. Một đoá hoa đơn sơ nhưng biết cách trang trí cũng rất đẹp...

Cắm hoa là một nghệ thuật, nhiều người ưa hoa đều thích cắm hoa trang trí trong phòng, nên biết kết hợp hài hoà giữa hoa với căn phòng. Cắm hoa có nhiều cách, cắm trong lọ, cắm trong bình, cắm vào tô, đĩa... chúng tôi chỉ xin giới thiệu cách cắm hoa hồng mà thôi. Hoa lá dù cắm như thế nào cũng đẹp, thấy gần gũi với thiên nhiên, đời sống càng thêm tươi vui. Vì thế chúng ta cố gắng tìm loại hoa mình thích mà trang trí, làm đẹp ngôi nhà. Hoa hồng rất dễ cắm, lựa loại bình lùn, cổ nhỏ, bụng rộng phình to, ít bị đổ ngã, chỉ cần cắm vào vài ba bông hồng, cây cao, cây thấp, thêm vào vài cọng lá măng tây hay lá dương xỉ là đạt, không nên cắm nhiều hoa quá. Thông thường các cô gái cắm hoa hồng vào chậu đẹp, miệng rộng như đĩa, có đế ghim, như bàn chông bằng kim loại, trước tiên phải hớt cho cành hoa cao vừa phải, nếu cành hoa yếu quá phải buộc vào một dây kẽm nhỏ cho đứng thẳng rồi ghim vào đế, nhiều ít tùy theo đĩa lớn nhỏ, nhưng không cần nhiều lắm, khoảng 5, 7 cành hoa là vừa. Phải gắm thêm xen kẽ những lá như thủy trúc, như lá cau kiểng, lá lưỡi cọp... tùy hình dáng bình hoa có thể cắm theo hình tam giác, hình vòng cung, hoa cao vừa phải, gấp đôi bình là được. Quan trọng là sự thẳng bằng trong cách trưng hoa, màu sắc hài hoà, cần xen kẽ những hoa có màu sắc đậm nhạt để gây tương phản nổi hẳn lên. Màu nhạt thấy yếu, màu đậm thấy vui tươi hơn. Đặc biệt

màu sắc hoa hồng có rất nhiều ý nghĩa, dưới đây là ngôn ngữ hoa hồng :

- ❖ Hoa màu trắng tượng trưng cho sự tinh khiết, một mối tình trong trắng. Thường dùng để kết hoa cưới cho cô dâu...
- ❖ Hoa hồng màu đỏ là nồng nàn, yêu đời, một tình yêu đậm đà...
- ❖ Hoa hồng màu đỏ đậm, hồng thắm là say đắm, tình yêu nồng cháy...
- ❖ Hoa hồng màu vàng là huy hoàng, tươi sáng, nhưng không lâu bền, có thể thay đổi...
- ❖ Hoa hồng màu cam là vui tươi, kiêu hãnh và lễ nghi...
- ❖ Hoa hồng màu hồng, màu hồng Brigitte Bardot là dịu dàng, trù mến...
- ❖ Hoa hồng màu hồng phấn như màu áo cưới của cô đào Hollywood, Grace Kelly, khi lấy ông Hoàng Raimier de Monaco và trở thành nữ Hoàng Grace de Monaco, tượng trưng sự may mắn, sự thành tựu rực rỡ, vinh dự... Cho nên khi tặng hoa hồng, phải thận trọng.

Phong tục tặng hoa hồng là muốn mượn hoa để nói lên tâm tư tình cảm của mình, đặc biệt khi tặng một hoa hồng cho người mình chọn là ý muốn nói : “Tôi đã yêu” , còn thông thường trong sinh hoạt, tặng chúc thọ, chúc sinh nhật, tặng cho người bệnh, thì nên chọn màu vui tươi, với tinh thần trong sáng... Cách tặng hoa cũng rất quan trọng, người Việt Nam rất có lễ phép, nên cách

tặng hoa phải hết sức tôn kính, hết sức chân tình, để cho người nhận hoa vui lòng, thích thú...

Trong ngày lễ, ngày hội, người ta thường cài trên ve áo một đoá hoa hồng, hoặc gắn ở trước ngực những hoa hồng thật tươi đẹp, đừng nên cài hoa đã héo, nếu hoa đã hư thì không nên mang nữa, vì sẽ làm mất đi vẻ tôn nghiêm trong ngày lễ.

C/ NGUỒN GỐC HOA HỒNG

Hoa hồng đã xuất hiện trên trái đất này có thể từ vài chục triệu năm, thật sự đã được nuôi trồng từ vài trăm năm nay, và mới nhân giống, nhân tạo được từ vài trăm năm mà thôi. Chắc chắn là hoa hồng được trồng trước tiên ở Trung Quốc và Tiểu Á, sau đó mới du nhập qua Âu Châu, nhưng chính người Âu Châu mới là người có công lai tạo ra nhiều giống hoa hồng hiện đại ngày nay. Có rất nhiều sách nói về Hoàng hậu Joséphine Bonaparte là người có công chọn giống đầu tiên để lai tạo tại Chateau de Malmaison. Chính ông Dupont là người quản lý trại này đã cho lai tạo được 100 giống hồng, coi như là một công trình vĩ đại ở Âu Châu.

Phải nói, trước tiên do sự du nhập hồng *Chinensis* Trung Quốc từ năm 1752 qua Âu Châu. Đó là sự kiện quan trọng nhất trong lịch sử để gây giống hoa hồng. Hồng "China" ra nụ ra hoa vào đầu mùa hạ, to trung bình, cánh hoa xòe rộng rất đẹp và chịu đất ẩm. Năm 1789, một giống khác cũng nhập từ Trung quốc gọi là hồng "Tea"

- Hồng trà có mùi thơm (*Rosa x odorata*), ra hoa to, rất được ưa thích ...
- Hồng Trung Quốc được lai tạo với giống hồng địa phương đang có ở nước Pháp là hồng Gallica và hồng Damas đã du nhập từ phương Đông từ thời Trung Cổ, do người Ai Cập và đội quân thập tự giá mang về. Cuộc lai tạo này cho ra cây hồng lai China Hybrid. Người Châu Âu tiếp tục lai giống cây hồng trà với các giống hồng Bourbon (lai tạo giữa cây hồng Trung Quốc với cây hồng Damas), với giống hồng Noisette (lai tạo giữa Bắc Mỹ giữa cây hồng Trung Quốc và cây hồng Moschata.)
- Những cuộc lai tạo này cho ra cây hồng Hybrid Perpetuel (ảnh 21)
- Giống hồng Hybrid Perpetuel được liệt vào giống hồng hiện đại, nổi tiếng vào cuối thế kỷ 18, thân cây mập, khỏe mạnh, ra hoa to từ mùa xuân đến mùa hạ, rất thơm và có màu từ trắng, đỏ, cam, là cây chủ để lai giống hồng Bracteata, hồng Semperviren, hồng Spinosissima... Cây hồng vàng "Harison" nổi tiếng đầu thế kỷ 19 được lai tạo ở New York . (ảnh 3)
- Hồng lai Hybrid Perpetuel lai tạo với cây hồng Trà cho ra cây lai trà Hybrid tea được trồng rộng rãi khắp nơi trên thế giới đến ngày nay, nụ hoa dài, nhọn, nở to, cánh thẳng đẹp, thân mập, khỏe, đặc biệt cho hoa thơm. Năm 1867 cho ra cây hồng lai tạo lần thứ nhất "First Hybrid Tea Rose", "La

France” là giống Trà lai lần đầu tiên; đánh giá hồng Trà lai tạo hiện đại ngày nay. (ảnh 5 + 9)

- Năm 1900, ông Joseph Pernet – Ducher cho ra cây hồng “Soleil d’or” giống lai tạo lần thứ 2 của hồng Hybrid Perpetuel với cây hồng “Persian Yellow” (Foetida Persiana), là cây hồng màu vàng lai tạo đầu tiên Yellow Hybrid Tea mở màn cho loại hồng màu lai. Cây hồng Hybrid Tea ra hoa rất sai từ mùa xuân đến mùa thu, các màu sắc từ trắng, vàng, đỏ và pha trộn rất đẹp lại thơm. Đặc biệt chịu nổi mùa Đông không cần che đậy và sinh sôi nảy nở vào đầu mùa xuân. (ảnh 5)
- Đồng thời vào cuối thế kỷ 19 xuất hiện cây hồng lai Polyantha, lai tạo giữa cây hồng “Asian multiflora” và cây hồng “Hybrid”. Cây Polyantha có cha mẹ rất sai hoa và thơm là một giống hồng tốt, khỏe mạnh, nhưng hoa hơi nhỏ, nên về sau bị cây hồng lai “Floribunda” đánh bại, đến ngày nay cây hồng Polyantha ít được nuôi trồng .
- Cây hồng Floribunda lai tạo giữa giống hồng quý hiếm, từ hồng Hybrid Tea được xếp vào loại hồng màu to thơm. (ảnh 6)
- Hồng Grandiflora xuất hiện năm 1954, lai tạo giữa hồng Hybrid Tea và giống hồng Floribunda là loại giống tốt. Cây to của dòng Hybrid Tea và cây có hoa đẹp, sai, của dòng Floribunda, được trồng đại trà với màu sắc từ trắng, đỏ, vàng, và màu kép rất đẹp. (ảnh 19)

- Trên đây là sơ lược về nguồn gốc hồng lai tạo. Cây hồng đã được trồng rất lâu, nhưng chọn giống và lai tạo được từ khoảng hơn 200 năm nay (phỏng theo tài liệu của cuốn All About Roses).

Xin tóm tắt lịch sử lai tạo hoa hồng:(theo báo hoa cảnh). Có 3 bước quan trọng trong lịch sử lai tạo và chọn giống hoa hồng :

- Thứ nhất là sự xuất hiện của các cây hoa hồng Hybrid Tea, với hoa to, và khả năng cho hoa quanh năm. Chúng xuất phát từ một cặp lai từ hồng Trà vốn cho hoa quanh năm và hồng Hybrid Perpetual có hoa to .
- Kế đến là sự xuất hiện của các cây hồng Floribunda, con lai giữa hồng Hybrid Polyantha và hồng Hybrid Tea, có hoa to trung bình và có nhiều hoa mọc thành chùm...
- Thứ ba là sự ra đời của hồng Grandiflora con lai của hồng Hybrid Tea và hồng Floribunda...

(Phỏng theo bài của ông Nguyễn Anh Tuấn

HV.CLB.HLCC Cần Thơ)

(Theo Utilization of Plant Genetic Ressources For Crop Improvement 3/1992)

Về màu sắc hoa hồng cổ đại chỉ có màu đỏ đậm, do đó chứa một loại sắc tố thuộc nhóm Anthocyanins là cyanidin. Sau đó có thêm hoa hồng vàng do lai tạo với *R.Foetida* thuộc vùng Tiểu Á là loài hồng duy nhất chứa sắc tố vàng Carotenoid. Kế tiếp hồng Hybrid Polyantha có thêm màu đỏ tươi, do chứa một loại anthocyanin khác pelargonidin xuất phát từ *R.Multiflora*. Người ta hy vọng lai tạo được hoa hồng màu xanh... với sắc tố xanh Delphindin.

Việc chọn gốc ghép cũng là yếu tố quan trọng trong việc trồng hoa hồng. Gốc ghép phổ biến ở Nhật là *R.Multiflora*; ở Mỹ là *R.Manetti*; ở Pháp là *R.Indica* và ở Đức là *R.Canina*. Gốc ghép phải có đặc tính cho năng suất cao, kháng bệnh và thích nghi với điều kiện đất đai

D/ PHÂN LOẠI HOA HỒNG

Cây hoa hồng ngày nay lai tạo quá nhiều và qua nhiều người nhiều nước lai tạo, chúng ta bây giờ phải sắp xếp, phân loại lại. Có thể theo màu sắc, có thể theo dòng giống, có thể theo hình dáng... Theo cuốn *All About Roses* thì chia làm 3 loại chính: Species roses (hồng đại), Old garden roses (hồng cổ điển) và Modern roses (hồng hiện đại).

- Hồng đại Species roses (ảnh 16) còn gọi là hồng leo, bò, được tranh cãi nhiều trước đây là giống thường thấy nơi hoang dã, mọc bò ngoằn ngoèo nên gọi là hồng leo (ảnh 8).
- Hồng cổ điển Old garden roses (ảnh 13) còn gọi là hồng roses, hồng cổ điển là những giống hồng đã

H1 Tác phẩm của Họa sĩ Redouté năm 1824 về
hoa hồng vàng "Rosa Sulfurea"

H2 "Vòng hoa danh dự" Tác phẩm của Họa sĩ Redouté năm 1824

H3 Hồng "Harison's Yellow"

Lai giữa giống Specie Rose với Foetida Rose

H4 Canh rẽ cây

Cách mặt đất và a phân, mới bỏ đất và

H5 "Hybrid Tea"

nuôi trồng những năm 1867. Thời điểm mà công ty Hồng Mỹ – American Rose Society – giới thiệu cây hồng Trà lai tạo đầu tiên First Hybrid Tea Rose “La France”.(ảnh 9)

Tất cả những giống xuất hiện sau năm 1867 đều xếp vào hồng hiện đại Modern Roses.

- Hồng hiện đại Modern Roses (ảnh 14) là tất cả những giống hồng được lai tạo kể từ năm 1867 trở về sau và được nuôi trồng nhân giống lai tạo đến ngày nay.

Những giống hồng leo, hồng đại Species roses, có thể có đến hơn 150 giống hồng hoang đã được lai tạo tự nhiên lâu đời, ra nhiều giống, khó mà phân biệt hồng đại và hồng lai tạo nữa .

Một số hồng ra hoa một lần vào mùa xuân hay mùa hè, đa số ra hoa hai lần, nhưng ít khi kéo dài đến hết mùa khô. Thường thì hoa đơn độc với hình dáng đẹp làm cho nhiều nhà trồng ưa thích. Các giống này có thể trồng dọc theo bờ tường, dựa theo hàng rào, rất khoẻ và chịu đựng được mọi thời tiết .

Dưới đây là một số giống hồng (Theo All About Roses)

GIỐNG HỒNG SPECIES ROSES

1-*Rosa Banksiae* : Là hồng tên Lady Bank, cây có dáng đẹp, luôn luôn xanh, ra hoa sớm, màu trắng, màu vàng, nhưng hơi nhỏ. Giống này leo bò cao, chịu đựng được sâu bệnh, thường trồng dựa bờ dậu, bờ rào...

2-Rosa Eglanteria(ảnh 16). Có thể gọi là dã Tường Vi , hay dã Tầm Xuân, thường trồng ở góc vườn hay dựa lối đi, cành nhánh nhiều, tầng lá sáng đẹp vào buổi chiều ẩm áp mùa hạ, hoa đơn, màu hồng, nhưng chóng tàn .

3-Rose Foetida (ảnh 10). Cây mảnh khảnh, cần dựa vào rào, vách tường, hoa đơn, màu vàng tươi, có hương mùi dầu lạnh; có loại hoa 2 màu cam đỏ mặt trên, vàng mặt dưới, gọi là hồng kép R.Foetida Rose (ảnh 10) hay Austrian Copper roses; loại màu vàng R.Foetida Persiana gọi là Persian Yellow rose (ảnh 3), hoa đôi, màu vàng lộng lẫy. Hai loại này có hoa đẹp nhưng thường hay bị bệnh thối đen, không nên trồng chung với các giống khác, dễ lây bệnh.

4-Rose Glauca: Còn gọi R.Rubriflori là cây hồng đặc biệt, nên trồng để trang trí với hoa màu từ đỏ, cam, nâu, với tầng lá óng ánh rất đẹp vào mùa hạ.

5-Rosa Hugonis: Thường gọi là Father Hugo rose do ông Hugh Scallon tìm ra từ năm 1899 ở Trung Quốc, có hoa kép màu vàng chói và có hương thơm xuyên qua cành lá.

6-Rose Laevigata: Còn gọi Cherokee rose là loại hồng leo có hoa đơn, màu kem trắng tương phản với nhụy vàng, Loại này không chịu rét giá ở miền cực Bắc.

7-Rosa Moyesii: Là giống khoẻ mạnh, mọc cao rộng, thích một phần bóng râm, có hoa vào cuối mùa xuân, kéo dài đến hết mùa hạ, màu đỏ tươi, có hương thơm. Còn một giống lai tạo nữa gọi là "Nevada" có hoa đơn kép màu trắng dày đặc, nở suốt mùa hạ.

8-Rosa Rugosa: Là cây rất khỏe, được gọi là hồng Japanese, Ramana, hay Rugosa rose, cây mọc to, rộng, có hoa đơn, màu son thơm, trổ vào mùa xuân, kéo dài với đài màu cam sáng chói, có nhiều sinh tố C. Có nhiều giống khác với hoa thay đổi từ màu hồng, màu trắng, màu đỏ...Cây hồng Rugosa có thể trồng ở mọi loại đất, trồng làm hàng rào và chịu đựng được cả khí hậu thời tiết khô mặn gần bờ biển.

9-Rosa Spinosissima: Còn gọi là hồng Scotch hay Burnet rose, mọc thấp, nhưng bò nhanh, lan rộng, trồng phủ bề mặt sân rất tốt. Hoa đơn màu trắng, vàng, hồng, đỏ tía rất đẹp, rất hấp dẫn với đài đen nổi bật vào cuối mùa(ảnh20)

10- Rosa Virginiana: Có nguồn gốc từ Bắc mỹ bò cao, rộng, với hoa đài màu hồng, nở vào giữa mùa hạ, có thể trồng bám chặt vào giàn, cắt tỉa hoặc thả để giữ tán đẹp. Giống Plena với hoa kép hồng rất được ưa thích .

11-Rosa Wichuraiana: Được biết dưới tên Memorial rose, có nguồn gốc từ Đông Á là giống cây lùn thấp, trồng phủ trải dài trên mặt đất, trên sườn đồi rất lý tưởng, vì rễ phụ bám đất rất khỏe. Hoa đơn hoặc kép màu trắng, thơm dịu, nở vào mùa hạ giữa tán lá xanh tươi.

HỒNG CỔ ĐIỂN OLD GARDEN ROSES(ảnh 12 +13)

Giống này xuất hiện nửa đầu thế kỷ 19, rất được ưa chuộng, được say mê thích thú nuôi trồng, lai tạo, nhân giống, sản xuất đại trà từ đầu thế kỷ 19 đến năm 1867. Đây là thời kỳ vàng son của hoa hồng ở khắp Châu Âu

rồi lan tràn ra khắp thế giới. Hàng mấy trăm giống hồng mới xuất hiện muôn màu muôn vẻ đẹp đẽ vô cùng, có thể kể ra một số như sau :

1-Gallica: Là hồng Pháp, nuôi trồng từ thế kỷ 16 ở Âu Châu khắp các dinh thự lâu đài xưa...cây bụi mập không to lắm, trồng trái dài, rễ phủ đất rất nhanh, hoa rất thơm, hoa đơn hoặc kép, nở vào mùa hạ, màu đỏ sậm và hồng tía...không kén đất, rất dễ trồng.

2-Damask: Có nguồn gốc từ Tiểu Á, Địa Trung Hải, mang về Âu Châu do đoàn binh Thập Tự Giá, trồng nơi đất tốt, cho hoa đẹp thơm vào mùa hạ và mùa thu. Cây hồng Damask ra hoa mùa hạ gọi là R.Damascena, cây ra hoa vào mùa thu gọi là R. Damascena Semperfloren, có hoa hai lần đến hết mùa thu, màu hồng và trắng rất đẹp. Hoa Damask đặc biệt được ưa trồng vì thơm.

3-Alba: Cây hồng trắng của dòng họ York, hoàng gia Anh, rất nổi tiếng, có thể trồng xa trên miền Bắc giá lạnh. Cây bụi to, màu xanh xám, kháng bệnh kháng rầy tốt, ra hoa vào mùa xuân và mùa hạ, đơn hoặc kép, rất đẹp và thơm.

4-Centifolia: Giống hồng Literally "hundred- leaved" (100 lá) nhưng thật sự là 100 cánh, cây to, cao và có hoa rất thơm, được trồng ở vườn nhà, ra hoa vào mùa xuân và đầu mùa hạ, rất thơm, màu sắc rất đẹp, từ hồng đỏ chung quanh, sậm chính giữa. loại có nhiều tầng thường hay bị nấm mốc...

5-Moss: Loại hồng từ thế kỷ 17, mọc khỏe, hoa màu trắng, hồng, đỏ, có hoa vào mùa hạ. Đặc tính của loại này là có phủ màu rêu xanh giữa nhánh và hoa.

6-China: Giống hồng du nhập từ năm 1752. R.chinensis, là một cột mốc quan trọng trong lịch sử hoa hồng nó còn gọi là Remontant, rất siêng hoa, nở kéo dài cả mùa hạ, màu đỏ, hồng, thơm, rất đẹp, dùng để lai tạo, lần thứ nhất lai với cây hồng leo Damask ở đảo Réunion ra cây hồng lai Bourbon.

7-Bourbon: Giống được lai tạo vào đầu thế kỷ thứ 13, hồng Bourbon có hoa đơn hay kép màu trắng, hồng đỏ đặc biệt có thơm mùi táo rất dễ chịu.

8-Portland: Giống hồng lai giữa cây hồng China Slater's Crimson với cây hồng thu Damask, là cây to khỏe nhưng hoa hơi nhỏ.

9-Tea: Là cây hồng trà Trung Quốc, gọi là Tea Rose, có mùi thơm trà (Rose x odorata) du nhập vào Âu Châu 1808. Nổi tiếng vì hương thơm, ra hoa đơn hoặc kép, kéo dài suốt mùa hạ, màu sắc từ trắng, cam, vàng. Giống được nuôi trồng ở Pháp, lai tạo và cải thiện thành giống lai trà (ảnh 5 + ảnh 25)

10-Noisetre: Là cây hồng lai lần thứ nhất ở Mỹ vào năm 1818, giữa cây hồng china và cây hồng Moschata, ra cây hồng lai Noisette, to cao, với hoa màu từ trắng, vàng, hồng, đỏ...đặc biệt cũng có mùi thơm nở suốt mùa hè, nhưng không trồng được ở phía Bắc giá lạnh.

11-Hybrid Perpetual: Là cây đánh dấu khai màn cho các giống hồng hiện đại sau này, rất phổ biến vào cuối thế

kỷ 18, lai tạo ra hàng trăm giống hồng từ hồng Noisette, Tea, Portland, Bourbon... Cây hồng lai Hybrid Perpetual cũng nổi tiếng với hoa kép, cây khỏe mạnh, siêng ra hoa suốt mùa xuân mùa hạ, từ màu trắng, cam, nâu rất đẹp, thơm. (ảnh 21)

12-Hybrid của Species: Là nhóm hồng lai đa dạng như hồng Bracteata, Semperviren, Spinosissima... đặc biệt cây hồng Harison Yellow là cây lai với hồng Foetida vào đầu thế kỷ thứ 19, tại New York, được phổ biến rộng khắp Bắc Mỹ bởi những người khai hoang lập nghiệp. (ảnh 3 + ảnh 20)

HỒNG HIỆN ĐẠI MODERN ROSES. (ảnh 14)

Nhóm hồng hiện đại xuất hiện từ năm 1867, với cây hồng lai nổi tiếng “Miss France” đánh dấu thời điểm từ đây trở về sau là hồng hiện đại. Được nuôi trồng chăm sóc, lai tạo do nhiều vườn ươm, nhiều công ty kinh doanh to lớn, với kỹ thuật cao, sản xuất đại trà nhiều loại hoa hồng lai tạo, có hoa nhiều, hoa to, hình dáng đẹp, lâu tàn

1-Hybrid Tea: Là cây hồng lai trà, là cây nuôi trồng dễ lai tạo khắp thế giới vì có mùi hương thơm và có hoa rất to, Cây có dáng khỏe dễ trồng. Năm 1900 xuất hiện cây “Soleil d’or” là cây hồng lai Hybrid Tea đầu tiên, có hoa màu đỏ pha vàng nở to mở màn cho các giống hồng lai hiện đại. Cây lai Pernetiana, màu sắc tươi đẹp, xuất hiện vào năm 1930, với hoa đủ màu sắc từ trắng, vàng, cam, đỏ, có mùi hương thơm, dễ trồng, gần với mọi thời tiết. (ảnh 14 + 15)

2-Polyantha: Vào cuối thế kỷ 19, là cây hồng lai giữa cây Multiflora và cây hồng trà, là cây có nhiều hoa và có hương thơm, khoẻ mạnh nhưng hoa nhỏ nên bị giống Floribunda đánh bại, ngày nay ít người trồng.

3-Floribunda: Là những giống lai Tạo giữa những cây cha mẹ chọn lựa, tán nhánh khoẻ, từ cây Polyantha với cây hồng trà có hoa thơm. Cây Floribunda được hoàn thiện về hình dáng cứng cáp khoẻ mạnh, có hoa to và có mùi thơm. Là giống ưa chuộng để cắm hoa, dễ trang trí nên rất nổi tiếng. (ảnh 6)

4-Grandiflora: Là cây hồng xuất hiện vào năm 1954, lai tạo giữa cây hồng Floribunda và cây Hybrid Tea, là hai cây cha mẹ nổi tiếng về dáng, về hoa nên rất được trồng rộng rãi khắp nơi trong sân vườn ngoài rào đậu, với hoa to màu sắc từ trắng, cam, vàng, đỏ, và màu kép (một hoa hai màu) có hương thơm. (ảnh 19)

5-Tree Rose: Là giống hồng cây, có thân to cao khoẻ, chia ra nhiều nhánh xòe rộng chung quanh, với hình dáng đẹp, thường được trồng trong sân vườn nhà, ở công viên, rất đẹp. Các giống có thân khoẻ, có hoa đẹp như Hybrid Tea, Floribunda, Grandiflora, nếu trồng cặp với cây chổi, chăm sóc kĩ, sống lâu năm thì đều có thể trở thành hồng cây được. Hồng cây trồng thành kiểng phải cắt tỉa để giữ dáng đẹp, rất quý giá, nên qua mùa đông phải che đậy, nung niu như kiểng cổ của chúng ta vậy. Ở miền Nam nước Pháp, khí hậu ẩm áp, nên có rất nhiều hồng cây được trồng làm kiểng trước sân. Năm 1957, lúc tôi (tác giả) du học ở Pháp (Toulouse) tình cờ

vào mùa thu, tôi có chụp một tấm ảnh dưới cây “hồng cây” đầy hoa lá, trong khi đó các cây khác gần như đã rụng hết lá. (ảnh 22)

6-Miniature Rose: Là cây hồng bụi nhỏ, nghịch lại với hồng cây Tree rose, nhưng rất dễ thương. Loại này cây cao khoảng vài tấc, cánh lá ít, nhưng vẫn sai hoa, có nguồn gốc từ hồng mini trung quốc R.Chinensis Minima, du nhập sang Âu Châu vào khoảng năm 1900. Nổi tiếng vào năm 1920 gọi là hồng tí nị Tiny Rose, trồng treo trên cửa sổ, ở Thụy sĩ, với hoa và hình dáng tuyệt đẹp. Cây nhỏ dễ bán, dễ đóng gói, dễ chuyên chở, dễ bảo vệ, che đậy chăm sóc, dẫu cất vào mùa đông giá lạnh. Hồng mini được gọi là cây trang trí nội thất, được nhiều người ưa thích, trồng chưng trong nhà. Ở TP.Hồ Chí Minh, cây hồng 'son', cây nhỏ có hoa chùm rất đẹp, thường được trồng trên bao lớn, trên sân thượng...(ảnh 17)

7-Climbing Rose: Gọi là hồng leo. Các giống hồng trồng dựa bờ rào, bờ tường, dựa lối đi, thường có hoa vào mùa hạ, chói chang rất đẹp, cành nhánh dài cong quăn ra bốn phía, nên phải cắt tỉa. Hồng leo chia ra làm hai nhóm: Nhóm hoa to, thân gỗ, large – flowed climber và nhóm bò leo rambler, cây mềm yếu hơn. (ảnh 18 + ảnh 24)

8-Large – Flowed Climber: Hồng leo trụ có nhiều hoa, cây to cứng, cành nhánh dài, không có vôi bám, nên không tự leo được. Chúng phải tự bám vào cây trụ, được cột vào để khỏi đổ ngã dưới sức gió, nên còn gọi là hồng trụ Pillar rose. Loại hồng leo mang nhiều hoa to và

hoa chùm, nở xòe rộng rực rỡ từ cuối xuân đến hết mùa hè. Các giống này đều lai tạo, có thể giữa hồng leo, hoặc hồng leo với hồng bụi, như hồng *Kordesii*, lai tạo bởi vườn German Wilhelm Korde vào khoảng năm 1950, với cây khỏe hoa to. Cây hồng Dortmund với hoa to, nở ra hai màu đỏ chung quanh, giữa trắng rất được ưa chuộng.

9-Rambler: Hồng bò, cây mềm yếu nhánh dài có thể bò trườn dài, hoặc cột vào trụ, vào tường, hồng rambler cũng leo được, với hình vòng cung, thông xuống như thác đổ, đầy hoa rất đẹp. Nhưng do tàn lá nhiều nên hay bị nấm mốc. (ảnh 24)

(phỏng theo *All About Roses*)

Một số nhà chuyên môn còn phân chia cây hồng theo chiều cao như sau:

- **Loại hồng mini, rosiers miniatures**, chỉ cao từ 10 đến 25 cm, thường trồng trong chậu nhỏ, trồng treo hoặc làm viền các bồn cỏ, các lối đi ở công viên...(ảnh 17)
- **Loại hồng lùn nhiều hoa, rosiers nains multiflowers**, cây thấp có hoa nhỏ nhưng hoa chùm cao từ 30 đến 80 cm, như loại Floribunda.(ảnh 6)
- **Loại hồng bụi to, Rosiers buissons à grades fleurs**, mọc thành bụi to có hoa đơn, thường trồng cắt cảnh, cây cao to từ trên 50 đến 100 cm như loại Hybrid Tea.(ảnh 14 + ảnh 15 + ảnh 23)

- **Loại hồng cây hoặc bán cây, *rosiers tiges ou demi-tiges***, cây to, cao từ 1m đến 2m, thường trồng làm kiểng trước sân, như loại *grandiflora*. (ảnh 22 + ảnh 23)
- **Loại hồng bám trụ, *Pillar Roses***, là hồng cây to caophải có trụ, hoặc hàng rào để ỡ cho cây hồng bám vào, nếu không thì sẽ bị đổ ngã, thường trồng làm hàng rào, có thể cao khỏi đầu. (ảnh 22 + 23)
- **Loại hồng leo, *rosiers grimpants*** là loại hồng to, cao, cũng phải bám vách rào hoặc cửa ngõ để mọc cao lên, hoặc cho bò leo lên giàn vòng cung như mái che để che mát các lối đi, ra nhiều hoa to, rất đẹp...(ảnh 24)

Mặc dù phân loại như vậy chứ cây hồng trồng lâu năm cũng tăng trưởng lên cao được nếu không cắt tỉa... (phỏng theo cuốn *L'art de créer et de soigner un jardin*) của Maurice Fleurent.

E/ LÝ LỊCH CÂY HOA HỒNG

Bất cứ cây con gì đều phải có nguồn gốc, có lý lịch, để biết từ đâu mà ra, ai là người có công lai tạo đầu tiên...

Hoa hồng là loại hoa có lý lịch, muốn vậy nhà trồng hoa hồng phải có ghi chép kỹ lưỡng từng cây hồng một, lựa những cây nào có hoa đẹp, như : loại hoa to, loại siêng hoa, loại có màu đỏ, loại có màu trắng, loại có màu vàng..., loại có mùi hương thơm, loại cây to, loại cây nhỏ, loại đề kháng được sâu bệnh.v.v...

a. Cách lai tạo

Muốn có hoa to màu đỏ, nghệ nhân chọn hai cây hồng cha mẹ, đáp ứng đủ điều kiện trên, đem trồng riêng và đem thụ phấn chéo cây này qua cây kia. Một chu kỳ gây giống phải kéo dài nhiều năm : Như thụ phấn vào đầu mùa hè, trái sẽ đậu vài mùa hè, gặt hái trái phơi vào đầu tháng 11, gieo hạt, nếu có nhà kính thì hay hơn, việc chăm sóc kỹ hơn...Đến tháng 2 năm sau, hạt đã mọc mầm trên cây con, tách ra trồng dưới đất có chứa dung dịch dinh dưỡng cây con, chăm sóc tưới tiêu kỹ, loại trừ hết những cây gầy yếu. Tuy theo loại cây, có thể 3 năm sau cây hồng con mới ra hoa. Đây là kết quả của việc lai tạo xem hoa có đạt yêu cầu mong muốn hay không ? Nếu đạt yêu cầu thì được một cây giống lai tạo mới có hoa to, màu đẹp và thơm.

b. Khai sinh.

Từ giống này mới khai sinh, khai lý lịch cho cây hồng lai tạo. Hộ tịch của cây hồng cũng rất quan trọng phải kể cho đúng, nếu thiếu, sơ suất sẽ gây thiệt hại cho nhà trồng trọt. Người chủ lai tạo phải kê khai tỉ mỉ nguồn gốc cây cha, cây mẹ, ngày trồng, ngày thụ phấn, ngày hái trái phơi khô, ngày gieo hạt, ngày trồng cây con, ngày ra hoa, ngày hoa tàn... Đồng thời phải chụp ảnh, kích thích cây, kích thích hoa, màu hoa và tên hoa mới...

Người chủ cây lai tạo giống mới không được độc đoán tự đặt tên mà phải cầu chứng.

c. Cơ quan cầu chứng:

Một số nhà trồng hồng trừ danh ở Pháp, Đức, Hoa Kỳ v.v.. thành lập một nghiệp đoàn tên Ciopra, “Ủy ban quốc tế các nhà trồng vườn tía cây cảnh nở hoa” trụ sở ở Genève, chuyên kiểm chứng và cấp giấy chứng nhận tên hoa.

Việc cấp giấy cầu chứng này mới xuất hiện từ năm 1930. Trước mạnh ai nấy lai giống, đặt tên, nên thiếu tính tổ chức, thiếu tính chuyên môn, nên xảy ra nhiều vụ ăn cắp công trình của người khác...

Năm 1930, tại Mỹ có ban hành sắc luật “Plant Patent Act” bảo vệ quyền lợi của các nhà trồng trọt trên thị trường hoa hồng. Rồi năm 1949, nước Pháp mới ban hành những điều lệ quy định thể thức trồng và ghép cây hồng, lần lần mọi đến các nước khác như: Nam Phi, Maroc, Gia Nã Đại, Úc, Nhật. v.v...

Thành lập một tổ chức quốc tế như “Universal Rose Selection” mỗi năm họp một lần tại Antibes để thảo luận các vấn đề có liên quan đến hoa hồng

(Sưu tầm của ông tư Sang)

d. Việc đặt tên

Sản xuất lai tạo được một giống hoa hồng mới xong, đến việc đặt tên cũng rất quan trọng, phải lựa tên cho thật đẹp thật kêu để nhiều người ưa thích, mới dễ kinh doanh. Cho nên tên hoa hồng thường lấy tên của các người đẹp, các bà hoàng, các phu nhân quý trọng, các lãnh tụ, các cô đào minh tinh màn bạc nổi tiếng, các doanh nhân, các nghệ sĩ tài ba v.v...

- ❖ Hồng Elizabeth có tên hai người : Hoàng hậu Qeen Elizabeth 1954, màu hồng cam; cô đào Elizabeth Taylor 1986, màu cam đậm.
- ❖ Hồng Pricess de Monaco 1981, màu hồng phấn như màu áo cưới của cô đào Grace Kelly khi lấy Ông Hoàng Prince de Monaco.
- ❖ Hồng Cléopâtre – nữ hoàng Ai Cập – có 2 màu hồng, trong đỏ ngoài trắng.
- ❖ Hồng Reine Victori 1872– nữ hoàng Anh – màu cam.
- ❖ Hồng Lady rose 1979, màu cam đỏ.
- ❖ Hồng Mikado 1988 trong đỏ ngoài vàng.
- ❖ Hồng papa Meilland 1963, màu đỏ thẫm.
- ❖ Hồng Paradise 1978, màu bạc.
- ❖ Hồng Gold Medal 1982, màu vàng đậm.
- ❖ Hồng White Masterpiece, màu trắng.
- ❖ Hồng Reine de neige, màu trắng trong.
- ❖ Hồng Marie Claire, màu vàng cam đỏ
- ❖ Hồng Super Star, màu đỏ cam.
- ❖ Hồng Tonnerre, màu đỏ tươi.
- ❖ Hồng Golden Delingt, màu vàng tươi.
- ❖ Hồng Red của Lancaster, màu đỏ.
- ❖ Hồng White của York, màu trắng.
- ❖ Hồng Chapeau de Napoléon, màu cam.
- ❖ Hồng Souvenir de Malmaison, màu kem lợt và đỏ

Đến ngày nay thì đã lai tạo quá nhiều, nên tên hoa hồng không thể kể ra hết được, chúng tôi chỉ ghi lại được một chút ít mà thôi.

F/ HỒNG NỘI ĐỊA

Hồng nội địa nước ta thì cũnđ có nhiều, trồng ở các địa danh như Đà Lạt, Sa Đéc, Cái Mơn, Gò Vấp là những nơi sản xuất hoa hồng nổi tiếng, còn khí hậu Việt Nam chúng ta, từ Bắc chí Nam, ở đâu trồng hoa hồng cũnđ được, nhưng phải tùy theo loại hồng mà trồng cho phù hợp.

Hồng Tường Vi cây to, khỏe mạnh, rất nhiều gai, có hoa chùm màu hường, thơm, đẹp...

Hồng Tỷ Muội, cây nhỏ, hoa chùm màu đỏ cam, rất dễ trồng , giâm cành cũnđ sống.

Hồng Tầm Xuân, cây trung bình, siêng hoa, màu đỏ, rất dễ trồng, giâm cành cũnđ sống

Hồng sen cây bụi nhỏ, có hoa màu hồng, rất dễ trồng bằng giâm cành

Hồng đại hồng hoang đã mọc dựa bờ rào, ở bìa rừng, cây sống khỏe mạnh, không kén đất, ra hoa quanh năm, rất đẹp...

Các loại hồng này sống khỏe, dễ trồng thường dùng để làm gốc ghép, ghép với các giống hồng có hoa đẹp, ngoại nhập. Khi ghép với cây hồng nội địa, giống hồng ngoại mới sống bền được và ra hoa to như cây giống đã ghép. Còn mua cây hồng ngoại về trồng trực tiếp ở Việt Nam thì hay ốm yếu ít ra hoa, hoặc chết rũ do thời tiết khí hậu nóng ẩm khác hẳn nơi xuất xứ cây hồng nhập

Chương II

KỸ THUẬT TRỒNG

Cách trồng hoa hồng được viết rất nhiều ở các nước tiên tiến, phần nhiều xứ ôn-đới khí hậu có khác với khí hậu ở nước ta, là nước nhiệt đới nắng nhiều mưa nhiều... Chúng tôi nghiên cứu kỹ thuật trồng hoa hồng ở nước ngoài như Pháp, Mỹ và đức kết, gom góp những điều hay, cùng với kinh nghiệm của cá nhân và bạn bè trong quá trình mua bán, nuôi trồng hoa hồng cùng với sách hướng dẫn “Kỹ thuật nuôi trồng hoa hồng ” của tiến sĩ Dương Công Kiên, cuốn hoa cảnh của ông Võ Văn Chí, cuốn cây cảnh của Thạc sĩ Nguyễn Huy Trí và phó tiến sĩ Đoàn Văn Lư v.v.

Cũng như đi thăm quan học hỏi ở các vườn hoa hồng nổi tiếng ở Đà Lạt, Sa Đéc, ở Gò Vấp, ở Cái Mơn. Chúng tôi chọn lọc, tổng hợp viết ra quyển sách này nặng về kỹ thuật trồng, chăm sóc, tưới tiêu, phân bón, phòng trừ sâu bệnh, cụ thể ở TP. Hồ Chí Minh mà thôi. Còn ở các nơi khác trong toàn nước Việt Nam cũng chỉ thay đổi chút ít, tùy theo vùng tiểu khí hậu ở đó như lạnh hơn hay nóng hơn, mưa nhiều hơn hay ít hơn chút đỉnh, không đáng kể. Cây hồng nhập từ Pháp về trồng ở Sa Đéc vẫn tốt, cây ở Đà Lạt mua về trồng ở TP. Hồ Chí Minh vẫn sống được, nhưng không được khỏe lắm, thì chúng ta phải tháp ghép cây hồng xứ lạnh vào gốc cây hồng địa phương đã quen thuộc với khí hậu thời tiết vùng , thì cây hồng ghép vẫn tiếp tục sống khỏe và ra hoa gần

đạt với yêu cầu cần mong muốn. Các cây hồng ghép ở TP. Hồ Chí Minh rất siêng hoa vì bản thân cây gốc ghép đã khoẻ và siêng hoa.

A/TRỒNG HỒNG Ở NỘI THÀNH

Ở nội thành, TP. Hồ Chí Minh, nếu có được một mảnh vườn nho nhỏ, hoặc một sân rộng trước nhà thì nên trồng hoa hồng, nếu không trồng nhiều được, chỉ cần trồng 10 cây hồng, thì nhà đó có hoa chưng chơi quanh năm. Không cần phải mua hoa nữa. Ở nội thành chủ yếu được trồng trong chậu hoặc trên bao lơn. Chúng tôi xin giới thiệu cách trồng hồng trong chậu.

1- Chậu:

Có rất nhiều loại, nhưng trồng hồng không cần phải chậu lớn lắm, cỡ bằng dót đại, cao 30 cm rộng 40cm là vừa, giá bán cỡ 7 – 8 ngàn đồng một cái, còn muốn trang trí cho đẹp với chậu men, thì nên mua cỡ số 4, kích thước tương đương với dót đại, giá chậu men số 4 cỡ 25 ngàn đồng một cái, rất đẹp. Đóng hộp bằng gỗ, hoặc trồng trực tiếp xuống đất, càng tốt nhưng phải thoát nước, chậu phải đục thêm lỗ to dưới đáy, nếu ứ nước, cây hồng sẽ chết.

Tóm lại chậu trồng hồng, tùy theo ý thích của mỗi người, nhưng đừng to quá khi mang đi, di chuyển trang trí nặng nề, nhưng cũng đừng nhỏ quá không đủ phần đất dinh dưỡng, trừ ra loại hồng mini cây nhỏ bé hoa cũng rất nhỏ, chỉ trồng trên bao lơn hoặc trồng treo trang trí trên cửa sổ, chỉ cần gọn nhẹ...

H19 Hồng Grandiflora tên “Gold Medal”

Anh tác giả
Chụp dưới gốc cây
nông hội năm 1956
ở Pháp

H6 Hồng "Floribunda"
tên "Summer Fashion"

17 Cách trồng đắp đất
Đắp đất xong rồi

H8 Cách trồng xuống đất
(Trồng cạn)

119 Hồng "La France",

Cây hồng trong chậu cần phải chăm sóc kỹ và tưới hằng ngày, làm sao khi tưới nước vào chậu, nước phải rút chảy ra hết, không được đọng lại trong chậu, tốt nhất là nên kê cao lên một tí.

2- Đất trồng.

Đất trồng trong chậu, cần phải đủ dinh dưỡng, tơi xốp. Có thể trộn như sau;

33% tro trấu ngâm rửa hết mặn.

33% phân chuồng thật hoai, phơi khô, phân bò là tốt nhất, phân heo dơ bẩn hơn, sẽ sinh nhiều bệnh, hoặc phân rơm, lá cây mục cũng được.

1% phân hoá học tổng hợp NPK 30-10-10.

33% Đất mùn hoặc đất phù sa.

Trộn thật đều mới đổ vào chậu đến 2/3 chiều cao chậu trước, dưới đáy chậu nên bỏ một lớp gạch đá nhỏ chêm trên lỗ thoát nước, để đất không bị đóng bít lỗ, làm ối nước cây sẽ chết. Tưới lên một lon nước ướn đều để giữ ẩm, ban đất ra chung quanh chậu, rồi trồng cây hồng vào ngay ngắn giữa chậu. Thêm đất vào đến 8/10 chiều cao chậu là vừa, tưới thêm nước cho ướn đều rồi mang chậu để vào chỗ râm mát một thời gian trước khi cây sống mạnh mới đem ra nắng dần dần, và đem ra chỗ ít nắng trước rồi đem ra chỗ nắng 100% sau. Khi cây hồng khỏe mạnh có thể chịu nắng từ 6 đến 10 tiếng/ngày, còn cây hồng yếu thì chịu nắng sáng tốt, còn nắng chiều từ 2 đến 3 giờ rất nóng nên lưu ý cây để bị cháy lá.

Khi mới trồng đừng nên bỏ phân nhiều , phân rất nóng làm hư rễ cây , phải đợi đến lúc cây ra rễ mạnh , bón phân mới có hiệu quả năng suất cao .

Lưu ý: Hiện nay Sở Nông Nghiệp có nhập phân Dynamic Lifter của Úc, là phân hữu cơ đậm đặc đã diệt hết mầm cỏ , nên trồng không có mọc cỏ như phân bò và qua chế biến đã có thêm phân vi lượng như sắt , đồng , kẽm , bore , canxi , magné , molyb .v.v... bón rất tốt cho cây hồng , khởi nhỏ cỏ . rất tiện lợi .

3-Cách trồng vào chậu.

Cây hồng ngày nay, có bán rất nhiều ở các điểm bán cây kiểng, rất nhiều giống nhiều loại hoa đủ màu sắc. Nếu trồng ít thì mua lại đã ra hoa rồi, thấy hoa mới mua thì không sợ lắm, giá mỗi giò chỉ từ 8 đến 10 ngàn đồng tùy theo gốc tùy theo loại...Thường bán trong chậu nhỏ (dót nhỏ) hoặc trong giỏ tre có lót ni lon soi lỗ. Mua về muốn rút cây hồng ra trồng, thì một tay cầm dít chậu, một tay xòe ra kẹp gốc hồng ở giữa ngón tay trỏ và ngón tay giữa, lật úp chậu xuống, lắc nhẹ, từ từ bọ lấy bầu đất ra, bỏ chậu con ra, đặt ngay vô chậu mới, bỏ thêm đất phân đã chuẩn bị sẵn thêm vào, khóa chậu nhẹ đều lên đến 8/10 chiều cao chậu là vừa, để khi tưới nước hàng ngày nước khởi tràn ra ngoài dơ bản. Hơn nữa, cây hồng trồng lâu ngày, rễ sẽ ăn lên, sau này còn chỗ để phủ lên một lớp đất phân mỏng nữa tiện hơn. Còn nếu cùng cây hồng, thì đề nguyên chậu con vào lòng chậu lớn, rồi đập khế cho bể chậu con, lượm hết miếng bể ra ngoài, thêm đất phân vào cho vừa là được, như vậy bộ rễ cây hồng

trồng mới không bị động, cây hồng không bị héo, sẽ tiếp tục sống mạnh ra hoa ngay.

Ngày nay ở các điểm cây thường ươm hồng vào giỏ tre bán, mua hồng trong giỏ tre về trồng khỏi cần móc bầu đất trong giỏ, nên lòn tay xé hết nilon ra, đặt luôn giỏ tre vào giữa chậu, đắp đất xung quanh, nhận đều là được, giỏ tre sẽ mục thành phân luôn. Trồng như vậy cây hồng không bị héo lá, không mất sức, sẽ phát triển nhanh, ra hoa liên tục. Trường hợp trồng dưới đất cũng vậy, đào lỗ sâu, to, rộng, rồi bỏ phân vô, đế 8/10 chiều cao là vừa, nếu có xây căn gạch chung quanh càng đẹp, càng sạch sẽ, tưới nước không bị tràn ra ngoài. Cây hồng trồng dưới đất nên không cạn, nên không trồng sâu lắm, dễ bị ối nước khi trời mưa to.

4- Cách chăm sóc.

Bất cứ cây kiểng nào, khi bứng lên trồng lại, đều bị động rễ, hồng cũng vậy, khi trồng phải cắm một cây cọc, cột chặt lại đừng cho lay động, phải che nắng hoặc để chỗ râm mát, đến khi nào cây hồng sống mạnh mới đem ra phơi nắng từ từ, mỗi ngày một ít rồi mới để 100% ngoài nắng, thì cây hồng không bị cháy lá.

Cây hồng rất dễ trồng, nhưng nhiều người mua về trồng một thời gian, cây hồng còi cọc rồi chết. Do vậy cây hồng cũng rất khó trồng, cho nên trong ca dao có câu thường dùng hát ru con :

“Trồng hồng bẻ lá che hồng
Nắng che mưa dậy cho hồng trở bông”.

Nếu đúng như vậy thì quả thật cây hồng rất khó trồng, nắng không ưa, mưa không chịu. Nhưng thực tế cây hồng rất ưa nắng và rất ưa nước.

5- Cách tưới nước.

Ở TP.Hồ Chí Minh thường rất nhiều ánh nắng, 10 tiếng một ngày, nên cây hồng trồng trong chậu, dễ bị bốc hơi thiếu nước, mỗi ngày phải tưới nước vào sáng sớm và chiều mát. Nước tưới phải không mặn, không có phèn, không có nhiều Chlore(nước máy mới có). Nên nhớ, không bao tưới vào buổi trưa trời đang nắng gắt và cũng không nên tưới vào quá tối, đây là điều cấm kỵ, cây hồng ban đêm đọng nước trên lá dễ bị bệnh, nhất là nấm mốc. Cây hồng rất dễ tưới nước, tưới bằng vòi bông sen là tốt nhất, trồng ít, tưới mỗi cây một lít nước là được, trừ ra chậu nào to quá phải tưới thêm cho đủ ẩm.

6- Cách tưới phân

Mặc dù khi trồng, đất đã có phân rồi, nhưng định kỳ phải tưới thêm nước có pha phân. Ở TP nhà cửa đông đúc, nên phải tưới phân tinh khiết không hôi thối!) ngày pha phân trong hợp NPK hay phân DAP nông nghiệp, cỡ 1 muống cà phê cho 4 lít nước (Tùy theo sự hướng dẫn của nhà chế tạo) mà pha loãng trong nước tưới, cũng vào sáng sớm hay chiều mát, tưới cả lên thân, lá, gốc rễ, vì lá cũng hút ăn phân được, nên bây giờ có loại phân tưới lên lá, lá xanh mướt tưới tốt, lạm phân thì cây cũng chết, nhất là cây khi mới trồng, chưa ra rễ mạnh. 3 tháng xới nhẹ gốc một lần vì rễ ăn trên mặt đất, nếu có phân bánh dầu thì phải đào chôn thật sâu chung quanh mép chậu, xa

gốc cây, đắp đất lại kỹ để tránh mèo chó đào xới và kiến bu. Khi tưới nước, bánh dầu sẽ tan ra làm phân rất tốt, sẽ có hoa to đẹp. Nếu nuốn hoa màu sắc đậm đà, lâu tàn, thì tưới thêm phân Kali (Phân muối ốt) khi thấy nụ hoa. Cây hồng ra hoa tuyệt đối không nên tưới phân, tưới nước lên hoa, hoa bị ướt sẽ mau tàn.

7- Cách cắt hoa

Mục đích trồng hồng là để chơi hoa, ít thì để trên cây, nhiều thì cắt chưng trong bình, nhiều nữa thì cắt bán. Ở nội thành cũng có nhiều người trồng hoa hồng để bán, sẽ nói ở phần sau, cùng với ngoại thành vì đã trồng với quy mô khá lớn.

Một điều cần thiết là nên cắt hoa hồng vào buổi sáng sớm hoặc buổi chiều thật mát, lúc này cành hoa còn nhiều nhựa, nhiều nước nên lâu tàn, lâu héo hơn. Trước khi cắt, nên tưới nhiều nước dưới gốc cây để cây hồng hút nước dự trữ trước vì hoa hồng sau khi cắt sẽ bị bốc hơi, mất nhiều nước mà mất nước hoa hồng sẽ héo dần, hoa hồng cắt rồi phải cắm gốc vào nước, sáng sớm càng tốt. Nhựa còn dư trong cành hoa hồng phải được bảo vệ không cho chảy mất nên phải cắm vào nước sạch, vết cắt phải xéo để nước dễ thấm vào, Chăm sóc vết cắt không cho bọt khí làm ngẽn mạch truyền dẫn lên hoa, nên trước khi cắm vào bình, phải cắt cành hoa một lần nữa rồi cắm liền vào bình.

Cắt hoa phải bằng dao thật bén hay kéo cắt tay Sécateur, tránh làm dập cành hoa, mau hư thối. Cắt như thế nào cho đúng? Trước khi cắt một cành hoa hồng, phải

đếm từ dưới chỗ bánh tẻ lên (chỗ đầu cành), chừa 3 lá là vừa, mặc dù cành hồng mới vừa cắt có dài chút đỉnh. Cắt chừa lại 3 lá, nhánh hồng còn lại sẽ ra 3 chồi mới. Chỉ cần lựa để vài chồi mập mập, chớ để hết 3 chồi cũng hơi nhiều, sẽ ồm yếu, hai chồi này sẽ cho ra 2 hoa to Như vậy cắt hoa là tĩa luôn, tĩa bỏ những nhánh không cần thiết cho thông thoáng, chớ để rậm rạp quá, dễ bị sâu bệnh. (xem ảnh 32 + 33 : cách tĩa cắt cho hồng)

Cắt và tĩa hoa, nhà vườn gọi là “cơi”, tiếp tục tưới phân, độ một tháng, một tháng rưỡi sau, tùy theo loại, sẽ trở hoa khác to đẹp, còn để nhiều chồi quá sẽ cho hoa nhỏ không đẹp.

8- Cách tĩa cành.

Trồng cây kiểng nào cũng phải thường xuyên cắt tĩa, thứ nhất để tạo dáng cho tán. Lá cây đẹp, tròn trịa cân đối, không có nhánh vượt lên cao quá mức ; cây hồng cũng vậy, phải thường xuyên cắt tĩa, cắt những nhánh hư khô, những nhánh mọc không cần thiết cho thông thoáng, cắt những lá vàng úa, những lá nào sâu bệnh. Trồng cây kiểng nào mà tán lá màu vàng quá, khô queo là không đẹp. Cây hồng rất mau lớn, cắt tĩa chừng 15 ngày nó sẽ lại um tùm, nhất là chồi non ở dưới gốc, cần phải loại bỏ. Nhưng nên để ý, cây hồng rất ưa sáng nên có khuynh hướng nghiêng về phía trước mặt trời mọc, không nên cắt bỏ mà phải xoay chậu, đổi hướng cho các cành ồm yếu, phát triển đều

9- Cách thay đất.

Cây hồng trồng trong chậu, số lượng đất ít nên mau hết phân hoặc bị chaimỗi 2 năm nên thay đất một lần, có thể thay một phần, chỉ bỏ một phần đất xung quanh vành chậu mà thôi, rồi thay đất phân khác vào, phần đất nằm ngay gốc cây thì vẫn để y nguyên, cây không bị đứt nhiều rễ, không hề hấn gì, tiếp tục phát triển mạnh, không mất sức, tươi tốt lên và ra hoa to trở lại. Cách thứ 2 là thay đất toàn bộ, tất nhiên là phải nhổ cây hồng lên, cắt bỏ bớt bộ rễ và cành nhánh, cắt bỏ những rễ già, nhưng rễ bị bệnh, bị nấm, sửa bộ rễ cho ngay rồi trồng lại như cây mới với đất phân mới, y như cây mới trồng, cũng tỉa bỏ bớt nhánh già, cắt thấp xuống để cây hồng ra nhánh mới...như vậy cây hồng sẽ trẻ trung hóa, nảy lộc mới, sung mãn khỏe mạnh hơn, sẽ cho hoa nhiều hơn và to hơn...

Trường hợp cây hồng trồng dưới đất trước sân nhà, càng dễ thay đất hơn, đào bỏ chỗ đất chung quanh gốc cây, rồi thay đất phân mới vào hoặc nhổ hết lên, tỉa cắt rồi trồng mới lại. Trồng xong, tưới nước thật ắm và che đậy thật kỹ cỡ 5-10 ngày mới từ từ dỡ ra để có nắng, cây hồng mới quang hợp tốt, tàn là mau phát triển.

10- Cách phòng trừ sâu bệnh.

Cây hồng có rất nhiều sâu rầy và bệnh nấm mốc, thường thấy nhất là :

* Loại rầy sáp, một loại rầy trắng nhiều lông nhỏ li ti không thấm nước , hút nhựa cây. Rầy sáp, rệp sáp này hút nhựa cây, tiết ra một chất nước hơi ngọt, kiến rất ưa mật sữa này, nên kiến với rệp sáp là 2 loại cộng sinh

nuôi sống lẫn nhau. Kiến tha rệp sáp đem lên ngọn cây, để chỗ nào non có nhiều nhựa, rệp sáp hút ăn nhựa cây để sống, tiết ra một chất sữa để nuôi lại kiến. Hễ trên bất cứ cây kiểng nào, mà thấy có kiến bó lên, là có rệp sáp. Loại rệp này không thấm nước, nên khó xịt thuốc giết được, ta phải cạo giết hết rồi phun thuốc trừ hết kiến mới diệt hết rệp sáp này hoặc dùng thuốc Supracide 40 ND pha chung với chất bám dính U-Tron 2000 , đúng theo hướng dẫn , phun xịt đều khắp tàn nhánh , mặt trên mặt dưới của lá mới hết được .

* Loại rầy đen, cây hồng cũng hay bị rầy đem bám vào lá, thấy có chấm đen đen, ăn lá vàng và khô rụng, loại này phun thuốc sát trùng mỗi tháng 1 lần là hết, như Supracide , Sherpa , Bassa, Trébon, Méthyl Parathion...

* Loại rầy đỏ thường bám ở mặt dưới của lá hồng, làm lá hồng có đốm đo đỏ và khô héo rụng, loại này cũng xịt thuốc sát trùng như trên cũng hết .

* Loại rệp xanh(xem ảnh số 11) loại rệp này đeo ở cuốn hoa (tiếng anh gọi là Aphid), hút nhựa hư hoa, xịt thuốc sát trùng như trên , định kỳ chung quanh hoa lá để trị

* Nấm mốc hay bám dưới gốc cây, dưới lá cây hồng, nấm thường có màu trắng do cây quá ẩm, tưới nhiều nước vào ban đêm, sinh nấm làm hư da cây, làm cho cây suy yếu. Các loại này phải xịt thuốc trừ nấm như Zinep, Manep hoặc Sulfat đồng là hết .

* Nấm mốc đen bám vào thân , lá, cây , làm thành đốm đen đen xấu xí, làm vàng úa lá, phải cắt bỏ. Một loại

nấm đốm đen tiếng Anh gọi là Black Spots, hay đóng trên lá rồi thối lan nhanh như bệnh thối nhũn, cũng do cây quá ẩm, đọng nước ban đêm mà ra, phải luôn luôn để cho cây hồng được thông thoáng, đừng tưới quá trễ về đêm, cũng phun thuốc trừ nấm : Alliette , Sulfat đồng, Manep ...

* Ngoài ra còn có vô số côn trùng khác như ốc, dế, cào cào, bọ xít, sâu xanh, sâu đo, sâu đục thân... cũng xịt thuốc Parathion , Malathion , Basudin...

Riêng sâu đục thân phải rải thêm các loại thuốc lưu dẫn từ dưới đất, thuốc sẽ dẫn qua rễ lên thân lên lá để trừ sâu mới hết, như thuốc Basudin 10 H dạng hạt...

Còn một loại bệnh như nút u bám và rễ sần sù như chai, do những con bọ cực nhỏ đục khoét rễ nổi u lên, tiếng Anh gọi là Nenatodes do đất có nhiều vi khuẩn, côn trùng, phải cải tạo đất và phun thuốc sát trùng.

11- Cách phun thuốc.

Thuốc sát trùng đều là thuốc độc, khi dùng nên thận trọng, phải mang khẩu trang, và phải đứng trên gió, đừng cho thuốc bay vô người, phun xong phải tắm rửa thay quần áo ngay, nếu có bị ngộ độc thì phải đi bệnh viện cấp cứu và nhớ đem chai thuốc theo hoặc nói rõ là thuốc gì cho Bác sỹ biết . Khi pha thuốc phải pha thuốc đúng liều lượng theo hướng dẫn; trường hợp pha lộn xộn nhiều thứ, phải xem kỹ toa thuốc , xem thứ thuốc này có kỵ với thứ thuốc kia không , làm mất hiệu quả , còn nếu pha nhiều thứ thuốc mà pha cho thật đúng , thì hiệu quả lại

càng cao Ngày nay thuốc có bán rất nhiều, nên nghiên cứu hỏi mua loại trị đúng bệnh mới trị hết được.

Nói thì nhiều, nhưng ở TP HCM, trồng một ít hoa hồng, chỉ cần giữ vệ sinh môi trường, nhổ sạch cỏ rác, cắt tỉa cành nhánh cho thông thoáng và mỗi tháng nên phun ngừa một lần , là khỏi phải lo sâu bệnh gì cả .

B/ TRỒNG ĐẠI TRÀ QUỲ MÔ LỚN.

Ở ngoại thành, thành phố HCM thường có nhiều đất, nên trồng hồng với quy mô lớn hơn, cũng như ở các tỉnh, nhưng trồng hồng không phải đơn giản mà phải có vườn ươm, vườn giâm cành, vườn trồng cây gốc ghép, vườn trồng hồng giống và vườn trồng hồng đại trà để bán.

Muốn lập vườn hồng, trước tiên phải nghiên cứu đến khí hậu, đất đai xem có thích hợp không, nguồn nước có tốt không , như ở thành phố Hồ Chí Minh thì có Quận Gò Vấp, Quận Hóc Môn là có đủ điều kiện để trồng hồng, giếng đào xuống là có nước liền, nước ngọt quanh năm, rất tốt uống cũng được chứ không chỉ dùng để tưới cây, về khí hậu thì có hơi nóng ẩm , nhưng cũng phù hợp với nhiều giống hồng chịu nắng, chịu ẩm. Chỉ có nước là điều kiện tiên quyết, vì thiếu nước thì cây gì cũng chết, nước phải không mặn, không phèn...

1- Trồng trên líp (ảnh 30 + 31 + 32)

Điều kiện thứ hai cũng không kém phần quan trọng là đất đai. Đất trồng hoa hồng phải không có phèn, không nhiều đất sét quá, cần phải cày và lên líp cho tơi xốp, líp phải cao cỡ 20cm, rộng cỡ 1m30, cày tùy theo đất. Chung

quanh phải khai một đường mương sâu 10cm rộng 50cm để làm lối đi luân. Chung quanh lớp có thể tấn gỗ hay gạch ngay ngắn mới đẹp. Lớp trồng hồng phải tùy theo giống phải đào lỗ sâu 30cm rộng 30cm, Phơi khô đất cho chết vi khuẩn, lỗ này cách lỗ kia kể từ tâm cỡ 50cm, nghĩa là sau này trồng cây này cách cây kia 50cm và phải đào lỗ trồng treo trả, nghĩa là xen kẽ với nhau, như vậy trên lớp chỉ trồng được 3 hàng, hàng này cách hàng kia 50 cm đất đào lên vun đống phơi khô chính giữa khoảng trống của 4 lỗ. Phải chuẩn bị trộn thêm phân theo tỷ lệ 30% tro trấu, rơm, 30% phân chuồng cho thật hoại, 2 – 5% phân NPK + vi lượng vì trồng ở dưới đất dễ trôi mất, phải trộn thật đều, thật nhiều một đồng to , phơi khô dự trữ để dành trồng cây. Khi trồng cây phải có hai người, một người mang phân trộn sẵn để trộn với cỡ 30% đất thịt đã đào lên cho đủ tỷ lệ 100% bỏ vào các lỗ đã đào sẵn, một người mang cây đến trồng, đắp gốc cẩn thận, khi cần phải cắm thêm một cây nọc tre, cột cây hồng để cây không ngã, rồi cắt tỉ bớt nhánh dư thừa. Xong tưới nước khá nhiều để cho đất rã xuống. Thông thường phải trồng vào buổi chiều và sáng sớm. Khi nắng lên phải che lại cho lá đợt non khỏi héo, phải che nếu cây trồng yếu, còn nếu cây trồng có bầu mạnh thì không cần che đây

2- Trồng thành bụi. (ảnh 31 + 32)

Nếu đất cao ráo thì khỏi phải cày xới lên lớp, chỉ cần làm cỏ rác, rồi căng dây, phân lối, đào lỗ để trồng như rừng chồi. Cây này cách cây kia cũng cỡ 50cm, hàng này

cách hàng kia 50cm, và trồng xen kẽ treó trỏ. Đường đi để tưới tiêu chăm sóc có thể cách nhau xa hơn cỡ 0,8m, nếu xa quá thì tưới nước không tới. Nếu đất có hơi độ dốc, thì có thể đào đường mương nhỏ song song cứ hai hàng cây có một đường mương để bơm nước lên chảy theo đường mương, tưới tiêu hàng ngày. Nếu có đủ phương tiện thì đặt ống nước tưới ngầm, hoặc loại bơm phun từ gần đến xa, làm cách nào để mỗi lần tưới giáp cả vườn.

Trên đây là vườn hồng chỉ trồng để bán hoa. Nghĩa là mua cây hồng đã ghép sẵn cỡ 2 - 3 tháng về trồng cho ra hoa, rồi cắt hoa bán. Còn muốn trồng hồng để bán cây giống, thì phức tạp hơn và kinh tế hơn.

C-TRỒNG KHÉP KÍN_TỪ ƯƠM -THÁP ĐỂ BÁN CÂY GIỐNG

1- Vườn ươm:

Phải làm cỏ rác một diện tích cỡ vài chục m², tẩn gỗ hoặc xây gạch chung quanh, đổ tro chấu lên ngấp chừng 10cm, tưới nước dầm sẩn. Mua loại cây hồng đại, hồng rừng hay loại nào cây cắt giâm cành sống mạnh, đem về cắt ra từng đoạn chừng 15cm, bằng dao hoặc kéo cho thật bén, không cho bầm dập dấu cắt, có thể chấm đầu gốc vào thuốc kích thích ra rễ, rồi cắm vào tro trấu đã dọn sẩn hoặc cắm vào một số bao nylon, dưới đáy có đục lỗ nhỏ, bỏ tro trấu vào cao cỡ 10cm, kích cùng cỡ 10cm, rồi xếp dựng đứng lên. Che nắng tạm cỡ 10 ngày, đến khi nào các đoạn hồng giâm ra chồi mạnh sẽ dỡ bỏ mái che và tiếp tục chăm sóc. Một tháng sau hồng giâm đã ra

rễ mạnh, mới bứng đem ra trồng xuống đất, xuống líp, hoặc trong giỏ tre, tiếp tục chăm sóc, tưới bỏ, chỉ chờ một hai tượt khoẻ mà thôi, để làm gốc ghép. Hồng này rất mạnh, phát triển nhanh, ba tháng sau thân to bằng chiếc đũa có thể ghép được...

2- Vườn trồng hồng giống : (ảnh 30)

Muốn ghép thì phải có hồng giống, phải lựa mua loại nào siêng ra hoa, vừa có hoa màu sắc đẹp, vừa có hoa to, nếu có mùi hương thơm càng tốt. Có thể trồng ngay xuống đất, hoặc trong chậu, trong giỏ tre để lấy mắt ghép, đối với vườn hồng giống, thì việc chọn giống là việc quan trọng nhất, phải chọn giống thật tốt, khoẻ mạnh, siêng hoa, hoa to màu sắc đẹp có mùi hương thơm, kháng được sâu bệnh, giống càng tốt thì bán càng chạy, giống xấu thì bán ế, kinh doanh lỗ lã. Ngày nay các nước tiên tiến sản xuất rất nhiều giống mới, lạ, đẹp, hoa hai ba màu sắc, ngoài đỏ, trong vàng, ngoài hồng trong trắng, hoặc có loại hoa trắng tuyền, đỏ tuyền và hoa xanh... cần tham khảo sách catalogue hoa hồng để tiện mua trồng, trong cuốn All about Roses, có ghi đầy đủ tên hoa mới, kích cỡ cây, hoa, màu sắc, năm sản xuất, địa chỉ các vườn sản xuất ở Mỹ : ở Pháp thì có vườn nổi tiếng của ông Meilland ở Antibes và ở nhiều nước khác v.v...

Sau khi trồng các giống hồng mới nhập, hoặc các giống ngoại đã được trồng thuần ở Việt Nam rồi, muốn nhân giống thì phải ghép, phải chiết các giống mới này không giâm cành được. Sau khi có đủ cây hồng giống khoẻ

mạnh để làm gốc ghép và có đủ giống mới có hoa to đẹp, mới nhân giống được. Nhân giống có nhiều cách: giâm cành, chiết cành và ghép mắt.

Ở Thành Phố Hồ Chí Minh có bán một số giống hồng ngoại nhập đã trồng quen trong nội địa, đã ra hoa to, màu sắc đẹp và thơm, đặc biệt có loại hoa hồng không có gai nữa, có thể tìm mua để gây giống khi mới lập vườn.

CHƯƠNG III

KỸ THUẬT GHEP

Khi gốc ghép đã được trồng 3 tháng, phát triển mạnh, thì bắt đầu ghép. Phải ghép sát chỗ đầu cành bánh tẻ, nghĩa là thấp chừng nào tốt chừng nấy, cây thấp lên mới khoẻ mạnh, còn thấp trên cao thì nhánh thấp lên nghèo ốm yếu.

A/ GHEP

Ghép là tách rời một mắt ghép, một chồi non vừa lú ra ở nách lá, hoặc một mảnh của cây có hoa đẹp, đặt vào một cây khác có hoa xấu nhưng sống khoẻ hơn bền hơn, mắt ghép tiếp tục sống nhờ vào cây gốc ghép. Về sau, cắt bỏ hết nhánh của gốc ghép, chỉ chừa chồi lên từ mắt ghép, chỉ lấy gốc ghép nuôi mắt ghép mà thôi, cây ghép sẽ phát triển tốt và ra hoa đẹp y như giống ghép.

Ghép bao gồm: Ghép áp, ghép mắt, ghép xuyên thân...

1- Ghép áp.

Ghép áp là đặt 2 giò hồng, 1 giò hồng có hoa đẹp, 1 giò hồng có hoa xấu nhưng khoẻ mạnh kề bên nhau, rồi lựa 2 nhánh có kích thích thớ gần bằng nhau, cạo vỏ 2 mép kề nhau, rồi áp sát vào nhau, lấy dây nilon mỏng buộc chặt lại. Cắt bỏ phần ngọn của cây hồng có hoa xấu. 15 ngày sau, cắt từ từ mỗi ngày một chút, cỡ 1/5 nhánh gốc ghép, rồi cắt đứt tiện luôn. Bây giờ nhánh hồng có hoa xấu nhưng khoẻ mạnh, không còn ngọn sẽ tiếp tục sống và ra hoa đẹp.

Một cây hồng cũng có thể ghép áp được nhiều nhánh, ra hoa nhiều giống hoa màu sắc khác nhau. Nhưng cách

này bây giờ ít có ai ghép nữa, vì chỗ ghép nổi lên xấu và dễ gãy.

2- Ghép mắt.

Đây là phương pháp hiện đang được nhiều người áp dụng, để ghép cho các loại cây hoa, cây ăn trái ...

a) Gốc ghép.

Là cây hồng đại sống khỏe mạnh, nhánh to cỡ bằng cây bút chì, không quá già, mới dễ ghép. Sát chỗ đầu nhánh chính chỗ bánh tẻ, càng thấp (gần mặt đất) mắt ghép sống càng mạnh. Lấy mũi dao nhọn (dao đặt biệt để tháp) cắt một hình chữ T, ngang cỡ 1cm, dài cỡ 2cm, tách nhẹ 2 mí vỏ chỗ chữ T ra (phải làm nhanh để khỏi khô nhựa).

b) Mắt ghép.

Lấy ở nhánh hồng có hoa đẹp là mầm non mới vừa lú ra chớ nách lá đã rụng. lấy dao bén xén lấy mắt ghép ra, gọt thành hình tam giác, tách bỏ phần gỗ, đặt ngay vào chỗ chữ T ở gốc ghép, cho vừa vặn. Xong lấy dây nilon mỏng buộc chặt lại, như lợp nhà để nước không thấm vô được, nên chừa mầm non ra, cặp một miếng lá che mắt ghép lại và cắt bỏ bớt đọt của nhánh gốc ghép, để tập trung nuôi mắt ghép, nhớ không tưới nước chỗ mắt ghép, mắt ghép bị ướt sẽ chết. Cỡ 10 đến 15 ngày sau, thì mở dây nylon chỗ mắt ghép ra, nếu mắt ghép còn tươi thì đã thành công, nếu mắt ghép khô héo thì mắt ghép đã chết phải tháp lại chỗ kế bên, đến khi nào thành công. Cứ để mắt ghép như vậy, chồi non sẽ mọc lên, tiếp tục phát

H27 Tên "Bing Crosby"
Hồng Trà lai tạo

H28 "Headline"
(Hồng trà lai tạo)

29 (Hồng trà lau tạo)

H17 Hồng mini rose

Bao gồm : trên "red cascade"

Dưới : "Rise's Shine"

Vàng : "Lavendér Jewel"

"Tutu Fashion Flame"

"Pacesetter"

triển mạnh và sẽ ra hoa đúng như giống hoa đẹp đã ghép. (Xem hình trang 112)

Cách thứ 2 :

Về ghép cũng y như cách trên, mà ghép mắt trực tiếp vào cây hồng đại, chừng nào mắt ghép lên cỡ 10cm, cắt nhánh hồng đó đem đi giâm trồng thì tiện hơn, như vậy có thể trồng sâu cho chỗ ghép sát mặt đất, nuôi một mắt ghép mà thôi, cắt bỏ hết các tược khác, thì cây hồng mới sẽ mập mạp khoẻ mạnh, ra nhiều hoa.

Cần lưu ý, trong thao tác, coi chừng làm gãy chồi non mới lú ra trên mắt ghép. Tùy theo sở thích, có thể ghép nhiều giống hồng có hoa khác nhau trên một gốc ghép, sẽ cho nhiều hoa lạ mắt, đẹp...nhưng ghép nhiều giống quá thì có loại yếu không tăng trưởng đồng đều, ra hoa nhỏ.

Cách ghép thứ 3:

Ghép mắt ngủ, là chỗ lá vừa mới rụng, chưa kịp ra chồi non. Cách này cũng y như cách ghép mắt đã lú mầm non, mà thao tác còn dễ hơn, không sợ gãy chồi non, nhưng khi tách vỏ ra khỏi gỗ hay bị hư mầm mắt ghép hoặc mầm mắt ghép dính luôn vào gỗ, phải coi kỹ xem còn mầm ghép không?

3- Ghép xuyên thân.

Cách này hơi khó ghép hơn. Bên nhánh gốc ghép, lấy mũi dao mỏng, nhọn, đâm xuyên qua thân của nhánh hồng ghép.

Bên cây hồng có hoa đẹp, loại bỏ hết lá trên thân nhánh ghép, rồi vạt da hai bên chỗ nào muốn ghép, lòn

xỏ vào chính giữa thân của gốc ghép, chỗ mới vừa đâm xuyên qua, lấy dây nylon buộc chặt lại, cũng đừng tưới ướt chỗ ghép. 20 ngày sau tháo dây ra, chỗ ghép liền da lại là đạt. Rồi cắt 2 cây hồng ra, tương tự như ghép áp.

Phương pháp này khó thao tác, nên ít áp dụng.

Tóm lại, trong 3 cách ghép, chỉ có ghép mắt là dễ thành công nhất, được nhiều người áp dụng ghép các loại cây ăn trái, cây công nghiệp...

B/ CHIẾT

Chiết cành dùng để nhân giống loại cây hồng cắt cánh giâm được, cây hồng dại, hồng rừng, giâm cánh mới sống, còn cây hồng lai giâm cành không sống được, vì mô cây không đủ khả năng để tạo rễ, nên áp dụng phương pháp chiết.

Chiết là làm cho ra rễ mà không tách khỏi cây mẹ, nhánh chiết ban đầu do cây mẹ nuôi dưỡng dần dần nhánh chiết ra rễ mới chỗ chiết, đến khi nào rễ ra đầy đủ, có khả năng sống độc lập rồi, rồi mới cắt tách hẳn ra khỏi cây mẹ, đem trồng môi trường thích hợp. Muốn chiết, phải lựa trên nhánh không quá già, không non quá, cắt một khoanh vỏ rộng chừng 2cm, lột bỏ tất sách lớp vỏ đó, lấy để lục bình đã giặt sách phơi khô, sơ dừa trộn với đất mùn, tưới cho đủ ẩm, đắp vào chỗ đã cạo bỏ vỏ, lấy bao nylon loại trong bao kỹ lại chung quanh, cột dây thật chặt 2 đầu, không để cho nước thấm vào. Bao nylon kín giữ ẩm rất tốt, đến một tháng sau sẽ nhìn xuyên qua bao nylon, thấy chỗ chiết đã ra rễ nhanh, lúc đầu rễ màu trắng, đổi màu dần, khi nào để bắt đầu vàng là cắt đem

trồng được. Phải ươm trước nơi râm mát cho cây sống mạnh, hoặc đem trồng trực tiếp xuống đất cũng được, nhưng phải đặt che nắng, cắt bỏ hết đợt non và cắm một cây nọc tre nhỏ để cột chặt không cho lay động, khi mới trồng, cây bị lay động sẽ bị đứt rễ chết.

Cách thứ hai là chiết chôn, cũng cạo vỏ y như trước, nhưng ở nhánh thấp sát đất, rồi lấy cây móc cắm gài chỗ cạo vỏ nằm dưới mặt đất, rồi đắp đất phủ lên. Cũng độ một tháng sau khi chỗ chôn xuống đất sẽ ra rễ, bứng đi trồng nơi khác hay giâm ươm vào giỏ...

C/ GIÂM CÀNH

Giâm cành là tạo từ một nhánh cắt lìa ra khỏi cây mẹ, cắm xuống đất ẩm, từ từ nó ra rễ, ra chồi, sống độc lập được, thành một cây mới, do chỗ cắt phản ứng tự tạo sẹo, tạo rễ, tự nuôi sống... nhưng không phải loại cây nào giâm cành cũng sống được. Có loại cây trong thân có chứa rất ít tinh bột, nên không đủ khả năng tự tạo rễ, khi giâm cành sẽ chết. Giâm cành dễ nhất là cây hồng đại, hồng rừng...

Ngày nay có nhiều thứ thuốc kích thích ra rễ, bán ở các điểm cây kiểng, như hormone de bouturage: Boutormone, Rootone, kích thích ra rễ, tăng trưởng nhanh, dễ đâm chồi, có thứ loại bột, có thứ loại nước như: Atonic v.v... dùng để giâm, chiết cây mau ra rễ. Chỉ cần cắt một đoạn nhánh, chấm đầu gốc vào thuốc bột kích thích ra rễ rồi cắm xuống đất ẩm, chỗ mát, nhánh đó sẽ ra rễ, ra chồi nhanh hơn; nhưng cũng có nhiều loại cây

giâm cành không có khả năng ra rễ, chỉ ra chồi ra lá rồi chết khi hết nhựa dự trữ, nhổ lên thấy không ra rễ được ...

Dưới đây một số kinh nghiệm giâm cành ngày trước, ở Gò Vấp :Bà Mười Tân (*đã mất*) còn gọi là bà Mười Trầu, ngày xưa làm chủ một vườn hồng ở An Nhơn, có kinh nghiệm giâm cành như sau :

-Lựa nhánh hồng không tỳ vết, cắt ra từng đoạn cỡ 20cm. Quan trọng là dưới giữa một đoạn phải có một mắt tốt, bà cắt dưới mắt đó cách 4-5cm, để khi bén rễ, rễ sẽ đâm ra từ mắt đó.

-Quan trọng thứ 2 là phải dùng kéo thật bén cắt thật ngọt, không cho chỗ cắt dập.

-Bà làm đất, líp ươm cho tơi xốp, tưới nước thật ẩm chứ không cần trộn một thứ phân nào cả, chỉ xịt thuốc trừ côn trùng phá hoại.

-Bà chế ra một thứ chất (*như kích thích tố*) bằng cách đánh tan trong lon một ít đất sét nguyên chất pha sền sệt như bùn lỏng.

-Nhúng đầu gốc của đoạn giâm cành vào lon nước đất sét đó rồi mới giâm vào đất ẩm để ươm.

-Làm giàn che nắng, mỗi ngày mỗi tưới sương sương. Một tháng sau thì cành giâm đâm chồi ra rễ mạnh.

-Bà bứng đem trồng ra vườn, tiếp tục chăm sóc tưới nước. Cỡ 15 ngày sau khi trồng, bà tưới nước ngâm phân cá, đã hết thối, cây phát triển mạnh 3-4 tháng sau cây hồng sẽ ra hoa, thu hoạch được...

Như vậy cho thấy phân cá rất tốt đối với hoa hồng. Đây cũng là bí quyết của các nhà trồng hoa ở Sa Đéc. Nhưng

phải làm sao để khử mùi hôi thối, có thể mỗi lần tưới nên pha thêm vài giọt thuốc rầy để giết mầm vi khuẩn.

Chương IV

**KINH NGHIỆM TRỒNG - GHÉP -
CHĂM SÓC & PHÒNG TRỪ SÂU BỆNH**

Phần này là phần quan trọng, qua kinh nghiệm thực tế của tác giả và của các bạn bè, nghệ nhân, và đặc biệt là của những buổi đi tham quan học hỏi thêm ở các vị lão thành ở các vườn hồng nổi tiếng, như vườn hồng Tư Tôn Sa Đéc, vườn hồng Đồng Tiến Hốc Môn, vườn hồng Gò Vấp, vườn hồng Thủ Đức ...

Cây hồng có hoa đẹp nổi tiếng từ nhiều thế kỷ nay, là loại hoa được nhiều người ưa thích nhất, cây hồng rất dễ trồng, ai cũng trồng được, nhưng cây hồng không phải là loại cây có thân gỗ, nhưng ít có cây nào sống được lâu, tuy nhiên cũng có cây hồng sống đến cả ngàn năm ấy.

Cây hồng cũng là đề tài gây nhiều cảm hứng cho văn sĩ, thi sĩ, nghệ sĩ nhất là người ưa thích vẻ đẹp duyên dáng của hoa hồng, hoa hồng còn là biểu tượng của tình yêu và hạnh phúc. Cho nên có rất nhiều người trồng hoa hồng, nhưng mỗi người chăm sóc mỗi cách, tùy theo điều kiện môi trường và khí hậu đất đai nơi trồng hồng, thực tế trồng hoa hồng phải tốn rất nhiều công sức. Chăm sóc tốt, đúng cách thì cây hồng sẽ cho nhiều hoa, hoa to, đẹp, màu sắc rực rỡ, tán lá xanh tươi rất hấp dẫn người xem.

A/ KINH NGHIỆM TRỒNG

Mới trồng thì phải để vào nơi râm mát hoặc che đậy cẩn thận. Cây hồng mới trồng không chịu được nắng nóng, cũng không chịu được mưa dầm. Câu ca dao :

“ Trồng hường bẻ lá che hường

Nắng che mưa đậy cho hồng nở bông”

Là đúng đối với hồng còn nhỏ, nhưng cây hồng đã sống mạnh, đã lớn rồi thì trái lại, phải cần nhiều nắng và cần nhiều nước... Nắng càng nhiều cây hồng càng khỏe, hoa hồng càng to, càng đẹp, đối với hoa hồng cắt cành. Còn nếu để trưng bày trang trí chơi hoa , giữ hoa tươi đẹp , thì lúc trưa trời nắng gắt quá phải che bớt nắng cho những hoa đã nở xòe cánh ra , không bị co , cháy rìa cánh , vì cánh hoa rất mỏng dễ bị xoắn cong lại , khô cháy và mau tàn, còn những hoa nào chưa nở xòe cánh ra thì không hề hấn gì. Thông thường, người trồng hồng cắt hoa bán vào sáng sớm, cây hồng còn nhiều nhựa , không ảnh hưởng gì, nắng càng nhiều cây hồng càng quang hợp tốt, cành lá càng xanh tươi cho nên vườn hồng cần phải có nhiều nắng. Nhưng khí hậu nóng và ẩm ướt ở miền nhiệt đới rất có ảnh hưởng đến cây hồng, và đa số cây hồng ngày nay lai tạo xuất sứ từ miền ôn đới mát mẻ, cho nên khí hậu Đà Lạt, Lâm Đồng rất phù hợp với hoa hồng, chúng ta thấy hoa hồng trồng ở Đà Lạt rất tươi tốt và hoa rất to, ngay dọc theo đường đi cũng thấy được rất nhiều cây hồng mọc ven đường hoặc trồng làm hàng rào rất xanh tươi, ra hoa quanh năm rất đẹp, rất nên thơ ! Hồng Đà Lạt đem về trồng ở thành phố Hồ Chí Minh rất khó, hay

chết và ra hoa nhỏ. Nhưng hồng ở Đà Lạt đem về trồng ở Sa Đéc thì sống khỏe và ra hoa to không thua mấy ở Đà Lạt. Cho nên khí hậu rất là quan trọng đối với cây hồng. Chúng ta phải tập cho cây hồng quen dần đối với môi trường. Hồng Đà Lạt quen khí hậu lạnh, đem về trồng ở Sa Đéc khí hậu mát, rồi từ Sa Đéc đem về trồng ở thành phố Hồ Chí Minh, khí hậu hơi nóng hơn, thì sống mới khỏe, ra hoa cũng to và đẹp. Cho nên trồng hồng muốn cho tươi tốt phải thuần hóa hoặc tốt nhất là ghép với hồng gốc ở tại địa phương, như hồng đại ở Gò Vấp. Gò Vấp là nơi trồng hồng nổi tiếng ở thành phố Hồ Chí Minh, có nhiều giống thích nghi với khí hậu, chúng ta nên trồng những giống hồng sống mạnh như hồng leo thường trồng làm hàng rào, hồng tỉ muội, hồng sen, hồng tằm xuân, hồng chùm, có loại chỉ cần cắt cành giâm là sống ngay rất mạnh, sống dai, ghép với các loại hoa hồng có gai đẹp, hoa to, hoặc các giống hồng mới nhập từ nước ngoài, mới sống bền được ở thành phố. Mỗi nhà chỉ cần trồng chừng 5 – 10 chậu hồng thì có hoa quanh năm, cắt hoa chưng chơi không hết. Nếu không có diện tích rộng thì trồng giống hồng mini, như hồng son, có hoa chùm, tuy nhỏ nhưng cũng rất đẹp và siêng hoa, có thể trồng trên bao lơn, trên cửa sổ cũng được, để chưng trang trí trong phòng khách thì đẹp đẽ vô cùng.

B/ KINH NGHIỆM VỀ ĐẤT

Còn đất trồng, hoa hồng cũng không kén đất lắm, ở thành phố Hồ Chí Minh, trồng với tro trấu tươi xối, trộn với phân bò khô không hôi thối, rất tốt, cây hồng cần đất

mùn tơi xốp, không chịu đất sét có thể bị úng ngập nước, cây hồng sẽ chết. Nếu trồng ở dưới đất thì phải trồng cao lên, kê tấm gạch chung quanh hay lên líp để cho thoát nước, cây hồng bị ngập nước, rễ cây bị ngập không hút, không ăn được dinh dưỡng, sẽ héo ngay. Nếu trồng trong chậu thì một hai năm phải thay đất, có thể thay từng phần là đào bỏ đất chỗ hết chất phân ở chung quanh, xa gốc cây hồng, rồi thay vào đất phân mới cho thật hoai, tốt nhất là cho trấu trộn với phân bò khô. Đến ba năm thì nên thay toàn phần là bứng nhổ cây hồng ra, tĩa bỏ bớt rễ già khô héo, lấy nước xịt trôi hết chất keo đóng chung quanh rễ, tĩa bỏ bớt tàn lá, đọt non, rồi trồng trở lại y như lúc ban đầu. Như vậy là phục hồi cây hồng đã già, cây hồng sẽ đâm chồi mới tươi tốt hơn (đây là kinh nghiệm của một số người trồng 'hồng ở tại thành phố Hồ Chí Minh). Ngay khi mới mua hồng giống, hồng gốc to về trồng cũng phải cắt tĩa bớt tán lá, tránh thoát nhiều nước mới dễ sống và cũng phải che nắng một thời gian đến khi nào cây hồng đâm chồi, sống mạnh mới phơi nắng được.

Có thể kết luận về phần thời tiết đất đai khí hậu ở thành phố Hồ Chí Minh không có gì trở ngại đối với cây hồng, chỉ cần thông thoáng, đất tơi xốp và thoát nước tốt. Có nhiều vườn hồng trồng rất thành công và nhiều nhà tư nhân trồng hồng chơi từ 5-10 chậu ra hoa chừng không hết.

Trồng hồng với quy mô lớn thì nên trồng vào đầu mùa mưa, khí hậu thời tiết mát mẻ, mua hồng giống đã tháp, mắt ghép lên cỡ hơn một gang tay là mạnh, nên trồng

vào sáng sớm hoặc chiều mát và nên cắm một cây nẹp tre nhờ cột chặt cây hồng đứng cho lay động để bị chết. Mới trồng nên tưới cho thật ảm, để im đất. Nên nhớ trồng bầu cây hồng vừa ngập khỏi mặt đất, không nên trồng sâu quá, cây hồng chậm phát triển, nên xoay mặt ghép về hướng mặt trời mọc cây sẽ phát triển mạnh hơn.

Còn trồng ít cây, thì bất cứ trồng vào mùa nào cũng được, chỉ cần che bớt nắng đến khi nào cây hồng sống mạnh thì thôi. Trồng trong chậu thì càng dễ hơn. Mặt đất trong chậu phải thấp hơn vành chậu để khi tưới nước không tràn ra ngoài làm dơ bẩn và nên kê chậu lên khỏi mặt đất vài phân cho nước thoát dễ dàng khi tưới hoặc trời mưa. Trồng trong chậu mang ra mang vô để chưng trong nhà thì không nên để lâu trong nhà, cây hồng sẽ thiếu sương thiếu nắng không tốt, phải luân phiên mang ra phơi sương phơi nắng nhưng đừng để ngoài nắng gắt, cây hồng sẽ héo, muốn trồng luôn ngoài nắng thì phải phơi nắng dần dần, mỗi ngày mỗi tăng, tập cho cây hồng quen với nắng mới trồng được.

C/ CHỌN GIỐNG CÂY HỒNG

Giống là quan trọng nhất đối với người trồng hoa hồng, người nào cũng muốn vườn của mình, sân nhà của mình có nhiều loại hoa hồng to đẹp, màu sắc rực rỡ và lâu tàn. Cho nên khi trồng hồng phải lựa mua giống tốt hoa to, màu sắc đẹp, lâu tàn và thơm càng tốt. phải chọn giống siêng hoa, ra hoa quanh năm. Lựa cây mập mạp, khỏe mạnh nhiều tán lá, đối với cây hồng lá càng nhiều thì hoa càng đạt. Lựa hồng giống đã ghép sẵn với hồng

li (hồng rừng) sống mạnh chịu đựng được mọi thời tiết, hồng ít chết và lâu bền, đến 3– 4 năm mới trồng lại. Nếu mua ở vườn hồng có uy tín, đảm bảo không có bệnh, bệnh là nguy hại, phải xịt thuốc ngừa trước khi trồng.

Còn trường hợp mua một số ít cây về trồng trong sân nhà thì phải cần lựa cho thật kỹ, xem cây hồng có khoẻ mạnh mập mạp hay không? Mua loại đã giâm trong giỏ tre về để trồng hơn cần nhất xem cây hồng có nhiều nụ hoa phải thấy hoa mới mua có hoa to không màu sắc đẹp không? Tuy có thể rất đắt tiền nhưng mua như vậy không sợ lắm

Ngày nay ở TP. HCM có sản xuất một số cây hồng lai tạo đời mới có hoa to màu sắc rất đẹp như các loại :

- Hồng Interflora (rạng đông) loại rất sai hoa, nở chậm, hoa to từ 35 đến 40 cánh, lâu bền, 10 đến 12 ngày.
- Hồng John F.Kennedy (tuyệt trình) loại đẹp, hoa đơn to, màu vàng tươi, thơm dịu lâu bền, hơn một tuần lễ.
- Hồng Charles Mellerin (hồng nhung Pháp) có hoa đơn, màu đỏ nhung, thơm dịu, rất sai hoa và to từ 25 – 30 cánh, lâu bền từ 7 – 10 ngày.
- Hồng Maria Callas (hoa hậu) hoa rất to, thơm ngát, lâu bền từ 8–10 ngày, loại này đặc biệt cắt cành cắm bình rất lâu tàn, rất đẹp.
- Hồng Chanson d'été (nắng hạ) rất sai hoa, màu sắc đẹp và thơm nhẹ, lâu tàn từ 7 – 9 ngày.

- Hồng Perle Noire (đỏ tím) có hoa to đẹp, khỏe có từ 25 đến 30 cánh, lâu bền đến 20 ngày mới tàn.
- Hồng Farot Ibat (hướng dương) đặc biệt hoa chuyển màu từ vàng, hồng, đỏ, theo ánh nắng mặt trời, rất sai hoa và thơm dịu.
- Hồng Rose Gautard (màu hồng) có hoa chùm, hai màu trắng và hồng, rất sai hoa và bền từ 10 đến 12 ngày.
- Hồng Nishikie (khoe sắc), hoa chùm rất sai hoa, màu hoa lại biến đổi theo thời gian từ hồng đến đỏ rất đẹp, lâu bền từ 10 đến 12 ngày.
- Hồng Kabuki (hoàng yến) hoa đơn rất to, bền từ 7 đến 9 ngày và có mùi thơm dịu.
- Hồng Fire Light (rửa lửa) loại có hoa chùm rất sai hoa, cây khỏe, có hoa màu đỏ tươi và lâu bền từ 10 đến 15 ngày.
- Hồng Luxumbourg (chiều tím) là loại hồng rất dễ thương, thơm ngát, cũng lâu bền từ 8 đến 10 ngày nhưng đặc biệt cắm bình rất lâu héo (tàn)
- (theo tài liệu của trại hồng đồng Tiến)
- Còn rất nhiều loại hoa hồng mới cũng rất đẹp không thể nào kể ra hết được.
- Kinh nghiệm cho thấy trông hoa hồng giống là quan trọng nhất, có giống đẹp mới có hoa đẹp, cắt cành bán mới có giá, chớ giống xấu hoa nhỏ không có giá trị, trừ ra một số hồng mini đặc biệt trồng treo chơi, cây chỉ cao vài ba tấc, có hoa chùm nhỏ, sai hoa, cũng rất đẹp.

D/ KINH NGHIỆM NHÂN GIỐNG

Kinh nghiệm trong việc nhân giống cây hồng rất có nhiều cách như giâm cành, chiết cành và tháp ghép.

Giâm cành rất dễ, nhanh nhưng phải là những loại hồng có sức sống mạnh, thích hợp đối với đất đai địa phương, cành giâm cần một môi trường có độ ẩm cao, nếu thiếu độ ẩm, cành giâm sẽ rụng hết lá, ảnh hưởng đến việc tạo rễ, tỷ lệ chết sẽ cao. Cho nên giâm cành phải tưới phun sương và che nắng để giữ độ ẩm, cành giâm không khô héo lá mới ra rễ đâm chồi nhanh và sống khỏe. Giâm cành các giống hồng dạ, hồng leo, hồng tử muội... có sức sống khỏe mạnh, lâu bền để làm gỗ ghép, ghép những loại hồng có hoa to, màu sắc đẹp nhưng sức sống không bền bằng hồng địa phương...

Các loại hồng không giâm cành được như hồng nhung, hồng mới nhập từ địa phương khác, thì phải chiết cành mới sống được. Chiết cành cũng rất dễ, nhưng chậm hơn. Phải lột hết vỏ một khoanh chừng vài phân, phơi khô một hai ngày rồi lấy rễ lục bình đã giặt sạch, bó vào, chung quanh bao một lớp nylon trong để dễ nhìn thấy rễ. Điều cần chú ý là nên cột hai đầu bầu rễ lục bình cho thật chặt, không cho nước ra vào, độ ẩm rễ lục bình đủ sức để kích thích cho nhánh hồng ra rễ, trong vòng ba tuần lễ là rễ ra mạnh, có thể cắt đem trồng. Khi trồng cành chiết thì có sự thoát hơi nước qua lá cho nên cần tưới nước cho ẩm. Lá giữ vai trò rất quan trọng, quang hợp và tạo ra

chất dinh dưỡng cho cây. Cho nên cây hồng càng nhiều lá thì càng nhiều hoa...

E/ KINH NGHIỆM GHÉP

Phương pháp thông dụng nhất hiện nay là ghép mắt, cây hồng giâm cành sống rất khỏe mạnh, lâu bền, nhưng hoa không đẹp, cây hồng chiết ra hoa đẹp, nhưng sống không lâu bền vì thường không phải là giống địa phương. Cây hồng ghép có nhiều ưu điểm, sống nhờ vào gốc hồng đại, khỏe mạnh, lâu bền, cành ghép ra hoa to, đẹp, đúng y như hồng giống đã được chọn. Cho nên cây hồng ghép vừa sống bền vừa có hoa to đẹp. Dưới đây là kinh nghiệm ghép :

1- Gốc ghép:

Phải chọn gốc ghép khỏe mạnh như hồng đại (hồng rừng), hồng Tầm Xuân, hồng Sen, hồng Leo, trồng bằng cách giâm cành cỡ 3 tháng để làm gốc ghép. Lựa dưới chỗ bánh tẻ. Cỡ bằng cây bút chì, chỗ nào không có gai, trở về hướng mặt trời mọc, sạch sẽ, khô ráo, lấy mũi dao thật bén, khắc một đường ngang 1cm, một đường dọc 2cm, thành hình chữ T, tách nhẹ hai mí vỏ theo chiều dọc chỗ chữ T.

2- Mắt ghép:

Lựa giống hồng có hoa to, đẹp, chọn nhánh cũng cỡ bằng cây bút chì, cắt bỏ gai, chỗ cuốn lá nào đã rụng, mới vừa nhú mầm (chưa ra lá), lấy dao bén khắc một hình chữ nhật rộng cỡ 6 ly dài cỡ 2cm, chung quanh mầm, lấy mũi dao tách nhẹ lấy miếng vỏ hình chữ nhật ra, nhét vào giữa hai mí vỏ chỗ chữ T ở gốc ghép. Thao tác này phải

làm cho thật nhanh, để chỗ ghép không khô nhựa. Ta không nên làm dưới ánh mặt trời.

Đặt mắt ghép cho sát vào giao điểm, nằm gọn bên trong 2 mí vỏ chữ T rồi dùng dây nylon mỏng quấn chặt như lợp nhà cho nước không thấm vào, nhớ chừa mầm mắt ghép ra để mầm tiếp tục sống ra lá.

Nên che nắng mắt ghép và không tưới nước ướt mắt ghép, chỉ tưới dưới gốc cây, khoảng 15 ngày sau khi ghép có thể mở dây nylon ra, nếu mắt ghép còn tươi là sống, còn mắt ghép khô héo là chết, phải ghép lại chỗ kế bên khi mắt ghép sống thì cắt bỏ hết tán nhánh của nhánh gốc ghép để tập trung nuôi mắt ghép, có thể giảm che nắng, để mắt ghép quen với nắng từ từ, nắng càng nhiều cây hồng càng tốt, càng ra hoa to và đẹp.

Nhiều người kinh nghiệm mùa nào cũng ghép hồng được, mùa nắng thì ghép chữ T đứng, mùa mưa thì ghép chữ T ngược, ghép ngược, khi trời mưa nước mưa chảy xuống luôn không làm ướt mắt ghép, tỷ lệ sống cao hơn. Nhưng cách ghép nào cũng sống được hết, chỉ cần thao tác khéo và chăm sóc đúng cách, che nắng, cắt tỉa bỏ những nhánh dư thừa để tập trung nuôi nhánh ghép.

Kinh nghiệm lựa mắt ghép, xem kỹ mắt ghép nào u lên to, vừa lú mầm, nhưng chưa ra lá, nếu ra lá rồi dễ bị gãy và dễ bị héo, trường hợp mắt ghép còn lá thì cắt bỏ lá rồi ghép chừa cuống lá ra.

Trong thực tế nên giâm nhánh hồng dài xiên xiên để cho gốc ghép mọc cao lên hơn cả mét, rồi cứ khoảng hai tấc ghép vào một mắt ghép, chừng nào mắt ghép lên,

sống mạnh đều cao cỡ chừng 1 đến 2 tấc thì cắt ra từng đoạn đem giâm trồng, mỗi đoạn gồm một khoảng hồng đại, gốc ghép và một tượt non, hồng giống ra từ mắt ghép, giâm trồng sẽ sống bình thường như giâm cành. Như vậy nhân giống nhanh hơn, chỉ giâm một gốc ghép mà ghép được nhiều cây giống.

Nếu tính về kinh tế, sản xuất cây giống để bán thì có hiệu quả cao hơn vì cây hồng đại nhân giống rất dễ bằng giâm cành, năng suất cao, giá thành hạ, trồng đại trà, cây to cao, cứ 2 tấc là ghép được một cây hồng giống. Hồng giống loại có hoa to đẹp tuy đắt tiền nhưng mua về một cây có thể lấy rất nhiều mắt ghép, nhân giống rất nhanh, chỉ cần mua vài chục cây hồng giống đủ loại, đủ màu sắc, thì có thể ghép cả vườn, 3 tháng sau là có thể bán ra hồng giống có giá rất cao, tùy theo loại mới, cũ.

Còn hồng cắt cành bán cũng có rất kinh tế, nhưng giá rẻ, không lợi bằng hồng giống. Tuy nhiên vườn hồng nào cũng kết hợp bán cả hai thứ hồng giống và hoa cắt cành thường xuyên mới đạt được hiệu quả cao nhất..

F/ KINH NGHIỆM TƯỚI NƯỚC -TƯỚI PHÂN.

Trồng cây hồng có thể nói: nhất giống, nhì phân, tam nước, tứ phòng trừ sâu bệnh.

Giống đã mua, chọn được giống hồng tốt rồi, về trồng phải có đất tơi xốp, không có phèn, trộn với phân chuồng, trồng xong phải tưới phân.

Muốn lập vườn hồng, trước tiên phải xem nơi đó có đủ nước tưới hay không? Ở thành phố Hồ Chí Minh có vùng Gò Vấp là có nước tốt, giếng đào xuống là có nước ngọt

ngay, uống cũng được, cho nên vùng này từ trước đến nay là nơi trồng cây kiểng nổi tiếng, kể cả hồng như vườn hồng của bà Mười Tân nổi tiếng trước đây. Ngày nay Gò Vấp đã thành lập “làng hoa kiểng” là nơi tập trung trồng các loại hoa, các loại phong lan, các loại cây kiểng... cũng có nguồn gốc nước ngọt dồi dào mà ra. Cây hồng rất cần nhiều nước, để cho tán lá được xanh tươi mỗi ngày, phải tưới nước hai lần, một lần vào sáng sớm, một lần vào chiều mát, nhưng không nên tưới quá trễ vào ban đêm. Cây hồng đọng nước ban đêm trên cành lá dễ bị nấm mốc. Cây hồng rất cần nước nhưng cũng rất sợ nước nếu nước ứ đọng, ngập gốc. Rễ hồng bị ngập, không hút dinh dưỡng được sẽ có nhiều chất khí độc như CH_4 , CO_2 ... làm thối rễ, cây hồng chết. Cây hồng có tán lá nhiều chừng nào thì cần nhiều nước chừng nấy, tùy theo tình trạng đất đai khô ẩm, nắng nhiều nắng ít mà tưới, ngày nào trời mưa thì không tưới.

Trong trường hợp gặp những ngày nắng gắt quá, đất khô hết thì phải tưới nước vào giữa trưa, nhưng phải tưới cho thật nhiều nước, thật ẩm, nếu tưới ít nước, sức nóng của môi trường sẽ luộc cây hồng, cho nên tưới giữa trưa có công dụng làm mát mẻ cả vùng đất ở đó, cải tạo môi trường sống.

Nên nhớ đừng bao giờ tưới nước vào buổi tối, nước đọng trên tán lá sẽ sinh ra nhiều sâu bệnh và cũng đừng để khô cây hồng, cây hồng thiếu nước sẽ héo hết cả lá và hoa. Hoa hồng cần rất nhiều nước, nên trước khi cắt hoa hồng phải tưới thật nhiều nước.

Tưới phân, ngoài phân chuồng, phân hóa học đã trộn chung với đất trước khi trồng, về sâu cần phải tưới thêm phân nước, nghĩa là phải pha thêm phân vào nước, tưới định kỳ 10 ngày hay 7 ngày 1 lần. Kinh nghiệm ở vườn hồng Sa Đéc hay ngâm phân bánh dầu, phân cá, pha loãng với nước tưới, cây hồng rất tươi tốt, cành lá xum xuê mượt rượt, lá càng nhiều thì hoa càng nhiều, phải tỉa bớt hoa thứ cấp để có hoa thật to. Như trên ngọn là hoa chính, 2 bên nách lá kể dưới là hoa phụ, nếu để nhiều quá hoa sẽ nhỏ, nên cắt bỏ bớt hai hoa ở dưới, tập trung nuôi hoa chính, hoa sẽ to và đẹp. Mỗi nhánh hồng chỉ cần một hoa to là đủ, vì cây hồng có đến 5,7 nhánh sẽ ra 5,7 hoa to rất đẹp.

Ở thành phố Hồ Chí Minh, nhà cửa đông đúc, không thể ngâm phân bánh dầu, phân cá được, sợ hôi thối, nên cần phải pha phân hóa học NPK + vi lượng để tưới cũng tốt, nhưng lâu ngày sẽ chai đất nên phải xới đất và thêm phân chuồng thật hoai như phân bò khô, 3 tháng 1 lần. Cây hồng trồng cạn, lúc nào cũng có bộ rễ ăn lên, nên xới đất, coi chừng đứt rễ và bón thêm một lớp đất phân mỏng trên mặt lớp, trên mặt chậu. Bón phân bánh dầu cây hồng ra hoa rất to, rất đẹp. Có người còn bón lên gốc hồng xác trà, xác cà phê đều tốt, đó là kinh nghiệm cá nhân. Có thể bón phân bánh dầu, phân bò khô bằng cách đào bỏ đất xung quanh cách xa gốc, hoặc xung quanh xác vành chậu, cho phân rồi lấp đất lại. Nói chung, cây hồng thích phân hữu cơ, phân chuồng, phân rơm nhưng phân tích kỹ cũng là phân đa lượng NPK và phân ...

lượng sắt, đồng, kẽm, mangan, magné, bore... cho nên ở thành phố Hồ Chí Minh tưới phân NPK + vi lượng cũng được, nhưng phải tính toán đừng để thừa, đừng để thiếu. Thừa hoặc thiếu loại phân nào cũng ảnh hưởng không tốt đến cây hồng. Lá cây thường hay bị vàng úa, bạc màu, nhỏ, là nhỏ thì hoa không thể to được, màu sắc không tươi đẹp.

Dưới đây là một bảng phân tích của một vài sách báo về sự thừa thiếu phân:

Loại phân	Dúng	Thừa	Thiếu
N	- Tàn lá xanh tươi - Mập	- Ngọn vượt cao - Mềm yếu .	- Lá trở vàng - Ít chồi non - Hoa nhỏ
P	- Rễ to, mập - Ra nhiều hoa	- Lá xanh đậm - Dày đặc	- Rụng lá - Rễ yếu - Hoa chậm nở
K	- Cây khỏe mạnh - Cây cứng cáp	- Lá già - Hoa đậm	- Lá viền vàng - Không ra nụ
Ca	- Rễ tốt	- Rễ quá to	- Rễ yếu
Mn	- Cây tốt	- Rễ nhiều	- Lá vàng úa
S	- Đọt xanh	- Lá vàng bất thường	- Lá cong queo
Bor	- Cây tốt	- Lá vàng bất thường	- Lá non vàng
Clô	- Cây tốt	- Lá vàng úa	- Mầm non chết
Sắt	- Lá xanh đậm	- Lá già cứng - Lá quá đậm	- Lá vàng chanh - Lá có vân xanh

Kiểm tra cây hồng thừa phân, thiếu phân điều có triệu chứng bất thường qua bộ lá và rễ. Lá có thể vàng ứa hay xanh mét, rễ có thể dày đặc hay quá to, hoặc quá ít... nghiên cứu xem coi cây hồng thiếu loại phân nào ; đây là do kinh nghiệm của người trồng hồng, như lá vàng nhạt có thể là thiếu phân đạm, lá rụng sớm có thể là thiếu phân lân, lá có viền vàng có thể là thiếu phân Kali, trương hợp bộ rễ hiện dạng khác thường có thể là thiếu vôi, lá trở nên vàng có gân xanh dợt có thể là thiếu sắt.v.v... Nếu bộ lá nhỏ và vàng thì nên tưới phân lá hoặc phân đạm.

G/ KINH NGHIỆM PHÒNG TRỪ SÂU BỆNH.

1-Phòng trừ sâu.

Người trồng hồng phải quan sát kỹ hàng ngày để xem chừng sâu bệnh, như bướm đập để trứng trên ngọn cây, có đốm trên lá v.v... thường thấy hiện tượng lạ thì phải tìm nguyên nhân ngay để phòng ngừa sâu rầy, côn trùng phá hoại hay bệnh nấm mốc...

Nếu trồng ít cây ở nội thành thì phòng ngừa sâu bệnh bằng cách làm vệ sinh môi trường, dọn dẹp cỏ rác, cắt tỉa thông thoáng, chăm sóc tưới tiêu thường xuyên là tốt nhất. không có sâu bệnh... Còn trồng đại trà, quy mô lớn thì phun thuốc trừ sâu định kỳ thì cứ mỗi tháng 1 lần, mới phòng trừ được sâu bệnh, phun thuốc trừ sâu rầy kết hợp với thuốc trừ nấm mốc... Chừng nào định sâu bệnh phá

hoại cụ thể, phá hoại lan rộng mới sử dụng các loại thuốc đặc trị cho từng loại sâu rầy, từng loại bệnh như :

-Sâu tơ, sâu đo cắn ăn lá non làm cây ốm yếu, xấu đi chứ không có hại gì, phun thuốc sát trùng như Isotox, Methyl Parathion thì diệt hết

-Sâu đục thân cây, ăn ruỗng bên trong là quan trọng, làm cây chết, phải bơm thuốc sát trùng vào hang ổ của sâu, sâu mới chết.

-Đặc biệt hay có rệp sáp hình bầu dục, mình phủ sáp trắng, không thấm nước, phải phun loại thuốc sát trùng cộng thêm chất keo dính hoặc mật đường mới giết được. Rệp loại này sống cộng sinh với kiến, do kiến tha lên để trên ngọn cây chỗ kín đáo khó thấy, rệp hút nhựa cây làm cây suy yếu, hoa nhỏ, rồi tiết ra một chất sữa ngọt để nuôi kiến. Cho nên bất cứ trên cây hoa, trên cây kiểng nào mà thấy có kiến, đương nhiên là có rệp sáp. Nếu thường xuyên phun thuốc trừ hết kiến thì cũng không có rệp sáp. Có thể phun thuốc Trebon hay bana và tìm giết, chà xát hoặc cắt bỏ chỗ nào nhiều rệp sáp, kiến tha tập trung ở chỗ nào kín đáo rậm rạp, chỗ không có ở lẻ tẻ...

2-Phòng trừ bệnh.

Các bệnh như virus như nấm mốc thì khó trị. Phải quan sát kỹ định đúng loại bệnh và sử dụng thuốc đặc trị. Nếu có thể phun Alitte, kasuran nhưng tốt nhất dùng tưới nước vào ban đêm.

-Bệnh đốm lá, lúc đầu một đốm nhỏ sau lan rộng ra màu vàng hoặc màu nâu làm lá rụng sớm có thể phun thuốc như Copper – Zinc, Kasuran hay Bi 58 ...

-Bệnh đốm bồ hóng, cũng do nấm đóng mặt dưới của lá, hình tròn tròn không đều, màu đen, phun trừ bằng bột lưu huỳnh nồng độ 0,2%, cả mặt trên và mặt dưới của lá.

-Bệnh phấn trắng, bệnh nhiễm ở lá và ở cuống hoa, đóng phấn trắng làm lá trở nên vàng và rụng sớm, có khi đóng cả vết to. Nên phun trừ bằng lưu huỳnh hay Benomyl, Topsin M rất hiệu quả.

-Bệnh vi khuẩn, bệnh virus, do bị ô nhiễm khó định bệnh và khó phòng trừ, tốt nhất không nên mua cây hồng đã mang bệnh về trồng, nếu bị nhiễm virus, xác định đúng thì cắt bỏ, đốt thiêu cho hết mầm bệnh.

Còn gốc ở dưới đất thì có bệnh thối rễ, rễ bị nổi u, nổi sần, phải đào đất, lấy nước xối cho tan hết những chất keo đóng bám và rễ và phun thuốc sát trùng như Méthyl Parathion hoặc cắt đốt bỏ.

Ngoài ra còn một số côn trùng như dế, ốc, cào cào phá hoại nhưng không làm chết cây, cần làm sạch môi trường là hết..

Đặc biệt cây hồng còn rất mẫn cảm với những thay đổi của thời tiết như mưa to, gió lớn, nóng lạnh bất thường, làm suy yếu, làm héo cây hồng, nếu bị đốn ngã, tróc gốc, gãy cành, dễ bị nhiễm bệnh, phải kịp thời khắc phục...

Đây là ảnh màu chỉ dẫn phân biệt các loại bệnh và sâu rầy phá hoại cây hồng của sách “Rose Like to Grow”.

Kết Luận:

Cây hồng rất dễ trồng, ai trồng cũng được, nhưng rất khó chăm sóc, rất nhiều người trồng hoa hồng, mỗi người chăm sóc một cách, tùy theo khí hậu môi trường ở nơi đó, nên khó đúc kết thành công thức, chỉ có kinh nghiệm của từng chủ vườn là quan trọng, là thích hợp nhất với vườn hồng của mình...

H/TIÊU CHUẨN CỦA HOA HỒNG :

1.Nhánh.Nhánh phải mập mập xanh tươi, thẳng đứng, không rũ xuống hoặc cong queo.

2.Hoa. Hoa phải to, màu sắc đẹp, nở xòe rộng , có nhiều cánh, lâu tàn.

3.Lá. Lá phải xanh bóng, to lớn tươi tốt, không sâu rầy.

Cách đánh giá cây hồng :

Đây là thang điểm chung cho cây hồng :

- -Hình Dáng : 25 điểm
- -Thể chất, giống: 15 điểm
- -Màu sắc : 20 điểm
- -Kích thước : 10 điểm
- -Tán lá : 20 điểm
- -Cân đối môi trường :10 điểm
- Cộng : 100 điểm

Cây hồng trồng ở TP Hồ Chí Minh cũng rất tốt, ra hoa to và siêng hoa, có thể cho hoa quanh năm, nghề trồng hồng rất triển vọng, vì thị trường rất lớn, các điểm mua bán cho hoa hồng là hoa chủ lực, bán rất chạy, hằng ngày phục vụ cho khách hàng, nhà hàng, theo hợp đồng, kết hoa bán lẻ rất nhanh, nhất là những ngày lễ, tết là bán không kịp.

Hoa hồng không thể thiếu đối với đời sống, là món ăn tinh thần được nhiều người ưa thích. Chúng tôi muốn giới thiệu kinh nghiệm học hỏi được qua các nghệ nhân, bạn bè, về kỹ thuật trồng, ghép, chăm sóc, phòng trừ sâu bệnh, chủ yếu là thực hành... dành cho quý độc giả yêu thích hoa hồng.

**PHÒNG DỊCH VÀ GIẢI THÍCH THÊM ẢNH 34
CŨNG LÀ ẢNH BÌA 4**

Theo sách “Roses like to grow.”

1. Japanese beetle : bọ cánh cứng :

Loại bọ cánh cứng đến từ phương Đông có lẽ đến từ Nhật, là loại bọ phá hoại nhất trong các loại bọ ăn lá hồng. Bọ hình bầu dục, đầu nhỏ, mình to bụng tròn, có 2 cánh to màu hồng, có 2 râu và 6 chân khỏe, hàm khỏe. Phòng trừ bằng thuốc rầy loại nhũ dịch hoặc dùng môi nhử trong bẫy mồi rồi bỏ vào lon giết chết.

2. Aphids : Rầy xanh

Loại rầy xuất hiện vào mùa xuân, đáp xuống đeo khắp nơi, bám thành đàn ở dưới cuống hoa hồng ở trên mấy chồi non, để hút nhựa. Loại rầy mềm, màu xanh xám, có 6 chân, 2 râu dài... Muốn trừ có thể dùng tay chà giết chết hoặc lấy giẻ lau chùi. Xịt bằng vòi nước mạnh, hoặc dung dịch pha bằng một muỗng thuốc tẩy với xà phòng cho 4 lít nước xịt đều, rất có hiệu quả. Hoặc dùng các loại thuốc rầy đúng theo liều lượng chỉ dẫn.

3. Rust : Bệnh rỉ sắt

Bệnh rỉ sắt đốm nốt sùi mặt đỏ ở mặt trên của lá, thường xuất hiện ở California hay các nơi có khí hậu mát mẻ tương tự. Phòng trừ bằng các thuốc Plantvax, Trigorine hay Zineb, đúng theo hướng dẫn...

4. Black Spot : Bệnh đốm đen.

Bệnh đốm đen là một loại bệnh khó trị đối với cây hồng. Bệnh lan rộng nhanh lúc khí hậu ẩm ướt sau các trận mưa vào mùa thu. Lúc đầu là những chấm nâu kể

đỏ là đen, làm lá cây rụng sớm, lần lần các chồi non cũng bị lây bệnh. Muốn phòng trừ sâu bệnh này làm vệ sinh chung quanh, đốt hết lá khô và xịt thuốc bennomyl, Folpet, Triforine hoặc Mannea... bảy ngày lần cho đến khi bệnh.

5-Rose gall; Mụn sây ngoài da.

Một trong những loại nốt chai vô hại đóng ngoài vỏ cây, làm xấu xí, lâu ngày phần trên của nốt chết, phải cắt bỏ. Phòng trừ cắt tỉa cành già và làm vệ sinh, thấy nốt thì cạo bỏ.

6-Crow Gall. Mụn u chỏm to.

Bệnh này ít thấy nhưng dễ phát hiện do các cục chai u to nổi cộm lên. Phòng trừ bằng cách cạo bỏ và phun thuốc sát trùng định kỳ hàng tháng.

7- Thrips rầy cám.

Rầy cám rất nhỏ hầu như không thấy được, bám đầy đả75c trên hoa lá, đặc biệt tạo nhiều nốt sần trên hoa trắng. Hút nhựa cây hồng. Diệt trừ bằng thuốc Orthene

8- Powdery mildew. bệnh phấn trắng.

Bệnh này cũng quan trọng như bệnh đốm đen Black Spot, do một loại nấm phá hoại bám trên lá như bột trắng (Midioupodreux). Loam cho lá bị khô héo. Cách chữa xịt thuốc Dinitrophénylcrotonate hoặc Triforine, Actidione PM, Parmon đúng theo liều lượng hướng dẫn. Cũng có thể phun Sulfur thêm keo dính.

9- Spidermite. rầy nâu

Rất bé rầy nâu bám đầy đặc thành từng ma3mg trên lá, làm cho lá héo rụng sớm. Phòng trừ bằng thuốc có

tắm dầu. Thuốc Niticide trộn với Karathane hoặc Plictrrran đúng theo hướng dẫn.

10- Leaf hopper. bọ nhảy trên lá

Loại bọ bé nhỏ có loại có cánh, loại không cánh nhảy từ cành này qua cành khác, hút nhựa không những cây hồng mà còn các cây khác. Loại này mang nhiều mầm bệnh cho cây như viruts. Diệt bọ nhảy này cũng là diệt virus cho cây. Phòng trừ bằng thuốc nhũ dầu như Systemic hoặc Pyrethum theo liều lượng hướng dẫn.

11- Roses scales. rầy đeo

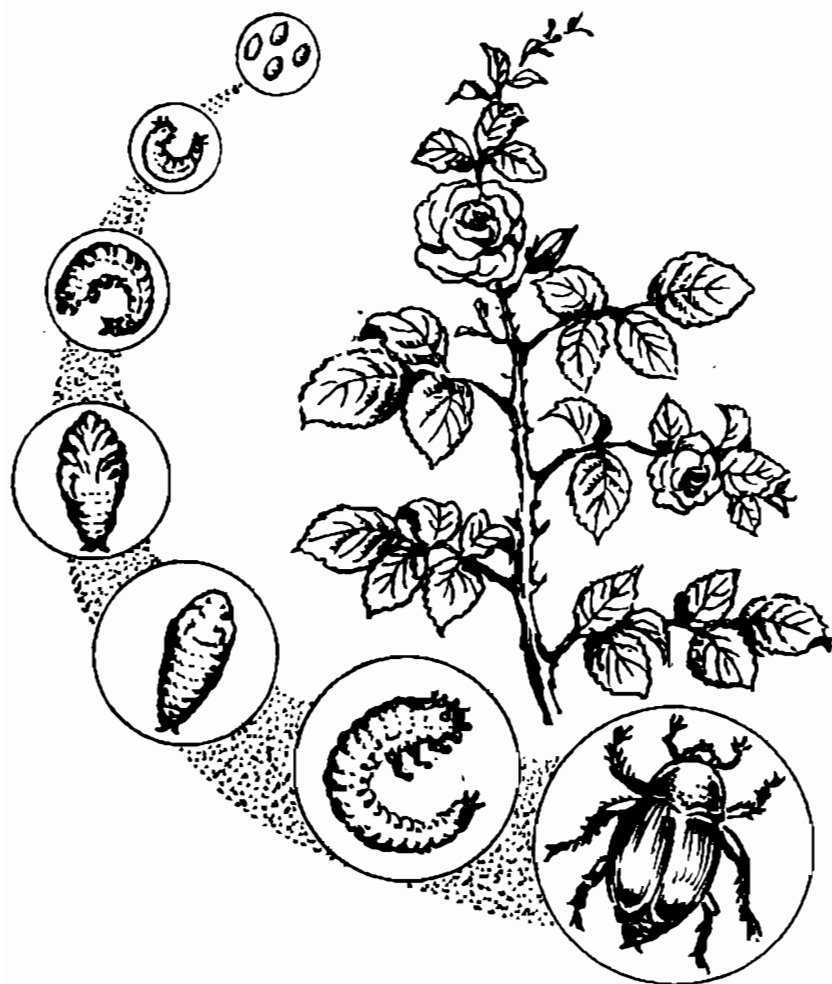
Loại rệp này sống từng đàn, hút nhựa cây hồng, thân mang vỏ cứng, sau hai lần lột xác rụng hết chân, bám vào vỏ cây. Phòng trừ bằng loại thuốc nhũ dầu như Systemic hoặc Orthene.

12- Nematorles. sên cực nhỏ

Loại này cực nhỏ chuyên hút nhựa rễ cây, làm cho cây ốm yếu. Kéo bộ rễ lên kiểm tra thấy rễ bị phù lên đóng cục sần sùi. Bệnh này rất lây lan và khó chữa trị. Phải sát trùng đất trồng trước bằng Sulfure de carbone, phải phun thuốc trước khi trồng, sâu trên 20cm.. Có một loại thuốc thương mại dưới tên Vapan có chứa Melthyl – dithiocarbone de sodium dihydraté dưới dạng nước, phun xịt xuống đất từ 80 đến 200cc cho một thước vuông.

SÂU RẦY

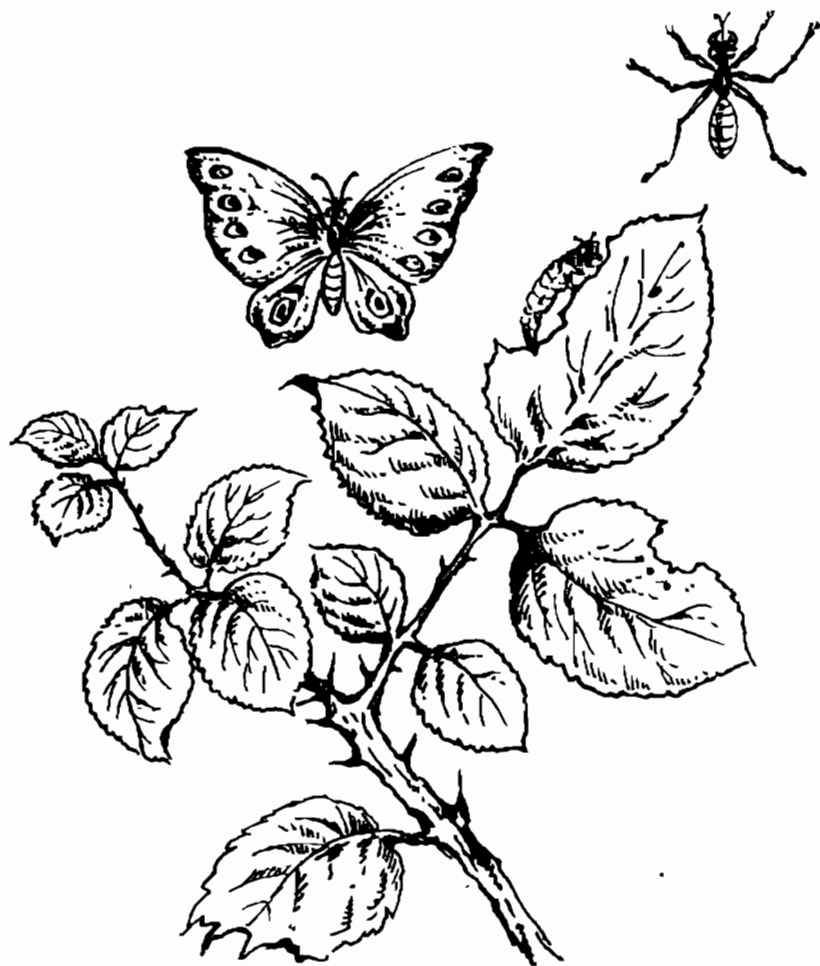
Côn trùng phá hoại: Để trứng lên lá hoặc ở dưới đất, nở thành nhộng sùng, kết kén nở thành bọ cánh cứng, bù xích... phá hoại cây.

SÂU ĂN LÁ HỒNG

Côn trùng. Bướm, Kiến, sâu đều phá hoại cây hồng.

BƯỚM SÂU KIẾN.(Hình)

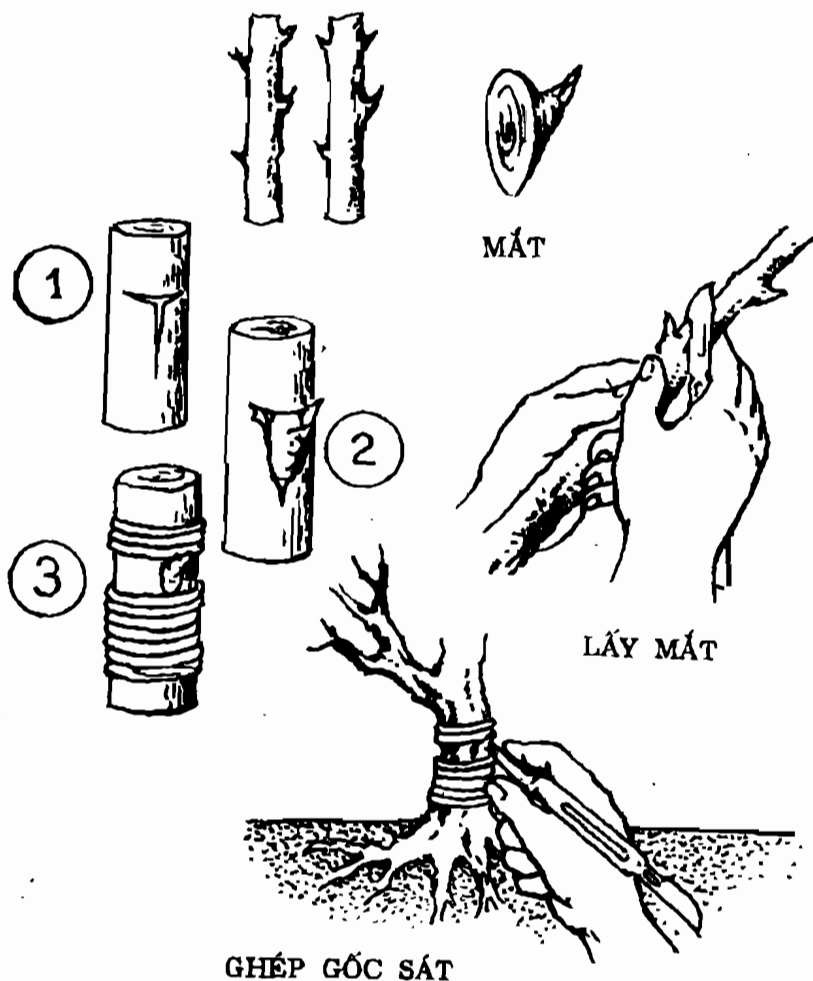
SÂU CUỐN LÁ HỒNG

Sâu cắn lá: Xây thành tổ, biến thành nhộng, nở thành bướm, đẻ trứng, nở thành sâu...

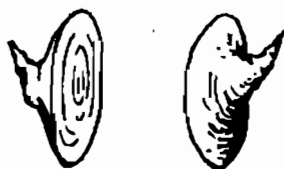
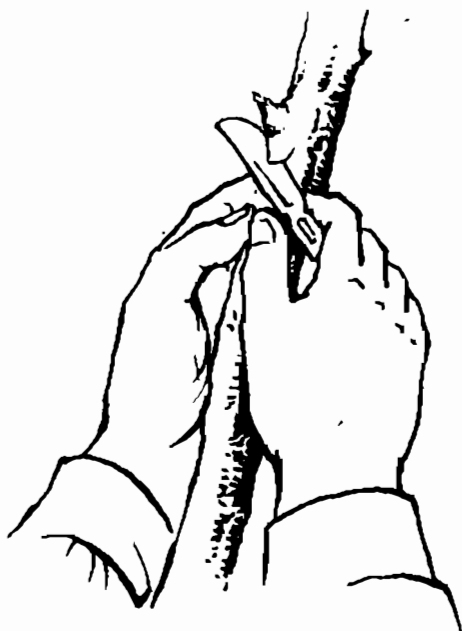
GHEP MẮT

Ghép mắt: Lấy mắt ghép ở nhánh có hoa đẹp, gỡ bỏ phần gỗ, ghép nhanh vào chỗ chữ T gốc ghép, buộc chặt, chừa mắt hoặc cuống lá ra, để chỗ râm mát, 15 ngày mở dây ra. Mắt còn xanh tươi là đạt.

CẮT CHỮ T NGƯỢC ⊥

Ghép ngược: Có người cho ghép chữ T ngược ⊥, khi trời mưa nước chảy xuống, không làm ướt mắt ghép, tỷ lệ sống sẽ cao hơn.

MẮT GHÉP

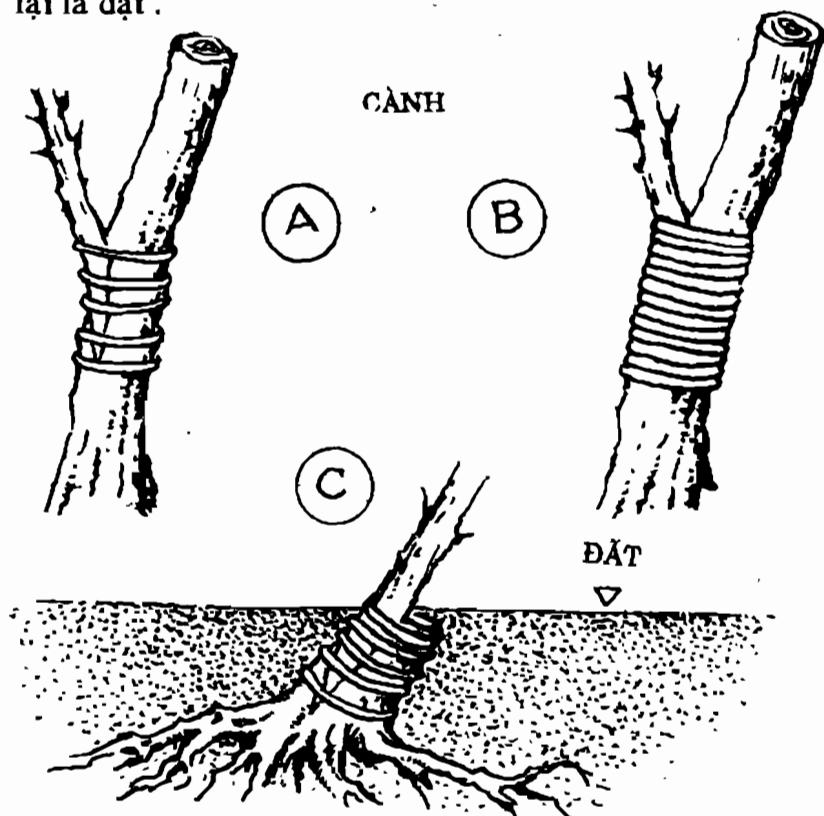
◁ TÁCH MẮT

GHÉP NGƯỢC ▷

GHÉP CÀNH

Ghép cành : Lựa hai cành to tương đương , cắt ngang thân bỏ ngọn cành có hoa xấu , rồi lấy dao thật bén , vạt cắt bên nhánh gốc một rãnh dạng hình chữ V nhưng bên cạn bên sâu (xem hình vẽ) , bên cành có hoa đẹp , cắt 1 đoạn dài cỡ 5cm cũng vạt chữ V ngược bằng y như chữ V bên gốc ghép với dao thật sắc, đặt nhanh lên chữ V bên gốc ghép đã vạt trước , cột giữ chặt, để vào chỗ râm mát , chờ 15 đến 20 ngày sau mở dây ra , thấy chỗ ghép dính lại là đạt .

. GHÉP DƯỚI RỄ

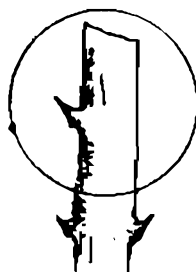
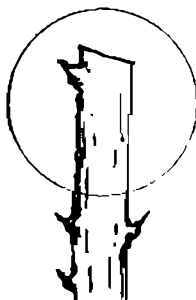
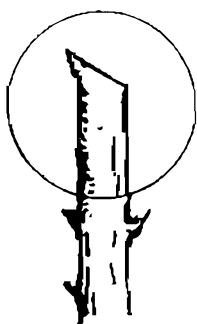
TỈA CÀNH

Tỉa cành: Phải cắt bằng Sécateur thật bén , và cắt cao khỏi mắt lá cỡ 2cm , nếu cắt gần cuống lá quá chồi non dễ bị thối hoặc gãy

SAI

SAI

ĐÚNG

QUÁ GẦN

VỪA

THỤ PHẤN NHÂN TẠO

Thụ phấn: Là cách lai tạo cổ điển, lựa 2 cây cha mẹ đều có hoa đẹp, màu sắc tùy ý thích, lấy phấn đực cây cha quét lên bầu noãn cây mẹ, để riêng không cho ong bướm đậu vào. Hoa sẽ đậu thành trái, già hái phơi và gieo trồng.

PHẤN

CÂY ĐUA PHẤN VÀ

CẮT ĐÔI HOA

PHỤ TRANG

Phần bổ sung viết theo yêu cầu của một số Bạn đọc.

1-Cây hồng mua về trồng hay chết?

- a)- Có thể do trồng nơi môi trường cách biệt quá lớn so với môi trường cũ, như quá khô nóng, quá ẩm ẩm ướt hoặc nước tưới có phèn, có muối, có clo...
- b)- Người chủ trồng trước đã bón thúc quá nhiều phân NPK, loại phân hoá học này bạo phát bạo tàn, mua về trồng không tiếp tục tưới phân NPK nữa, khi hết phân cây hồng sẽ suy yếu rồi chết.
- c)- Có thể sang qua chậu mới không đúng cách làm đứt nhiều rễ , không để vào chỗ râm mát, không cặm cây nọc nhỏ cột giữ chắc cho khỏi lay động đứt rễ.

2-Cách trồng, cách sang chậu cây hồng?

Cây hồng lúc mua về thường trồng trong giỏ tre, chung quanh lót ny lon, muốn sang chậu :

- a)- Chậu trồng trước tiên phải đục thêm lỗ thoát nước hoặc bỏ một lớp gạch đá nhỏ dưới đáy chậu để đất không che bịt lỗ thoát nước.
- b)- Xé nhỏ bao ny lon, rút nhẹ nhàng bỏ hết , dùng cho đứt rễ , đặt giỏ tre còn nguyên đất bên trong , ngay ngắn vào giữa chậu, từ từ thêm đất đã trộn với phân bò khô vào chung quanh, vừa ngập khỏi bộ rễ là được, không nên trồng sâu quá, rễ khó phát triển.

Trồng như vậy bộ rễ không bị tổn thương, giỏ tre sẽ từ từ mục thành phân, cây hồng không mất sức và sẽ tiếp tục sống mạnh.

THAI ĐẤT . SANG CHẬU :

c)- Khoảng 2 năm, đất sẽ hết phân hoặc chai, lúc ấy cần phải thay đổi đất và sang qua chậu mới to hơn. Phải lấy dao hoặc nẹp tre xắn chung quanh sát vành chậu cho đất tróc rời ra , rồi từ từ nhổ cây hồng lên, lấy kéo (sécateur) thật bén, cắt tỉa bỏ bớt rễ già , nhơ thoa thuốc kích thích ra rễ vào vết cắt , đồng thời cũng cắt bỏ bớt đọt lá non nếu không đọt lá non cũng héo . Cũng có thể lấy tay gỡ bỏ bớt đất cũ, đặt lại cây hồng ngay ngắn vào giữa chậu cũ hay chậu mới, từ từ thêm đất phân đã chuẩn bị sản đến cỡ 8/10 chậu, vừa ngập hết bộ rễ, để rễ dễ tiếp xúc với Oxy trong không khí là được. Cắm một cây cọc cột chặt cây hồng đứng cho lay động dứt rễ.

3-Cây hồng chỉ ra lá không ra hoa?

Có thể do bón phân không đúng , bón nhiều phân đạm quá hoặc trồng nơi râm mát không có nắng . Nên tưới phân đa lượng ở thị trường có bán , nhưng phải xem kỹ từng loại để dùng cho đúng :

a) Phân đạm N có nhiều trong u-rê, SA, bánh dầu ... dùng để tăng trưởng cho ra chồi, ra lá, vì vậy chỉ nên bón cho cây khi còn nhỏ.

b) Phân lân P_2O_5 nhiều trong super lân, màu xám xám, dùng để phát triển rễ, nhất là để kích thích ra hoa, nên bón cho cây đã trưởng thành, cho mau ra hoa.

c) Phân Ka-li K_2O , có nhiều trong phân muối ốt Clorua Kali, tro... dùng bón để cho thân cây cứng cáp, không bị

đổ ngã, nhất là cho cành hoa đứng thẳng, màu sắc hoa tươi đẹp và , lâu tàn . Nên bón khi cây đã lú vôi hoa .

Do đó, tùy theo tuổi của cây mà bón từng loại phân cho phù hợp: như cây hồng mới vừa cất hoa, phải cắt sâu xuống , chỉ nên chừa cỡ 3 mắt lá mà thôi , cây hồng sẽ ra 3 tược non, lập tức tưới ngay phân NPK loại có nhiều đạm như : 30-10-10, 3 nhánh mới sẽ mập mạp, cũng lựa tĩa cắt bỏ bớt thêm một nhánh nào yếu nhất. Còn 2 nhánh cây sẽ phát triển mạnh hơn . Lên cỡ 1 gang tay thì nên bón thúc phân NPK loại 10-30-10 có nhiều lân, mỗi nhánh hồng sẽ cho ra một chùm nụ, bao gồm 1 nụ chính và 2 nụ phụ ở hai bên, nên cắt tĩa bỏ hai nụ phụ để nuôi cho nụ chính thật mập. Đồng thời đổi qua tưới phân NPK loại 10-10-30 có chứa nhiều Kali, cành hoa sẽ đứng thẳng, nở to, màu sắc rực rỡ tươi đẹp và lâu tàn. Còn nếu muốn để nhiều hoa , không cắt tĩa , thì hoa phải nhỏ hơn không đẹp .

d) Nơi nào có điều kiện dùng phân hữu cơ trồng hồng cũng tốt , như phân rơm mục, phân bánh dầu, phân cá, phân bò khô ... Tuy nhiên phân bánh dầu , phân ca tưới phải ngâm lâu ngày trong nước cho hoai , rất hôi thối, phải đập cho thật kỹ và pha loãng với nước trước khi tưới.

4-Cây hồng có nhiều sâu rầy .

a) Loại rầy bông hay rệp sáp là loại có nhiều lông tơ làm cho nước thuốc ít thấm vào được , nên khi xịt thuốc Methyl Parathion , supracide hay Azodryn phải pha thêm

chất bám dính như Ladrone hoặc rỉ đường mới dính thấm qua lớp lông tơ , rầy mới chết hết.

b) Các loại sâu rầy khác cũng phun các thuốc rầy nêu trên đều diệt được hết , ngày nay ở các điểm bán cây kiểng đều có bán đủ các loại thuốc phòng trừ sâu rầy, nên xem cho kỹ cách sử dụng và nên sử dụng đúng thuốc mới có hiệu quả cao . Nhất là nên cẩn thận vì các loại thuốc trừ sâu rầy đều là thuốc kịch độc, khi xịt phải áp dụng đúng theo hướng dẫn.

5-Uơm nhánh hồng đại?

Hồng đại, hồng rừng rất dễ trồng, chỉ cần cắt 1 nhánh dài cỡ 40cm không quá non, không quá già, giâm trồng vào đất ẩm là sống ngay. Nếu muốn nhanh thì chấm vào vết cắt một ít thuốc kích thích ra rễ như Rootone, có bán ở các điểm bán cây kiểng.

6-Tháp ghép không chết?

Trước tiên , phải trồng gốc ghép cho mạnh, nuôi cây hồng đại cho mập rồi tháp gần sát dưới gốc một mầm hồng ngoại, để tập trung nuôi nhánh hồng ngoại. Về sau, mỗi khi thấy gốc cây hồng rừng , nhẩy thêm ra tước nhánh con , đều phải lấy bỏ hết , thì cây hồng giống tháp ghép mới mập mạp và siêng hoa . Tiếp tục tưới phân và chăm sóc bình thường thì không chết.

Sau đây là 9 phụ trang tuyển chọn trong những bài báo hay nhất

KỸ THUẬT TRỒNG HOA HỒNG

Trích bài “kỹ thuật trồng hoa hồng” của PGS, PTS Nguyễn Xuân Linh cùng tập thể các nhà khoa học Viện Di truyền

(Báo Việt Nam hương sắc 2000)

A-Các giống hồng phổ biến trong sản xuất.

Hiện nay, hồng có rất nhiều giống, hầu như các giống trồng ở ngoài Bắc đều được lấy từ Đà Lạt. Những giống hồng cũ như hồng bạch, hồng đỏ (giống địa phương) đã bị loại bỏ do cành ngắn, hoa bé, chóng tàn. Ở đây chúng tôi chỉ giới thiệu một số giống chính mà hiện nay đang trồng phổ biến trong sản xuất và được thị trường tiêu thụ mạnh, có hiệu quả kinh tế cao.

1.Giống đỏ nhung

Tùy theo hình thức nhân giống, khả năng chăm sóc mà cây có thể cao từ 1-1,1m; đường kính thân cây to, mức độ phân cành mạnh theo hướng ngang, bộ tán tương đối rộng và dày. Thân thẳng màu xanh, mỗi đốt có khoảng 2-3 gai lớn, hơi cong, ngoài ra còn nhiều gai nhỏ phân bố chung quanh thân và tập trung nhiều ở cuống hoa. Lá dạng thuôn tròn màu xanh đậm, răng cưa thưa và nông. Hoa có màu đỏ nhung, dạng hoa kép xếp nhiều vòng, đường kính hoa 6,5-7,5cm. Chiều dài cành mang hoa từ 25-27cm. Hoa ít, thường ra từng đóa, ít khi thấy ra chùm.

Hiện nay, giống hồng này đang chiếm lĩnh thị trường tiêu thụ, giá bán cao nhất và là giống chủ lực của người trồng hoa.

2. Giống phấn hồng

Cây cao từ 1,2-1,4m; đường kính thân cây bé, khả năng phân cành kém theo hướng ngọn và rất ít cành tăm. Các cành thường phát triển mạnh về chiều cao và đều cho hoa. Cây có bộ tán hẹp và thưa, thân tròn nhẵn màu xanh nhạt, đốt dài rất ít gai, mỗi đốt mang 1-2 gai thậm chí không có gai. Lá thuôn dài màu xanh đậm, răng cưa thưa và nông. Hoa có màu hồng phấn, đường kính hoa 6-7cm. Hoa kép, số cánh ít, chiều dài cành mang hoa từ 28-30cm.

3. Giống trắng tời

Cây cao khoảng 55-65cm, khả năng phân cành rất mạnh và theo hướng ngang, có nhiều cành tăm, thường những cành này không mang hoa, ngắn nhỏ, có nhiều gai nhọn, làm cho cây có bộ tán rộng và dày. Những cành mang hoa có rất nhiều gai. Lá thuôn dài màu vàng, có răng cưa và nông. Hoa có màu trắng vàng nhạt, đường kính hoa từ 6-6,5cm. Hoa kép, cánh hoa ít. Chiều dài cành mang hoa khoảng 18-20cm.

4. Giống cá vàng

Cây cao từ 55-60cm, đường kính cây bé, khả năng phát triển mạnh. Cây có bộ tán rộng và dày, mỗi đốt có khoảng 2-3 gai lớn, đầu gai có màu nâu nhạt, tập trung ở một phía của mỗi đốt, ngoài ra còn có rất nhiều gai nhỏ tập trung ở cuống hoa. Lá thuôn tròn màu xanh, răng cưa

thưa và nông. Ở phần đỉnh lá, răng cưa dày và sâu hơn. Hoa có màu vàng hồng, đường kính hoa từ 6-6,5cm; hoa kép, nhiều cánh xếp sít chặt. Chiều dài cành mang hoa từ 21-23cm.

5. Giống hồng quế

Cây cao to. Hoa có màu hồng, đường kính hoa từ 4-4,5cm. Hoa nhiều nhưng số cánh trên hoa ít, chóng tàn. Thân thẳng màu xanh đậm. Mỗi đốt mang từ 1-3 gai. Lá thuôn dài, răng cưa sâu.

6. Giống trắng xanh

Thân thấp, có màu xanh. Mỗi đốt mang 2-4 gai lớn hơi cong tập trung ở một phía của mỗi đốt. Lá dạng thuôn dài, răng cưa sâu và dày hơn ở phần đỉnh lá. Hoa có màu trắng nhạt, đường kính hoa 6-6,5cm. Hoa kép dày, cánh nhiều, xếp sít.

7. Giống hồng vàng

Thân thẳng có màu xanh nhạt, mỗi đốt mang từ 2-4 gai lớn cong. Lá dài, răng cưa nông. Cuống lá, gân lá, mép lá có màu hơi tím. Cành nhánh phát sinh nhiều nụ, có khi vươn dài, hoa có màu vàng nhạt, đường kính hoa 5,5-6cm; số cánh rất nhiều.

8. Giống đỏ cao

Hoa có màu đỏ thẫm, đường kính 6-6,5cm; cánh kép xếp nhiều vòng, chân thẳng, lúc còn non có màu tím đỏ. Lúc trưởng thành có màu xanh tối. Mỗi đốt có 1-2 gai lớn hơi cong và nhiều gai nhỏ tập trung ở những đốt phần ngọn và cuống hoa

9. Đỏ thấp

Hoa có màu đỏ cừ, đường kính hoa 6-6,5cm; hoa kép có nhiều tầng cánh. Thân thẳng có màu xanh, mỗi đốt có 1-2 gai lớn tập trung ở một phía của mỗi đốt, ngoài ra còn có nhiều gai nhỏ ở cuống hoa.

10. Giống hồng sen

Cây sinh trưởng khỏe, cành nhánh phát triển mạnh, chiều dài cành mang hoa từ 26-28cm. Hoa đẹp, to và nhiều cành hoa dày màu cánh sen, khả năng chống chịu sâu bệnh tốt.

11. Giống hồng nhài

Cây thấp, lá nhỏ. Đường kính hoa 2-2,5cm. Hoa có hai loại màu trắng và đỏ. Chủ yếu để trồng trong chậu.

B-Thời vụ gieo trồng

Hồng thuộc loại cây hoa lâu năm, nghĩa là nó có thể sống lâu từ năm nọ đến năm kia trên cùng một chỗ. Nếu trồng nhiều trên một qui mô lớn thường trồng hồng vào vụ xuân tháng 2-3 hoặc vào mùa thu tháng 10 hàng năm vì thời tiết kúc này thuận lợi cho sinh trưởng, phát triển của cây. Nếu trồng ít thì mùa nào cũng có thể trồng được, mùa hè chỉ cần che bớt nắng đến khi nào cây hồng sống mạnh thì thôi. Trồng mùa đông cần tránh hoặc che lúc gió mùa Đông Bắc và nhiệt độ xuống thấp.

C-Làm đất

Hồng thuộc loại cây không kén đất lắm, đất thích hợp cho hồng là đất thịt pha cát. Trồng hồng nên chọn những nơi đất cao không bị ngập úng, đất bằng phẳng, tơi xốp thông thoáng, có độ pH 5,6-6,5. Làm kỹ đất, lên luống cao. Đất phải trắng nắn và ít nhất phải có thời gian nắng

trong ngày khoảng 8 giờ. Chỗ ít giờ nắng, thiếu ánh sáng, thiếu O_2 , cây hồng sẽ yếu và ít hoa, màu sắc hoa bị nhạt và ít hương thơm. Khi trồng, xới đất sâu khoảng 30cm, bón lót phân chuồng, nếu có điều kiện cho thêm N, P, K và một ít tro trấu. Những nơi đất nhiều sét, trước khi trồng cần phải rắc thêm vôi bột.

D-Bón phân

Hồng thuộc loại cây phàm ăn do hoa có thể ra quanh năm nên ngoài việc bón phân lót trước khi trồng, cần phải thường xuyên bón phân thúc sau mỗi đợt thu hoạch hoa. Lượng phân bón cho 1 ha hồng gồm: 30 tấn phân chuồng + 300kg đạm + 400kg lân + 300kg kali + 400kg vôi bột. Sau khi trồng 2-3 năm cần phải xới xáo làm cỏ và tưới thêm phân muối, định kỳ 20-25 ngày tưới một lần hoặc trung bình mỗi tháng một lần. Có thể bón kết hợp với phân vô cơ (N, P, K). Để cho cành lá tươi tốt sum suê, hoa ra nhiều và to, người ta thường ngâm phân khô dầu, phân lá, phân bắc pha loãng với nước để tưới cho hoa hồng. Ngoài ra, nếu không có điều kiện bón các loại phân trên, ta có thể bón phân NPK kết hợp với phân vi lượng nhưng cần phải bón phân chuồng, nếu không lâu ngày đất sẽ chai cứng, cây hồng dễ bị cằn cỗi. Thường hồng rất thích hợp với phân khô dầu hay phân bò. Người ta có thể bón bằng cách đào bỏ đất xung quanh cách gốc hồng hoặc xung quanh vành chậu, cho phân vào rồi lấp đất lại (*chú ý: điểm xới xung quanh gốc hồng ít nhất phải cách gốc từ 10-20cm*). Trường hợp đất xung quanh gốc bị đề cứng thì xới nhẹ cho vỡ lớp đất mặt để thông thoáng

nhưng tuyệt đối không được rải phân gần gốc. Cần chú ý cây hồng thừa hoặc thiếu phân đều có triệu chứng bất thường qua bộ lá và rễ. Kinh nghiệm những người trồng hồng lâu năm cho thấy: lá vàng nhạt có thể là thiếu phân N, lá rụng sớm có thể là thiếu phân P, lá có viền vàng có thể là thiếu K, trường hợp bộ rễ biến dạng khác thường có thể là thiếu vôi, lá trở nên vàng có gân xanh nhạt có thể là thiếu Fe. Nếu bộ lá nhỏ và vàng thì nên tưới phân qua lá, nếu muốn hoa màu sắc đậm đà, lâu tàn thì tưới thêm phân K. Khi cây có nụ không nên tưới phân, tưới nước lên hoa làm hoa bị ứt dễ dập gãy mau tàn.

E-Kỹ thuật lai tạo

Muốn có hoa to bền, cành dài và màu sắc khác nhau, người làm vườn có thể chọn 2 cây hồng bố mẹ đáp ứng đầy đủ những điều kiện đặt ra rồi đem trồng riêng và cho thụ phấn nhân tạo từ cây này qua cây cây kia. Đây là cách lai tạo cổ điển, lấy phấn của cây bố đặt vào vôi nhụy của cây mẹ. Hồng là loài hoa lưỡng tính, nghĩa là nhụy đực và nhụy cái nằm trên cùng một hoa. Hoa lựa chọn để lai giống được cắt bỏ nhẹ nhàng cánh hoa khi hoa nở chưa hoàn toàn. Nếu khử đực chậm thì hoa đã tự thụ phấn, nên việc khử đực cần phải tiến hành khi nhụy chưa dài ra và phải nhẹ nhàng để không ảnh hưởng đến nhụy. Để khô nhụy đực với túi phấn chưa rách trong lọ. Một ngày sau, túi phấn rách và tung phấn hoa ra. Lấy bàn chải hay bút lông nhỏ chấm phấn này chà nhẹ lên vôi nhụy của hoa cái. Hoa cái sau khi đã cắt bỏ nhị đực và thụ phấn cũng cần bao cách ly để giới và côn trùng

không đưa phần khác bay vào. Khi vôi noãn cương lên, trên đầu có tiết chất nhờn là lúc dễ thụ phấn nhất. Vài ngày sau thấy chóp đài hay cuống quả vẫn xanh và phồng lên thì việc lai giống đã có kết quả. Nói chung tỷ lệ phần trăm đậu quả thường rất thấp. Khoảng 2-3 tháng sau khi thụ phấn thì quả chín. Lúc này quả có màu nâu, đỏ, vàng tùy theo các giống đem lai. Xẻ quả ra để lấy hạt tươi sức nảy mầm sẽ cao hơn. Đôi khi có hạt mọc ngay trên đầu ngọn chóp quả cũng có thể lấy hạt này đem gieo. Hạt tách ra đem cất vào tủ lạnh với nhiệt độ 5°C trong 6 tuần cho hết thời gian ngủ, rồi mới đem gieo trên khay gỗ có đất. Chôn hạt xuống đất sâu khoảng 1cm, không có ánh sáng trong một tháng và sau đó để khay thấp sáng 16 giờ mỗi ngày bằng đèn điện quang mới tốt. Nhiệt độ thích hợp cho thời gian này là khoảng 13-15°C. Đất gieo ở khay phải luôn đủ ẩm, tránh sũng nước. Khi hạt nảy mầm, tử diệp tử màu xanh, ta có thể đem cấy trong môi trường thích hợp gồm ½ đất mùn, ½ phần rong rêu than bùn, một ít vôi, NPK và vi lượng. Tùy theo từng giống mà thời gian ra hoa của chúng khác nhau. Khi cây hồng lai (Rose hybrid) ra hoa, ta có thể tuyển chọn. Thường những hoa lai sẽ có màu sắc, cỡ hoa, cánh hoa... không giống bố mẹ bởi vì hồng lựa chọn đem lai là giống đã lai rồi. Nếu hoa đẹp có đặc tính tốt ta có thể nhân giống vô tính bằng giâm cành hay ghép mắt để duy trì giống lai.

F- Kỹ thuật trồng chậu

1. Chọn chậu

Chọn chậu có nhiều loại và hình dáng khác nhau, việc chọn kiểu dáng tùy theo ý thích của người trồng. Nhưng những chậu có miệng rộng đáy thon thường dễ trồng, dễ thay cây hơn so với chậu miệng nhỏ đáy hay bụng phình to. Dưới đáy chậu phải đục lỗ to để thoát nước. Kích thước chậu cũng không nên quá to vì khi chuyển và trang trí sẽ gặp khó khăn, nhưng nếu nhỏ quá thì không đủ đất, đủ dinh dưỡng cho cây. Đối với hồng mini cây bé hoa nhỏ chỉ treo trên cửa sổ hoặc ban công phải nhẹ, gọn. Tóm lại, nên chọn chậu tương ứng với cây (*tán cây bằng thể tích chậu hoặc nhỏ hơn một chút*).

2. Đất trồng

Đất trồng trong chậu phải đủ dinh dưỡng, nhiều mùn. Dùng đất tơi xốp cùng phân chuồng, trổ, trấu mục, bánh khô dầu trộn đều. Lưu ý phân chuồng phải hoại mục và được phơi khô để tránh gây bệnh cho cây. Đổ đất vào 2/3 chiều cao của cây. Dưới đáy chậu phải bỏ vài ba viên gạch nhỏ chêm cạnh lỗ thoát nước để khi tưới đất không bị bịt lỗ gây úng nước cho cây. Phải kê chậu lên cao cách mặt đất khoảng 2cm để tránh giun chui vào.

3. Cách trồng cây vào chậu

Trước khi trồng, ta tưới nước để giữ ẩm. San đất ra chung quanh chậu rồi đặt cây hồng ngay ngắn vào giữa chậu. Nếu hồng được ươm trong giỏ tre, ta có thể đặt luôn giỏ tre vào chậu rồi đắp đất chung quanh, giỏ tre sẽ mục thành phân luôn đảm bảo bộ rễ cho cây sinh trưởng, phát triển nhanh. Nhưng phải chú ý khi đổ thêm đất vào chậu phải giữ cho mặt đất trong chậu luôn thấp hơn vành

chậu khoảng 2-3cm để khi tưới nước không bị tràn ra ngoài, và khi hồng lớn còn phải thêm vào 1 lớp đất phân mỏng bên trên. Sau khi trồng, tưới nước đủ ẩm rồi đặt chậu vào chỗ râm mát, dần dần mới đem ra nắng.

4. Cách chăm sóc

Khi trồng để tránh bị động rễ ta cần cắm một cọc nhỏ rồi buộc cây vào. Việc tưới nước rất quan trọng, nguyên tắc chung là không để đất trong chậu quá ướt vào lúc trời mát và quá khô trong lúc trời nắng. Không nên tưới vào giữa trưa, lúc trời nắng gắt và cũng không nên tưới cây trước lúc chiều tối vì cây hồng ban đêm có nước đọng trên cành lá dễ bị bệnh. Mặc dù khi trồng đã bón lót rồi nhưng định kỳ mỗi tháng một lần ta cần bón thúc thêm phân bằng tưới nước phân pha loãng. Khoảng 2-3 tháng xới nhẹ gốc một lần, vì rễ thường ăn lên mặt đất, nên ta có thể bón thêm phân chuồng hay phân bò. Nếu bó khô dầu, ta đào đất chung quanh mép chậu cho xa gốc rồi cho khô dầu vào khoảng 30-40g và đắp đất lại. Khi tưới nước, khô dầu tan ra thành phân rất tốt. Kinh nghiệm của những người trồng cho thấy muốn hồng siêng hoa, hoa to bền đẹp, cành lá xum xuê thì phân chuồng, đặc biệt là phân bò, và khô dầu có tác dụng quyết định. Trong quá trình chăm sóc, thường xuyên cắt tỉa những cành lá yếu sâu bệnh, những chồi mọc ở dưới gốc cây. Ngoài việc thay đất trong chậu cũng rất cần thiết vì số lượng đất ít nên thường mau hết phân, đất bị chai cứng, thường một hai năm thay đất 1 lần. Có thể thay một phần, chỉ bỏ một phần đất xung quanh vành chậu rồi cho đất phân khác

vào, phần đất ở gốc cây vẫn giữ nguyên, cây không bị đứt rễ vẫn tươi tốt và phát triển mạnh. Cách thứ hai thay đất toàn bộ phải nhổ cây lên cắt bớt rễ xấu, già và cánh nhánh bị bệnh yếu, đổ đất phân mới vào rồi trồng lại, cây hồng được trở lại trẻ hoá trở lại cho nhiều hoa và to.

G- Thu hoạch và bảo quản hoa

Hoa hồng thường được thu hoạch khi hoa vừa hé nở, nghĩa là cắt lúc hoa còn búp vì hoa sẽ tiếp tục nở. Một điều cần thiết nữa là nên cắt hồng vào lúc sáng sớm hoặc chiều mát khi cành hoa còn sung nhựa, nhiều nước, hoa sẽ lâu tàn hơn. Trước khi cắt nên tưới nhiều nước dưới gốc để hồng hút nhiều nước dự trữ, vì hoa hồng sau khi cắt sẽ bốc hơi mất nhiều nước, dễ làm cho hoa hồng bị héo. Hồng cắt xong bó nhẹ, cắm ngay vào nước rồi đưa vào nơi kín gió, râm mát. Để giữ nhựa còn dư trong cành hồng không bị chảy mất ta nên cắm vào nước sạch. Vết cắn phải xiên xéo để tăng diện tích bề mặt hút nước của hoa. Để tránh không cho bọt khí làm nghẽn mạch truyền dẫn lên hoa, ta cần cắt, rửa trong chậu nước trước khi cắm vào bình. Dụng cụ cắt phải là dao, kéo thật sắc để tránh làm dập cành, xước vỏ, cây dễ bị nhiễm bệnh mau thối. Kỹ thuật cắt hoa rất quan trọng, trước khi cắt phải đếm từ dưới chỗ bánh tẻ lên (chỗ đầu cành) cắt chừa lại 3 lá là vừa, cành hồng còn lại sẽ ra 3 chồi mới, ta chỉ lấy 1-2 chồi khoẻ mập sẽ cho ra 1-2 hoa to, nếu cắt lấy hết chồi yếu, hoa sẽ ra nhỏ. Khi cắt hoa, ta nên tỉa luôn những cành nhánh không cần thiết để cây thông thoáng,, tránh đả cây um tùm rạp rạp dễ bị sâu bệnh. Sau

khi cắt và rửa hoa, cần tiếp tục chắn sóc tưới phân. Trung bình mỗi tháng cho thu hoạch rộ 2 lứa và bình thường hàng ngày cũng đều cho thu hoạch. Nếu cần hãm cho hồng nở chậm lại vài ba ngày, có thể dùng dây nhỏ mềm buộc nhẹ quanh nụ hoa và bao kín hoa bằng giấy để che bớt ánh sáng, trước đó không nên tưới nước vào gốc. Ngược lại muốn thu hoạch hồng sớm dự định, ta tưới bằng nước ấm là tốt nhất.

5. Cách bảo quản hoa

Muốn giữ cho hoa hồng lâu héo thì cắt khi nụ hoa còn mềm, tốt nhất là khi 2 cánh hoa gần cuống mới vừa nở ra. Cần giữ lại vài lá để cành cung cấp chất dinh dưỡng cho hoa nở, nhưng không để lá nào tiếp xúc nước, nếu không lá sẽ tiết chất làm hoa mau héo hơn. Người ta có thể sử dụng một số hóa chất để kéo dài tuổi thọ của hoa, ngăn chặn tác hại của vi khuẩn và trung hòa độ pH trong nước như pha 1 lít nước + 2 thìa canh nước chanh vắt + 1 thìa canh đường + $\frac{1}{2}$ thìa chất tẩy sạch (Bleach) hoặc 1 thìa cà phê đường + 1 thìa cà phê dấm trong 1 lít nước, dung dịch này rất tốt cho hoa hồng. Ngoài ra khi thấy cành hồng cuống nụ hơi gục đầu thì nên ngâm cả cành vào nước lạnh sẽ làm cho cành hồng tươi hơn, nhưng nếu cắm lại vào chậu nước thì nên dùng nước hơi ấm vì cành dễ hút nước ấm hơn. Cần biết thêm rằng hoa hồng rất nhạy cảm với khí etylen tỏa ra từ cà chua, táo, cam, quýt, vì vậy không bao giờ để hồng bên cạnh các trái cây.

PHÒNG TRỪ SÂU BỆNH

Cây hoa hồng thường bị một số bệnh chủ yếu như sau:

1. Bệnh đốm đen

-Đặc điểm triệu chứng: Vết bệnh hình tròn hoặc hình bất định, ở giữa màu xám nhạt xung quanh màu đen. Bệnh thường phá hại trên các lá bánh tẻ, vết bệnh xuất hiện ở hai mặt lá. Bệnh nặng làm lá vàng, rụng hàng loạt. Đây là một trong những bệnh chủ yếu hại cây hoa hồng, hại nặng trên hồng cá vàng Đà Lạt.

-Nguyên nhân: Do nấm *Mycosphaerella* gây ra.

2. Bệnh phấn trắng

-Đặc điểm triệu chứng: Vết bệnh dạng bột phấn màu trắng xám, hình dạng không nhất định. Bệnh thường hại trên ngọn non, chồi non, lá non, hình thành ở cả 2 mặt lá. Bệnh nặng hại cả thân, cành nụ và hoa, làm biến dạng lá, thân khô nụ ít, hoa không nở thậm chí chết cây. Bệnh phấn trắng hại nặng trên giống hồng Đà Lạt.

-Nguyên nhân gây bệnh: Do nấm *Sphaerotheca paranosa* var. *rosae* gây ra.

3. Bệnh gỉ sắt:

-Đặc điểm triệu chứng: Vết bệnh dạng ô nổi màu vàng da cam hoặc màu nâu sắt gỉ, thường hình thành mặt dưới lá. Mặt trên mô bệnh mất màu xanh bình thường, chuyển sang màu vàng nhạt. Bệnh nặng làm lá khô cháy, dễ rụng, hoa nhỏ và ít, thường bị thay đổi màu sắc, cây còi cọc.

-Nguyên nhân gây bệnh: Do nấm *Phragmidium mucronate* gây ra.

4. Bệnh thán thư:

-Đặc điểm triệu chứng: Vết bệnh thường có dạng hình tròn nhỏ, hình thành từ chót lá, mép lá hoặc ở giữa phiến lá. Ở giữa vết bệnh màu xám nhạt hơi lõm, xung quanh có viền màu nâu đỏ hoặc đen. Trên mô bệnh giai đoạn về sau thường hình thành các hạt đen nhỏ li ti là đĩa cành của nấm gây bệnh. Gặp điều kiện ẩm ướt vết bệnh lan rộng từ 1/3-1/2 lá chết. Bệnh thường hại trên các lá bánh tẻ, lá già.

-Nguyên nhân: Do nấm *Colletotrichum* sp gây ra.

5. Bệnh chấm xám

-Đặc điểm triệu chứng: Vết bệnh dạng hình bất định hoặc hình tròn màu xám nâu. Trên vết bệnh thường có các điểm nhỏ li ti màu xám đen sắp xếp một cách tương đối trật tự theo đường vân đồng tâm. Vết bệnh thường lan từ mép lá của các lá chết vào trong phiến lá. Khi gặp thời tiết ẩm ướt các vết bệnh dễ thối nát và rửa.

-Nguyên nhân gây bệnh: Do nấm *Pestalotia* sp gây ra.

6. Bệnh đốm lá (đốm mắt cua)

-Đặc điểm triệu chứng: Vết bệnh là những đốm tròn hình mắt cua, hình trong hơi lõm, ở giữa màu nâu nhạt, xung quanh có gờ nổi màu nâu đậm. Bệnh thường hại chủ yếu trên lá bành tẻ, lá già, nhiều vết chỉ chít làm lá vàng chóng rụng.

-Nguyên nhân: Do nấm *Cerospora resae* gây ra.

7. Bệnh đốm vàng

-Đặc điểm triệu chứng: Vết bệnh hình tròn hoặc hình bầu dục, màu đen, trên vết bệnh có các vân đồng tâm khá rõ. Khi gặp thời tiết ẩm ướt, ẩm áp trên vết bệnh thường hình thành một lớp nấm mốc màu đen gồm cành và bào tử phân sinh của nấm gây bệnh. Bệnh thường hại trên các lá bành tẻ và lá già, làm lá vàng và dễ rụng.

-Nguyên nhân: Do nấm *Altemaria rasae* gây ra.

Ngoài các bệnh hại trên, cây hoa hồng còn bị các bệnh hại do vi khuẩn và bệnh khảm vàng lá do virus gây ra.

MỘT SỐ KINH NGHIỆM TRỒNG HOA HỒNG

“ Tác Giả Nguyễn Văn Hai (Hai Riều) “

báo hoa cảnh số 1/1995

A-Chọn cây giống

Hiện nay trên thị trường có hai loại cây giống: chiết và ghép. Theo kinh nghiệm cây ghép sống lâu năm hơn cây chiết. Nếu được chăm sóc đúng cách, cây ghép có thể sống 4-5 năm mà vẫn ra hoa to và đẹp.

Để chọn cây giống tốt nên chọn cây có cành mập lá xum xuê (nếu là cây chiết). Nếu là cây ghép thì tước ghép to khoảng bằng chiếc đũa ăn cơm là vừa, chiều cao của tước ít nhất là 25cm.

B-Cách trồng:

1.Trồng ở đất

-Vị trí: Chọn chỗ cao (không bị ngập úng) và có thời gian nắng trong ngày khoảng 8 giờ. Vì chỗ ít chỗ giờ nắng hồng sẽ ốm và ít hoa

-Làm đất: Xới đất sâu khoảng 30cm đánh tơi, dùng 0,5 kg phân chuồng hoai, nếu có bánh dầu khoảng 100gam

và 10gam NPK 16-16-8 càng tốt, một ít tro trấu hoặc tro bếp có lẫn than vụn trộn đều trong đất với diện tích khoảng 40cm x 40cm, khoảng 3 ngày là trồng được.

Nếu những nơi không có điều kiện đầy đủ các loại phân tro nói trên thì dùng phân chuồng không thôi cũng được, sau này sẽ bổ sung thêm.

Chú ý: Phân chuồng thường có ấu trùng của một số loại côn trùng hoặc trùn. Do đó phải kiểm tra kỹ trước khi trộn vào đất. Những nơi đất sét nhiều hoặc có phèn nên trộn thêm khoảng 5-10 gam vôi bột.

-**Đặt cây:** Khi đặt cây hồng nên để mặt đất của giỏ hoặc chậu hồng hải bằng với mặt đất trồng. Không nên vùi gốc quá sâu, cây hồng sẽ mau thoái hóa. Đặt xong là tưới ngay. Đối với những cây hồng để trong bóng mát quá lâu, phải sưởi nắng cho quen dần rồi mới đem ra trồng, để không bị phỏng lá. Cách này áp dụng cả trồng trong chậu.

Trường hợp trồng thành hàng thì cây này cách cây kia 40cm, hàng này cách hàng kia 40cm. Nếu trồng nhiều luống thì mỗi luống chỉ nên hai hàng và luống này cách luống kia 80cm.

Nếu cây chiết thì trồng cho tán cây đứng cân đối. Nếu là cây ghép còn ít cành thì nên để cành ghép hơi nghiêng (sau này tước gốc sẽ phát triển rất mạnh).

2. Trồng trong chậu hoặc bồn treo

-**Chọn chậu:** Nên chọn chậu tương ứng với cây (tán cây = thể tích chậu hoặc nhỏ hơn một ít). Cây nhỏ trồng trong chậu nhỏ và ngược lại. Khi cây lớn trút ra sang chậu rất

để vì rễ bám đầy trong chậu. Đối với bồn treo cũng vậy. Nếu cây nhỏ, lá ít sẽ không hút hết nước trong chậu có khối lượng lớn và rễ cũng không bám đầy kịp trước khi đất trong chậu bị nén xuống làm cây èo uột khó phát triển.

-Cách vô chất trồng: Dùng cát xây nhà càng to càng tốt hoặc gạch vụn, than vụn 1cm x 1cm lót vào đáy chậu. Độ dày cao hơn lỗ thoát nước ở hông chậu khoảng 1cm nhằm tránh úng nước sau này.

Dùng đất tơi xốp cùng phân chuồng, tro trấu, trấu mục, bánh dầu trộn đều. Chú ý: Định lượng cho các loại tùy theo cây lớn hoặc cây nhỏ mà dùng nhiều hay ít. Nhưng làm sao chất trồng hỗn hợp trên có độ xốp để thoát nước. Mặt đất trong chậu phải thấp hơn vành chậu 1cm. Khi xong phải kê mặt chậu lên cách mặt đất 2cm để tránh giun (trùn) chui vào, chất trồng mau mịn gây úng nước.

C-Chăm sóc

1. Tưới :

Cách tưới rất quan trọng, phải tùy theo từng trường hợp để có cách tưới thích hợp:

Số lần tưới và lượng nước tưới trong ngày tùy theo tình trạng đất trong chậu ướt hay khô, cây lớn nhiều lá hoặc ít lá...

Nguyên tắc chung không để đất trong chậu quá ướt vào lúc chiều mát và quá khô vào lúc trời nắng. Nếu trồng dưới đất thành luống thì vào lúc trời nắng gắt (tưới thật đẫm toàn vườn) cùng các loại cây khác là tốt nhất. Cách tưới này làm giảm nhiệt độ rất tốt cho cây trồng. Cây

nào xum xuê thì hút nước nhiều. Do đó, phải tưới nước nhiều đối với những cây xum xuê và ngược lại.

Vào lúc khoảng 4-5 giờ chiều không nên tưới ướt lá cây hồng dễ bị bệnh.

Cây sau khi bón phân phải tưới nước thật nhiều ngay. Các ngày sau đó tưới nước nhiều hơn bình thường. Nếu bỏ khô một ngày là cây hồng sẽ bị ngộ độc phân bón, sẽ lùn dần.

2. Bón phân:

Trung bình khoảng một tháng bón phân một lần. Các loại phân bón thường dùng như ở phần làm đất. Tỷ lệ từng loại tùy theo tình trạng đất hoặc chất trồng trong chậu tốt hay xấu mà quyết định tăng giảm từng loại. Nhưng theo kinh nghiệm thì phân chuồng và bánh dầu là nhất thiết phải có thì hoa trở mới đẹp. Không nên dùng riêng phân hoá học, cây hồng sẽ mau cần cỗi. Và phân hóa học bao giờ cũng chiếm 1/5 trở lại.

Bón dưới đất thường nhiều hơn trong chậu vì quá nhiều chi tiết khó trình bày cụ thể về định lượng. Nhưng tổng trọng lượng các loại phân khi bón dưới đất, đối với cây hồng có chiều cao khoảng 40-50cm và tán lá có đường kính khoảng 40-50cm dùng khoảng 100gam khi bón trong chậu khoảng 30gam. Cứ như vậy cây hồng lớn hơn thì tăng thêm lượng phân và ngược lại.

Bón dưới đất hoặc trong chậu đều phải xới xung quanh gốc lên rồi mới rải phân vào, lấp lại. Điểm xới xung quanh gốc hồng cách gốc hồng ít nhất là 10cm. Trường hợp đất chung quanh gốc bị dễ cứng thì xới nhẹ cho vỡ

lớp đất mặt để thông thoáng (nhưng không rải phân vào gần gốc).

Khoảng 2-3 tháng nếu đất trồng dẽ lại thì xới sâu 10cm cách gốc như trên để tạo thoáng xốp trở lại. Nếu thấy rễ bị đứt nhiều thì tĩa bớt cành để cân đối lại cây sẽ không bị héo. Trường hợp cây trong chậu thì có thể thay chất trồng từng phần, mỗi lần không quá 1/3 thể tích.

3. Ngừa và trị sâu bệnh:

-Bệnh: Khi thấy lá có đốm nâu hoặc cháy bìa lá, cành bị nhũn hoặc đen thì cắt bỏ. Thông thường mỗi loại hồng có một hoặc hai bệnh khác nhau. Nhưng dùng thuốc ZINEP và BEINOMYL phun ngừa mỗi tuần một lần mùa nắng và tăng số lần vào mùa mưa. Khi phun phải đều trên và dưới mặt lá.

-Sâu bọ: Cây hồng thường bị sâu xanh, bọ cánh cứng ăn lá và nhện đỏ chích hút lá... Dùng Sherzol phun đều hai mặt lá và diệt được các loại này.

4. Tĩa cành:

Cắt bỏ những cành ốm yếu không còn lá hoặc lá úa, bệnh. Sau khi hoa tàn thì đếm từ trên xuống từ 3-4 nách là cắt bỏ. Trường hợp cá những cánh quá cao thì cắt cho gần bằng những cành khác. Độ chênh lệch không quá 10cm, hoặc kéo cành đó nghiêng khoảng 45° thì nó sẽ đâm nước rất mạnh ở gốc. Khi các tược mới gần hoàn chỉnh thân lá thì cắt bỏ cành nghiêng. Các vết cắt phải sắc, không bị dập và có độ xiên so với mặt đất nhằm tránh đọng nước dễ gây bệnh.

TRỊ BỆNH MỐC TRẮNG VÀ QUẪN LÁ TRÊN CÂY HOA HỒNG

“Tác giả Lê Nam Ích” báo hoa cảnh số 5/ 1996

Hoa hồng là một loài hoa khó trồng nhất, nhưng được nhiều người yêu mến vì có hoa đẹp và hương hoa thơm. Nhưng chẳng may gặp phải cây hoa hồng bị bệnh mốc trắng và quăn lá làm ảnh hưởng đến sự cho hoa, đôi khi còn lây sang các loại cây cảnh khác. Loại bệnh này thường xuất hiện trên các giống hồng lạ, nhất là hồng ngoại khi đưa trồng ở vườn nhà. Đây là một dạng bệnh do nấm và vi khuẩn gây nên, chúng phát triển và lây lan rất nhanh, nhất là trong mùa Đông Xuân.

Để trừ bệnh này, chúng ta cần phải phun các loại thuốc trừ nấm có bán tại các cửa hàng phân bón hay vật tư nông nghiệp như Zineb, phèn xanh, Bordeaux... (liều dùng khuyến cáo trên nhãn thuốc). Hoặc có thể pha dung dịch Bordeaux 1% để xịt.

Cách pha:

Nghiền nát 0.1 kg Sulfat đồng hay phèn xanh (CuSO_4) pha vào 8 lít nước.

-Hòa tan 0,1 kg vôi sống (vôi tốt) trong 2 lít nước khác.

Đổ dung dịch vôi vào cái lu hoặc cái thau nhựa. Rồi rót chậm chậm dung dịch từ trên cao vào dung dịch vôi, vừa rót vừa quậy để hai dung dịch trộn đều nhau. Sau khi pha xong thuốc có màu xanh da trời, vì Sulfat đồng đã trung hoà hết với vôi nếu không cây dễ bị

ngộ độc. Để kiểm tra điều này, bạn lấy 1 cây đinh thép mài sáng rồi nhúng vào dung dịch đã pha, nếu thấy cây đinh vẫn giữ màu sáng là được, còn nếu cây đinh đóng một lớp màng ở trên chúng tỏ là đã dư Sulfat đồng, cần phải thêm vôi vào.

Thuốc pha xong cần dùng ngay, phải phun thuốc ướt đều mặt dưới lá, tán lá ngoài của cây, nơi đây có nấm mọc ra cần diệt. Cần nhớ là trong quá trình pha không được dùng thùng kim loại vì dễ bị ăn mòn. Dung dịch này chỉ sử dụng trong vòng 24 giờ, quá giờ này thuốc sẽ giảm tác dụng.

Tùy theo mức độ nhiễm nặng nhẹ của cây, phải mất thời gian từ 2-3 tuần đôi khi vài tháng hoa hồng mới hồi phục. Sau khi phun thuốc khoảng vài ngày, cần dùng phân bón tiếp sức để cho cây chóng hồi phục. Cây lại bắt đầu nảy cành, ra lá mới và cho hoa bình như thường.

KỸ THUẬT TRỒNG HỒNG TRONG CHẬU

(Tác giả: Võ Văn Hòe, báo hoa cảnh xuân 1994)

Ở nội thành, đối với đa số gia đình yêu thích hoa hồng, có được một mảnh vườn trồng hoa, là điều khó. Nhưng bạn có thể trồng hoa hồng trong chậu, vẫn thu được kết quả tốt.

Chậu hoặc hộc bằng gỗ là thích hợp cho cây hồng. Nước tưới có thể thoát ra hai bên, nhưng đất có thể giữ được độ ẩm. Những bình, chậu bằng thủy tinh hay plastic, đơn giản đẹp lại tiện lợi, nhưng có khuynh hướng

làm khô chất trồng nhanh hơn là trong bình sứ. Những chậu bằng plastic hoặc kim loại, đặc biệt một số có màu đen, có thể hấp thụ được ánh sáng mặt trời, gây cho rễ hấp thụ dễ bị chết do khô. Bất kỳ chất liệu nào bạn chọn làm chậu đều phải thoát nước tốt, rễ cây phát triển được bình thường, không chọn những chậu làm rễ cây bị thối, bị huỷ hoại.

Đáy chậu phải có nhiều lỗ, có chân đế hoặc không có thì kê gạch bên dưới chậu, giúp cho nước thoát tốt, khỏi bị ứ đọng lâu.

Đất trồng gồm ba phần đất hỗn hợp: cát, mùn cưa, phân. Một phần phân hữu cơ, phân xanh, lá mục cũng cho kết quả tốt, nếu chúng được đặt trong chậu lớn phải được trộn đều. Thường phân bón được chuẩn bị như sau:

- 5 phần đất hỗn hợp – bột cưa
- 4 phần phân hữu cơ (đủ loại) như lá mục, phân heo, bò... vỏ cây dừa mục, bánh dầu)
- 1 phần lá cát (cát xây nhà)
- Thêm vào đó một ít Super phosphate để dễ kích thích rễ phát triển.

Nếu bạn chọn một chậu bằng đất nung thì ngâm nước nó khoảng 30 phút trước khi trồng cây vào để cho đất nung không làm mất độ ẩm nơi rễ.

Thêm một vài xẻng đất sau khi trồng và đặt chậu ở những nơi thích hợp, có bóng che mát. Để việc tưới nước dễ hơn, phải chừa 2-3cm từ mép đất trồng đến vành chậu, và rễ cách đáy 3-4cm.

Tiếp tục thêm đất vào, dùng tay nhét đất vào gốc nhằm tránh hình thành những túi không khí nơi rễ.

Sau khi bạn đã hoàn thành việc trồng, tưới ngập nước rất kỹ.

Bạn có thể phủ trên bề mặt đất một lớp dày bằng cây phân xanh, rơm rạ để giữ độ ẩm, và tô điểm cho chậu tăng vẻ đẹp trước khi cây hồng trở hoa.

Đặt chậu vào nơi tiếp thu được ít nhất 6 giờ ánh sáng mặt trời, buổi trưa cần che nắng cho chậu ít nhất 2 giờ.

Nếu bụi hồng có khuynh hướng nghiêng dần về phía mặt trời, phải tìm một nơi có nhiều ánh nắng hằng ngày và xoay đầu chậu mỗi ngày một lần để cây phát triển thẳng đứng. Giữ gìn cây bằng cách không để (hoặc trồng) chậu hồng gần bức tường có màu sáng, không để nơi nắng nóng. Cây chết vì nó phản ánh sức nóng (tường tỏa nhiệt sau khi hấp thụ) nếu không chết cây cũng sẽ bị cháy lá.

Công việc tưới nước cho cây hồng trong chậu phải được tính toán kỹ, bởi vì chúng quá ít đất để giữ độ ẩm. Tưới thế nào để đất vừa đủ ẩm, giúp cây dễ hấp thụ dưỡng chất trong đất phân. Ngược lại, tưới nhiều, đất úng thường xuyên cũng gây khó khăn cho bộ rễ của cây hồng – một bộ rễ không ưa ngâm nước dài ngày.

LỊCH SỬ LAI TẠO VÀ CHỌN GIỐNG HOA HỒNG

Giống hoa hồng (Rosa) bao gồm khoảng 100 loài, phân bố ở khắp Bắc bán cầu. Mặc dù hoa hồng được trồng từ vài ngàn năm nay nhưng việc lai tạo và chọn giống nhân

tạo chỉ mới bắt đầu cách đây không lâu. Nữ hoàng Josephine ở thế kỷ 19 đã sưu tập rất nhiều hoa hồng trong khu vườn của bà tại Malmaison và vì vậy là người có công lớn đối với việc chọn tạo các giống hồng ngày nay. Công việc lai tạo hoa hồng chủ yếu được tiến hành ở Châu Âu. Quá trình khá phức tạp và còn nhiều điều chưa làm rõ.

Có ba bước ngoặt quan trọng trong lịch sử lai tạo và chọn giống hoa hồng. Thứ nhất là sự xuất hiện của các cây hoa hồng Hybrid Tea với hoa to và khả năng cho hoa quanh năm. Chúng xuất phát từ một cặp lai giữa hồng Tea vốn có hoa quanh năm và hồng Hybrid Perpetual có hoa to. Kế đến là sự xuất hiện của các cây hồng Floribunda, còn lại của hồng Hybrid Polyantha và hồng Hybrid Tea, có hoa to trung bình và rất nhiều hoa mọc thành chùm, cộng với sự cứng cáp thừa hưởng từ *R multiflora* xuất xứ từ Nhật. Bước ngoặt thứ ba là sự ra đời của hồng Grandiflora con lai của Hybrid Tea và Floribunda. Sau đây là bản pha hệ của hoa hồng ngày nay (theo Jasuda 1980).

Về màu sắc, hoa hồng cổ đại chỉ có màu đỏ đậm do có chứa một loại sắc tố thuộc nhóm anthocyanins là cyanidin. Sau đó, người ta có thêm hoa hồng vàng do lai tạo với *R foetida* thuộc vùng Tiểu Á là loài hoa hồng duy nhất có chứa sắc tố vàng carotenoid. Kế tiếp, hồng Hybrid Polyantha có thêm màu đỏ tươi do chứa một loại anthocyanin khác, pelargonidin. Xuất phát từ *R multiflora* .Người ta hy vọng sẽ tạo được hoa hồng xanh

trong tương lai nhưng cho đến nay vẫn chưa tìm được vật liệu di truyền nào mang sắc tố xanh delphinidin.

Việc tạo chọn giống ghép cũng là yếu tố quan trọng trong việc trồng hoa hồng. Gốc ghép phổ biến ở Nhật là *R multiflora*, ở Mỹ là *R Manetti*, *R indica* ở Pháp và *R canina* ở Đức. Gốc ghép phải có đặc tính như cho năng suất (của cành ghép) cao, kháng bệnh và thích nghi với điều kiện đất đai. *R multiflora* ở Nhật có gốc ghép khỏe, kháng được bệnh black spot (*Diplocarpon rosae*) nhưng lại bị nhiễm bệnh crown gall (*Agrobacterium tumefaciens*). Từ những dòng *R multiflora* ở khắp nước Nhật Bản, người ta chọn được một số dòng kháng được bệnh này.

HOA TRONG THƠ BÁC HỒ

Trong phạm vi bài này, tôi chỉ đề cập một số trong những bài thơ Bác Hồ nói đến hoa.

Nhật Ký Trong Tù là tập thơ của NGƯỜI bị bọn Tưởng Giới Thạch giam hãm đến mức chịu không nổi. Vậy mà, với tinh thần “Thân thể ở trong lao, tinh thần ở ngoài lao”, Bác Hồ vẫn ung dung, tự tại như không có việc gì xảy ra.

Bài Trên Đường đã nói lên tính lạc quan cách mạng đó của người làm cách mạng đang bị xiềng xích và bị đẩy tới nơi nào đó.

Mặc dù bị trói chân tay,
Chim ra rôn núi, hương bay ngát rừng
Vui sao, ai bảo ta dừng

Đường xa, âu cũng bớt chừng quạnh hiu

Mùi thơm của hoa rừng và tiếng chim ca đầu núi đem lại cho người tù “vui say” không cưỡng lại được và khiến cho kẻ đang bị “trói chân tay trên đường xa thăm thẳm cảm thấy như có những gì đến an ủi mình, tâm linh không còn thấy cảm giác cô đơn là điều mà thiên nhiên ban phúc cho những ai đang lâm vào cảnh lao lung đầy gian khổ

Bài Cảnh chiều hôm, Bác viết:

Hoa hồng nở hoa hồng lại rụng

Hoa tàn, hoa nở cũng vô tình

Hương hoa bay thấu vào trong ngực

Kể với tù nhân chuyện bất bình.

Bài thơ này – theo tôi – có ẩn dụ về người lang sói, bọn ăn thịt, người đang cầm quyền, bọn cai ngục, những tên đồ tể. Chúng nào có cần ngó ngang, đến xia chỉ đến hoa tươi. Đẹp như hoa hồng mà chúng cũng hờ hững. Hoa trong bài được tác giả nhân cách hoá. Hương của hoa là cái tinh túy nhất của hoa, đã bay vào tận ngực để kể nỗi bất bình của chính mình về cái nhấn tình thế thái ấy. Đối với chúng, hoa tàn cũng như hoa nở trước sau chúng cũng giữ mực lãnh đạm, thờ ơ mà thôi. Kẻ đẹp nhất trong xã hội thối nát cũng thế ấy.

Trong bài Trời Hửng tám câu, bốn câu cuối Bác viết:

“... Trời ấm hoa cười chào gió nhẹ

Cây cao chim hót rộn cảnh tươi

Người cùng vạn vật đều phơi phơi

Hết khổ là vui, vốn lẽ đời.”

Họ cười nhờ có trời ấm, chìm ca lãnh lốt nhờ có cảnh cao. Vật cũng như người đều có niềm vui như thế cả. Cảnh ngộ tạo ra niềm vui ấy. “Hết khổ là vui” là lẽ đương nhiên của lẽ sống ở đời, cũng như hết đông là sang xuân vậy. “Trời ấm” “cây cao” trong bài thơ này giữ vị trí chủ đạo, làm biến đổi sự vật từ trạng thái này sang trạng thái khác.

Ra khỏi tù ngục ở Quảng Tây, Bác Hồ về Việt Bắc 1947, khi giặc Pháp đã đặt chân xâm lược trên cả nước trừ các vùng nông thôn và núi rừng. Nỗi lo lớn nhất của Bác biểu hiện qua bài Cảnh Khuya chính là “nỗi nước nhà”

Tiếng suối trong như tiếng hát xa
Trăng lồng cổ thụ, bóng lồng hoa
Cảnh khuya như vẽ người chưa ngủ
Chưa ngủ vì lo nỗi nước nhà

Càng khuya cảnh thiên nhiên ở rừng núi càng đẹp, càng thơ mộng. Tai nghe rõ từ tiếng suối vang lên như một điệu hát, mắt trông rõ ánh trăng lồng trong cổ thụ như những đoá hoa rừng. Cái cảnh khuya ấy như một bức tranh vẽ vậy, ai mà hờ hững được. Bác Hồ cũng thế. Trong bài thơ, Bác không tả cảnh trời vừa tối mà lại tả “cảnh khuya” chứng tỏ người chưa ngủ được. Chưa ngủ không phải do cảnh đẹp gây ra, hay mắc bệnh mất ngủ, mà chính sự thao thức vì “nỗi nước nhà” khiến người không chợp mắt.

Bài thơ Bác Hồ gửi tặng cụ Bùi Bằng Đoàn viết ra sau đó, Bác Hồ cũng tả cảnh đẹp rất nên thơ, nên nhạc

nhưng ý tứ có khác. Niềm vui của Bác lan tỏa trong từng câu bởi lúc ấy, thế ta đang lên, nhiều tin thắng lợi ở chiến trường dồn dập dội về. Với bài thơ này, tôi cố ý chép lại nguyên văn chữ Hán để chúng ta thấy cái tài vận dụng câu chữ của Bác Hồ trong một bài thơ mang dáng dấp thơ Đường. Bài thơ như sau:

Phán thư sơn điệu thê song hản
Phê trát xuân hoa chiếu nghiêng trì
Tiệp báo tăng lai lao dịch mã
Tư công tức cảnh tặng tân thi

Dịch nghĩa:

Xem sách chim rừng đậu bên song cửa
Phê công văn hoa xuân soi đáy nghiêng
Tin thắng trận dồn dập, khiến ngựa mỗi mết
Nhớ ông tức cảnh làm thơ tặng

Tạm dịch thơ:

Chim rừng, đọc sách dòm song
Hoa xuân, duyệt trát bóng lòng đáy nghiêng
Tin vui, ngực báo ngày đêm
Bài thơ tức cảnh giữ liền tặng ông.

Trong bài thơ, có chim rừng đến đậu ở song cửa sổ, lúc đang xem sách. Khi cầm bút phê công văn thì hoa xuân rơi xuống đáy nghiêng mực và có cả hình ảnh ngựa trạm dồn dập báo tin thắng trận.

Nếu ai đọc được chữ Hán thì thấy ngay sự tinh tế của bài thơ qua các hình ảnh được miêu tả.

Chắc Bác viết chữ Hán trong thời gian đó bằng bút sắt chứ không phải bằng bút lông. Nhưng nếu không nói

nghiên mực thì làm sao miêu tả được cái đoá hoa xuân kia soi bóng được. Và lúc đó, bấy giờ tuy phương tiện liên lạc từ chiến trường về nơi Bác làm việc mà chỉ dùng sức người không thôi, thì làm sao nhận tin, gửi tin nhanh chóng được. Bác Hồ dùng cụm từ “lao dịch mã” cốt tả tin thắng trận đến luôn. Cảnh vật thiên nhiên ở đây thêm phần tươi đẹp bởi tin vui ấy. Câu chữ Hán “Tiếp báo tăng lai lao dịch mã” dùng rất đặc địa, toát ra tinh thần sảng khoái và hào hứng. Bài thơ tôi tạm dịch không xứng chút nào với sự nguyên văn của tác giả. Rõ ràng khi là thơ bằng chữ Hán, Bác Hồ đã chọn chữ rất hay và dùng rất đúng chỗ. Nội dung và hình thức đều đạt hiệu quả cao, có sức truyền cảm mạnh mẽ dịch không dễ dàng.

Hoa và cảnh trong thơ Bác Hồ hoà quyện chặt chẽ với tâm tình, và tư tưởng cách mạng của Người. Người không bao giờ hạ thấp trị giá của hoa nói riêng và thiên nhiên nói chung, nhưng dòng chảy trong huyết quản của Người là Tổ quốc, nhân dân, là số phận của những người cùng khổ.

Lúc còn công tác tại Hà Nội, khi Bác Hồ còn mạnh khoẻ tôi thấy Bác lúc rảnh rỗi sau giờ làm việc, cũng chú ý chăm sóc đến đàn cá nuôi dưới ao và một số loài hoa như hoa huệ hoa nhài (trong Nam gọi là hoa lài) và một số loài hoa khác. Khi một trong những đồng chí cận vệ tổ chức lễ cưới thì chính tay Bác chọn loài hoa đẹp nhất làm quà tặng, khỏi phải mua. Và có lẽ cây vú sữa từ miền Nam gửi ra tặng Bác là cây bac cứng nhất, tự Người vô phân, tưới nước hằng ngày. Cây vú sữa ngày càng lớn,

tán lá xum xuê che kín ánh nắng mặt trời khi từ tiết Xuân sang Hạ, là nhờ bàn tay chăm sóc của Bác.

VÌ SAO HOA HỒNG NHUNG KHÓ TẠO RỄ TRONG GIÂM CÀNH

(Tác giả Nguyễn Du Sanh) báo hoa cảnh số 3/1995

Trong giâm cành, cành giâm phải tạo được rễ bất định (là những rễ không xuất phát từ những rễ mầm của hột) thường nằm dưới đáy cành giâm, để bảo đảm khả năng duy trì và phát triển của cành sau này. Quá trình hình thành rễ bất định hai giai đoạn chính:

Giai đoạn 1:

Cảm ứng và hình thành rễ sơ khởi (mọc rễ). Giai đoạn này khó thấy được bằng mắt thường. Từ dưới đáy cành giâm (chỗ vết thương), trong những vùng chứa các mô còn sống hoạt động mạnh (như tượng tầng, nhu mô libe, nhu mô mộc...), một vài tế bào quay lại chức năng sinh mô, chỉ làm nhiệm vụ sinh sản tạo thành một đám tế bào (thường được gọi là mô sẹo). Đám tế bào này tổ chức lại hình thành sơ khởi rễ.

Giai đoạn 2:

Các sơ khởi rễ phân hóa và tăng trưởng thành rễ con chui ra khỏi vỏ. Các loài dễ ra rễ thường có đủ hai giai đoạn như trên.

Các yếu tố ảnh hưởng lên việc tạo rễ bất định bao gồm các yếu tố bên trong như: chất điều hòa sinh trưởng thực vật, trong đó auxin có vai trò rất quan trọng không thể thay thế được. Ở giai đoạn 1, auxin cùng với cytokinin

kích thích các tế bào phân chia tạo thành đám tế bào, hình thành sơ khởi rễ. Ở giai đoạn 2, auxin cùng với gibberelin làm tăng tính dẻo dai của vách cũng như kích thích sự tăng trưởng tế bào giúp kéo dài rễ. Các chất điều hoà sinh trưởng trên tác động qua nồng độ và qua tỉ lệ giữa chúng với nhau. Cành giâm nào có nhiều tinh bột dự trữ trong thân sẽ dễ dàng tạo rễ. Điều này đã được chứng minh: loài *Hồng setigera* dễ ra rễ hơn loài *hồng arvensis* và loài *Hồng odorata* vì trong thân có chứa nhiều tinh bột hơn. Chất dự trữ này được sử dụng dùng làm nguồn cung cấp năng lượng và chất cần thiết cho quá trình tái sinh. Các sinh tố cũng có vai trò quan trọng trong việc tạo rễ, trong đó phải kể đến sinh tố B1 là thành phần của các enzym liên quan đến hô hấp. Vai trò của chúng chưa được nghiên cứu nhiều. Các chất cản tăng trưởng như Tanin(chất chát) coumarin, alkaloid, acid abseicic...cũng cản sự tạo rễ bất định. Ngoài ra lá, chồi cũng ảnh hưởng đến sự ra rễ. Lá chồi là nơi tổng hợp nhiều chất rất cần thiết cho quá trình tạo rễ như auxin. Chất dinh dưỡng sinh tố cũng như các hợp chất khác. Tuy nhiên, sự hiện diện của một diện tích là lớn kéo theo lượng nước thoát ra nhiều sẽ gây nguy hại cho cành giâm, vì lúc này chưa có sự hình thành rễ: cơ quan hấp thu nước chủ yếu. Ngoài ra, các loài thân thảo dễ tạo rễ hơn các loài thân gỗ cứng, vì chúng có nhiều mô sợi ở vùng vỏ làm cho sơ khởi rễ khó chui ra. Các yếu tố này có liên quan đến bộ máy di truyền của thực vật.

Các yếu tố môi trường như độ ẩm không khí, độ thoáng khí, nhiệt độ, ánh sáng... cũng ảnh hưởng rất nhiều trên sự ra rễ khi giâm cành. Các yếu tố này thể hiện qua môi trường giâm cành có thích hợp hay không? Khi điều kiện môi trường thích hợp, cành giâm của thực vật có đủ các đặc tính nêu trên sẽ ra rễ dễ dàng hình thành một cá thể mới. Điều này cũng lý giải tại sao cành chiết lại dễ dàng tạo rễ hơn cành giâm vì chúng nằm ngay trên cây mẹ, có đủ các yếu tố cần thiết giúp cho sự ra rễ tại vị trí vết thương (gốc chiết).

Quay lại hoa hồng (Hồng nhung), qua nghiên cứu ghi nhận thấy đây là loài tương đối khó ra rễ khi giâm cành vì những lý do sau:

Trong cấu trúc cành giâm chưa có sẵn các giai đoạn của sự hình thành rễ, nên cần thời gian để thành lập sơ khởi rễ (thời gian ra rễ lâu). Phần vỏ có lớp giao mô và lớp cương mô phân bố hầu như liên tục nên chúng cản sự phát triển rễ. Sơ khởi rễ phải phân chia mãnh liệt mới có thể chui được qua lớp vỏ để kéo dài. Điều này cũng lý giải cành chiết cũng có ít rễ. Phần trụ dày mô gỗ ít, phía trong chứa nhiều lớp tế bào xếp dễ tách rời (điều này cho thấy muốn chiết cành thành công phải có bàn tay khéo léo của một nghệ nhân, nếu không cành chiết sẽ bị gãy). Độ ẩm không khí phải cao (100%) nếu giảm độ ẩm còn 80% cành rụng lá nhanh, tỉ lệ chết cao. Sự mất nước qua lá làm xáo trộn biến dưỡng, càng làm cho sự tạo rễ khó khăn. Cành Hồng giâm đòi hỏi độ ẩm cao nhưng phải thoáng khí (nó sẽ không tạo được rễ trong môi

trường hồng). Trong thân hồng có lượng taninnhưng nó không phải là tác nhân chính làm cho khó ra rễ (lượng tanin ở hồng dây cao hơn vẫn ra rễ rất tốt). Lượng tinh bột ở Hồng nhưng tương đối thấy không đủ cho nhu cầu tái sinh cây. Đây là một trong những nguyên nhân chủ yếu làm cho cành giâm hồng nhưng khó ra rễ. Hàm lượng auxin và cytokinin nội sinh thấp và tương đương nhau, nên chỉ tạo được mô sẹo mà không phân hóa rễ. Hàm lượng acid abscisic tương đối cao tác dụng xấu đến khả năng giữ lá, ngăn cản sự vận chuyển dinh dưỡng và các chất cần thiết từ lá xuống cho quá trình tạo rễ. Theo kinh nghiệm dân gian, khi chiết sẽ ra rễ nhanh hơn vì còn giữ được lá. Lá thể hiện vai trò rất quan trọng ảnh hưởng đến việc tạo rễ như cung cấp chất dinh dưỡng, nhân tố phụ (cofactor) như sinh tố B1, chất điều hoà sinh trưởng... như vậy trong giâm cành Hồng phải tìm cách duy trì bộ lá đồng thời phải xử lý một số biện pháp thích hợp để kích thích tạo rễ.

MỘT VÀI KHÍA CẠNH KHÁC VỀ HOA HỒNG

(Tác giả GS Tôn Thất Trình) báo hoa cảnh số 6/1996

Hương thơm.

Hương thơm là do tinh dầu tỏa ra từ cánh hồng, tùy theo màu sắc cánh hoa. Cánh đỏ hay hồng thì tỏa hương mùi nước hoa dễ xúc. Cánh trắng hay vàng thì tỏa hương như hương hoa trà hay hương hoa chanh, bưởi. Cánh vàng cam thì tỏa hương mùi gia vị đàn hương. Hương thơm có thể nhẹ nhàng, pha lẫn hương quế, rau mùi,

hạnh nhân, hạnh đào, cam quýt bưởi chanh, nho, vanille ... Hồng thơm nhất là vào buổi sáng khi hoa vừa nở 1/4 đến 2/3 nở rộ (nở hoàn toàn)

Giữ cho hồng lâu héo.

Muốn giữ cành hồng chơi lâu héo thì cắt cành khi nụ hoa còn mềm, vào xế chiều khi cây còn nhiều nước và dưỡng liệu hay vào sớm tinh sương. Tốt nhất là khi hai cánh hoa gần cuống mới vừa nở ra, Nhúng cành vào nước khi mới cắt khỏi cây và cắt xén ngay trong nước lần thứ hai trước khi cắm vào chậu hoa, theo góc 45⁰, như vậy nơi vết cắt mới khỏi có bọt nơi làm cành mau héo. Cần giữ lại vài lá để cành cung cấp đồ ăn, dưỡng liệu cho hoa nở. Nhưng phải không còn lá nào tiếp xúc với nước, nếu không lá sẽ tiết chất làm hoa mau héo hơn. Pha thêm vào chậu hoa cắm cành một chất giữ hoa lâu héo gồm có: 1lít nước + 2 muỗng súp nước chanh vắt + 1 muỗng súp chất đường + ½ muỗng pha trà chất tẩy sạch (Bleach). Một cách pha đơn giản tiện hơn là pha 1 muỗng cà phê đường + 1 muỗng cà phê giấm trong 1 lít nước. Một hai giọt chlorine để sát trùng (vi khuẩn) và một cục đường cũng làm chất giữ hoa lâu héo được. Khi thấy cành hoa hồng hơi ngả gục đầu, ngâm cả cành vào nước lạnh thì có thể làm cành hồng tươi lại. Nhưng nếu cắm lại vào chậu thì nên dùng nước hơi ấm vì cành dễ hút nước ấm hơn. Một cành hồng cắt biết giữ gìn phải tươi tốt trong vòng 5-10 ngày. Hoa hồng rất nhạy cảm với khí êtylen tỏa ra từ trái cà chua hay trái táo... Vì vậy không bao giờ để bó hồng bên cạnh giỏ trái cây.

Một vài kiểu cây hồng trang trí

Hồng độc thân, độc trụ – tree rose là hồng cắt hết cành ngang, chỉ còn để lại một thân trụ hay hai thân trụ chéo vào nhau thành một thân, chỉ để cành mọc loe ra trên ngọn cây mà thôi. Có ba kích thước thân: bề cao 90cm – 1m, để cho mọc làm cây cảnh trước cửa nhà, trước cổng hành lang, các lối đi trong công viên. Bề cao 55-60cm, rất thích hợp cho sân mái hiên, sân thượng, chậu kiểng lớn. Bề cao 25-30cm, thích hợp trồng trong chậu kiểng nhỏ.

Hồng chậu treo thường thuộc nhóm hồng tiểu muội, trồng không thấp.

Các !hung thẩm mỹ cho hồng leo.

Đính kèm một vài kiểu đỉnh, khung, cổng sắt, chấn song... thẩm mỹ trên thế giới cho hồng leo mà chúng tôi hy vọng nhiều họa sĩ Việt Nam sẽ chế biến lại cho phù hợp với nếp sống nước nhà.

Các nhà vườn hồng triển lãm, thi xe hoa hồng hàng năm nổi tiếng.

vườn hồng triển lãm nổi tiếng là Chelsea ở Anh Quốc, Bagatelle ở ngoại ô Paris – Pháp có đến 1.000 giống hồng trong 3.000 bụi hồng trồng, ở thị xã Roma – Ý, ở Nhật Bản và ở nhiều tiểu bang Hoa Kỳ. Riêng ở California có vườn hồng pasadena và Huntington Beach trong quận Cam gần khu tiểu Sài Gòn. Mỗi năm đều có thi xe hoa hồng kết thành đủ đề tài, danh lam thắng cảnh, đặc thù địa phương, ở thị xã Pasadena có cả triệu người chiêm ngưỡng, chấm dứt xong là khởi đầu cho trận

đá banh hình thoi (Football), Chén hoa hồng Rose Bowl, tranh giải quán quân miền Tây Hoa Kỳ.

Xuất khẩu hồng cắt cành:

Chúng tôi đã nêu lên khả năng xuất khẩu của năm loài hoa giá trị nhất để cắt cành bán sang các nước Âu Mỹ là hoa hồng, hoa cúc, hoa cẩm chướng (carnation, oeillet), hoa lay đơn (glaiueil, gladiolus) và hoa lan. Đồng bằng sông Hồng, vùng núi, Tây nguyên, đặc biệt là Đà Lạt có khí hậu tươi mát rất thích hợp để phát triển ngành trồng hoa hồng cắt cành xuất khẩu, trồng hoa vào mùa thu và mùa xuân khi mà tuyết rơi lạnh lẽo ở các nước Âu Mỹ làm cho giá hoa đắt thêm 50% giá thường lệ. Tuy nhiên cần phải khắc phục các khâu khó khăn về sản xuất, chuyên chở và tiêu trường. Muốn có phẩm giá phải trồng hoa ở nhà kính. Và kỹ thuật trồng hoa ở nhà kính giỏi nhất là Hà Lan, cần cho người đi học kỹ thuật này. Công ty trồng hoa hồng trong nhà kính mới xuất hiện ở Đà Lạt, do một chuyên viên Indonesia quản trị, chắc cũng mô phỏng không ít kỹ thuật Hà Lan. Tiêu trường hoa hồng cắt cành đòi hỏi tiêu chuẩn rõ ràng về loại hao dân chúng ưa mua: tở như thị trường Âu châu thích hoa trà hồng Sonia, Illona, Red Success và Lara, còn thị trường Hoa Kỳ thì ngoài Sonia, còn thích Tropicana, Ladend, Unforgettable, Brandy, Tuoch of class, Mister Lincoln. Về hoa hồng tiểu muội, Âu châu thích Motrea và Corona, Hoa Kỳ thích Jennifer, Cupcake, Riren-shine... Tuyển chọn và trồng tía theo khoa học cần được các đại học khoa học (bản sinh lý thực vật, bản tuyển chọn di

truyền), hay các đại học nông lâm (nông học, viên học) đào tạo và hỗ trợ để có giống tốt, kỹ thuật trồng tân tiến. Nếu cần, áp dụng kỹ thuật cấy mô nhân giống chẳng hạn đã khởi đầu ở một số trường đại học về hoa lan để sản xuất nhiều hoa đồng loạt, đúng phẩm giá, đúng tiêu chuẩn quốc tế. Vì tiêu chuẩn Âu Mỹ một khi có được đòi hỏi số lượng cung cấp rất lớn mà một nhà vườn nhỏ Việt Nam, có khi cả làng hoa cũng không đủ cung cấp đủ. Tiêu trường hoa cắt cành bán ở thế giới lên đến 15 tỉ ở mỗi năm và thị trường Tây Âu khoảng 1,5 năm tỉ kim mỗi năm. Đức quốc là nước nhập hoa cắt nhiều nhất Tây Âu. Và các nước như Israel, Colombia, Brasil, Kenya, Ivory Coast, Thailand, singapore và Sri lanka là những nước xuất khẩu nhiều hoa cắt mùa đông.

1001 cách tặng hoa.

Là người bán hàng hoa nên tôi không thể không hiểu biết ít nhiều về cách dùng hoa vì tôi nhận thấy phần đông khách mua hoa đều rất ngỡ ngàng đối với việc này và nhiều người cũng không biết dùng hoa sao cho đạt được hiệu quả mong muốn.

Cách đây ít lâu một người bạn tôi trong ngành doanh nghiệp điện thoại cho tôi. "Henry nè, mình cảm thấy quá lo làm ăn mà không thể hiện đầy đủ tình cảm với vợ mình. Vậy mình nhờ cậu từ nay trở đi cứ đến thứ bảy hàng tuần gửi cho vợ mình một chục bông hồng kèm theo tấm thiệp: "Thương mến, Georges". Tôi đã đoán được những gì rồi sẽ diễn ra. Những cách tặng hoa như thế gần như bao giờ cũng dẫn đến tình trạng là: Lần đầu nhận hoa người vợ hết sức vui mừng, nàng ta sẽ tự tay cắm hoa vào lọ và có thể sẽ cài lên trên chiếc áo vét ông chồng hãnh diện của mình một bông hồng để tỏ sự biết ơn. Qua thứ bảy sau nàng vẫn còn làm như thế. Đến lần thứ ba nàng chỉ còn nói "Cảm ơn anh về những đóa hoa". Và đến lần thứ tư ông chồng sẽ được đón chào bằng một câu như:

" Georges ơi anh tốn hết bao nhiêu tiền để mua hoa thế? Còn em đang cần một chiếc mũ mới, nếu như điều đó không làm cho anh..."

Việc gửi tặng hoa ít nhiều đòi hỏi trình độ tâm lý. Tác dụng của nó là phải tạo nên sự ngạc nhiên thích thú. Muốn làm như thế bạn phải làm như bó hoa từ trên trời rơi xuống, hoặc mỗi lần gửi tới phải cái khác ở trong.

Hoa hồng đã đành là hoa đẹp nhất, không ai không thích hoa này. Tuy nhiên nếu như chịu khó tìm tòi hoặc hỏi ý kiến của người bán hoa, bạn sẽ thấy là không thiếu những thứ hoa khác giá tiền có thể rẻ hơn nhưng tác dụng cao hơn. Hãy nhớ luôn luôn thay đổi thành phần bó hoa mỗi lần gửi tặng. Đừng e ngại gì trong việc gộp chung các loại hoa khác vì màu sắc của hoa rất dễ hoà hợp cùng nhau.

Có hai thứ người cần được nhắc nhở trong việc dùng hoa: một là những người quá ít dùng hoa, hai là những người dùng hoa quá nhiều những người thuộc nhóm thứ hai là đáng lo hơn. Ta biết rằng bó hoa là toàn cục chứ không phải là lán át toàn cục. Một nữ nghệ sĩ có quyền hãnh diện mà nhìn căn phòng của mình tràn ngập những hoa trong lẫn ra mắt đầu tiên. Nhưng tự đem hoa về giăng khắp nhà chưa hẳn đã là đẹp mà đôi khi còn để lộ ra sự kém cỏi về mặt thẩm mỹ của mình.

Trong phòng nên bài trí hoa theo từng cụm nhỏ. Một cành nở đơn sơ nhưng biết trưng bày còn đẹp hơn cả một cụm hoa sum suê. Một cô bạn tôi có vườn hoa lớn một hôm đến nhờ tôi chỉ cách trưng bày hoa vì cô mới đăng kí dự thi trang trí hoa ở bàn ăn. Biết tính cô bạn, tôi trao cho cô hai lời khuyên đựng trong phong bì dán kín ghi dấu A, B và bảo cô ta: “ Cô cứ trưng bày theo ý của cô, xong rồi hãy mở bì thư thứ nhất và làm theo những lời tôi dặn. Sau đó lại mở bì thư thứ hai và làm tiếp tục.” Cô bạn về nhà xếp hoa lên bàn xong mở phong bì A ra và đọc thấy câu” Bớt đi một nửa số hoa rồi dùng những hoa

còn lại để mà trang trí". Cô ta làm theo và mở phong bì thứ hai:" Bây giờ bớt thêm một nửa của số còn lại". Cô ta làm y như thế và được giải thưởng.

Khi mua hoa tặng đừng chọn hoa mới từ nhà vườn chở tới. Nhất là hoa hồng. Loại hoa này phải để trong kho lạnh 24 giờ đồng hồ thì sau khi chưng mới lâu tàn. Nếu không biết bó hoa mình sắp mua có còn chơi được lâu không, bạn hãy bứt nhẹ một cánh hoa xem, nếu nó không rời ra ngay hoặc chỉ rời ra với một tiếng "tách" thì đó là hoa hãy còn tươi. Một số người chỉ chọn mua hoa còn nụ, nói rằng như thế để chơi được lâu. Nhưng nếu để đem đi tặng thì chẳng cần làm như thế. Vì vẻ đ của một bó hoa chỉ được đánh giá nhiều nhất vào lúc nó vừa từ trong bao giấy lấy ra. Chính vào lúc ấy bó hoa phải thật rực rỡ.

Cũng nên biết rằng ngôn ngữ của hoa không phải là phổ thông, ai ai cũng thuộc nằm lòng cả đâu. Chưa kể ý nghĩ của hoa ghi trong sách vở cũng lại mỗi nơi mỗi khác. Do đó người nhận được hoa chưa chắc đã hiểu được ý của người tặng hoa. Chẳng hạn như hoa dạ hương(Jacinthe) màu đỏ có nghĩa là "xin hãy tha lỗi" Nếu bạn được mời dự tiệc nhưng lại quên mất, sau đó bạn gửi bó hoa dạ hương màu đỏ cho nữ chủ nhân mà không kèm theo một lời lẽ nào thì chắc chắn là người nhận hoa sẽ không bớt giận mà đôi khi còn trách sao không được tặng cho một bó hồng xinh đẹp.

Một ngày kia một khách si tình bảo tôi gửi đến cho một phụ nữ đoá phong lan lữ (gelranium) màu thạch lựu

đặt trên một nền lá khô. Tôi tra trong sách thấy việc gửi hoa ấy là “Tôi rất đau khổ”. Nhưng tôi cam đoan là người đàn bà nhận đóa hoa ấy chẳng hiểu gì đâu mà có lẽ còn thấy ngạc nhiên, bối rối khi nhận món quà như thế.

Rất nhiều người không hề biết những loài hoa nào tương ứng với những tháng nào của dịp sinh nhật. Nếu bạn định gửi một bó hoa tặng sinh nhật ai thì hãy cứ chọn mua loài hoa tương ứng nhưng cũng đừng quên một câu thuyết minh vắn tắt về cái dụng ý của mình. Có khi người ta mất công một cách vô ích, như gửi một số hoa có bao nhiêu đóa – mỗi đóa hoa hồng tượng trưng cho một năm hạnh phúc của gia đình chẳng hạn – cho ai mà không kèm theo tấm thiệp thuyết minh. Vì người nhận hoa ít khi đếm những bông hoa.

Gửi hoa đến chỗ dưỡng đường người ta thường chọn những màu tươi sáng, nhưng đừng quên đi khía cạnh đau yếu của bệnh nhân. Hoa hồng đỏ thắm hay những hoa sức nức hương thơm không hợp. Những người tính tình cáu kỉnh hay người cao tuổi thường thích những màu êm dịu và nhu hòa. Nhưng nếu bệnh nhân ở trong trạng thái vui vẻ và sắp sửa bình phục thì hãy gửi cho họ những đóa hoa sắc sỡ để điểm nét tươi vui cho căn phòng lạnh lẽo, trắng bệnh của họ.

Nếu bạn gửi hoa cho một bệnh nhân vừa qua ca mổ và còn phải nằm lại bệnh viện thì đừng dồn tiền mua cả một bó mà nên chia làm nhiều lần, để rồi sau đó mỗi tuần gửi đến một bó, bởi vì người bệnh lúc đầu nhận được vô

số là hoa nhưng về sau dường như lại bị mọi người bỏ quên.

Trong dịp lễ lạc, người ta thường cài trên ve áo một chùm hoa nho nhỏ có màu tươi sáng. Đóa hoa giắt ở trước ngực phụ nữ còn phải hợp với màu áo họ mặc. Muốn cho hoa cài được tươi suốt buổi dạ hội thì lúc đi đường bạn nên cất hoa trong chiếc hộp nhỏ và chỉ cài hoa trong phòng thay áo. Nếu hoa cài áo của bạn đã bị nhàu nát thì nên vứt đi, vì thà không có hoa còn hơn là cài một bông hoa héo.

THÁP MẮT HOA HỒNG

(T.G Hồng Hạnh) báo nghệ thuật hoa viên năm 1993

Bạn đã có cây hồng trồng hoa đẹp, muốn nhân ra thành nhiều cây tương tự thì tốt hơn hết là dùng lối tháp mắt (greffage en elcusson). Những cách gây giống khác như giâm cành (bouturage), chiết cành (marcottage) không thích hợp bằng vì những giống hồng đẹp thường mọc yếu ớt, nếu đem giâm cành sẽ khó ra rễ, còn chiết tuy có an toàn hơn nhưng cũng đòi hỏi khả năng đâm rễ của cây, và những cây hồng chiết được sẽ không sống khỏe vì bộ rễ không phát triển. Tháp là đem một giống cây quý ghép lên trên một cây khác cùng loại mạnh hơn để cho giống cây mà ta yêu thích được nuôi dưỡng đầy đủ hơn và phát triển nhiều hơn. Tuy nhiên trong 3 cách nhân giống kể trên thì cách tháp cây có phần phức tạp và khó khăn hơn.

Tháp cây có nhiều cách nhưng đối với hoa hồng thì tháp mắt là thích hợp nhất. Sau đây là những việc phải làm:

1.Chọn cành gỗ tháp:

Tức là cành của loại hồng quý mà ta muốn đem nhân ra. Trên cành này có nhiều mắt mầm để tháp lên nhiều cây. Mắt tháp nên lấy trên những cành hồng khỏe mạnh, không sâu bệnh (tức là không có rầy rệp đeo bám, không bị thâm nám hay khô vỏ) và đã trở hoa. Tốt hơn hết là những cành vừa trở hoa xong. Nhẹ nhẹ lấy bỏ các gai trên cành (không làm tróc vỏ), cắt bỏ lá cây, chỉ chừa lại $\frac{1}{2}$ chiều dài cuống lá. (Hình 1)

2.Chuẩn bị gốc tháp:

Trước khi bắt đầu lấy mắt tháp phải chuẩn bị sẵn gốc tháp. Gốc tháp phải thuộc giống cây khỏe mạnh (hồng đại, hồng leo...). Để có những gốc tháp sử dụng được, trước đó người ta sản xuất các gốc tháp này bằng cách giâm cành lấy từ các giống hồng đại nói trên vì các giống này đâm rễ dễ dàng. Gốc tháp tốt nhất có kích thước bằng cây viết chì. Dọn sạch gai nhọc và lá nơi sắp tháp mắt, tức là một nơi lóng sạch trên thân cây cách mặt đất độ 6-8cm. (Cao quá thì cành tháp mọc yếu và sau này tốn nhiều công tỉa chồi ăn hại, thấp quá thì khó thao tác và dễ nhiễm bệnh nấm từ mặt đất). Dùng mũi dao tháp (hay dao xếp nhỏ) rạch sâu hai đường thẳng góc với nhau hợp thành chữ T, rồi trở cán dao tháp (làm bằng sừng có bìa mỏng) để nạy hai mép vỏ lên một ít. (Hình 2)

3.Lấy mắt tháp:

Không để mất thời gian, tiến hành lấy mắt tháp trên cành hồng đã chọn. Các mắt tháp tốt nhất là mắt ở quãng giữa cành. Loại bỏ những mắt bị tổn thương hay bị đui chột.

Tay trái cầm cành gỗ tháp, tay phải cầm dao tháp, dùng lưỡi dao chấn hai đường ngang phía trên và phía dưới mắt mầm đã chọn, cách mắt mầm độ 1cm về phía trên và 1,5cm về phía dưới. Đặt nghiêng lưỡi dao ấn nhẹ vào phía trên đường rạch trên của mắt tháp, gọt xuống một lát mỏng bề ngang 0,5cm cho đến lằn gạch dưới để lấy mắt tháp ra (Hình 3) Vết gọt phải thẳng, sạch (chỉ gọt một lần tránh làm bầm dập). Khi gọt giữ cho lưỡi dao song song với trục cành, đừng ấn quá sâu vào gỗ. Nếu mắt tháp lấy ra (có chứa mắt mầm và cuống lá) mang theo một mảnh gỗ trắng bên dưới, phải gỡ bỏ phần gỗ này, nhưng phải cẩn thận vì mảnh gỗ này gắn với cái nhân của mầm, gọi là hạt gạo. Cách làm tốt nhất như sau: dùng đầu ngón tay và ngón trỏ tay mặt cầm một đầu mảnh gỗ giật nhẹ qua bên phải theo chiều từ trên xuống dưới, tránh giật theo chiều dọc (Hình 4). Cũng có thể bật ngửa mắt tháp để lấy mảnh gỗ ra. Nếu thao tác khéo, mảnh gỗ sẽ bong ra mà hạt gạo vẫn dính với mắt tháp. Mắt tháp mà hạt gạo đã mất thì không dùng được. Ngược lại nếu để quá nhiều gỗ trắng bên dưới mắt tháp thì sẽ cản trở tiếp xúc giữa mắt mầm với gốc tháp và mắt mầm sẽ không sống được.

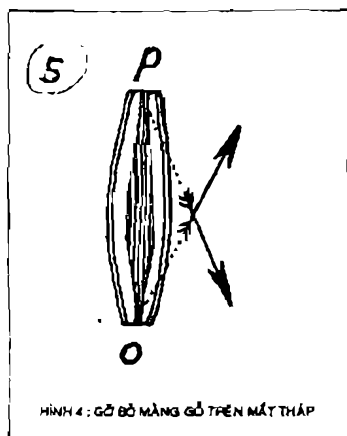
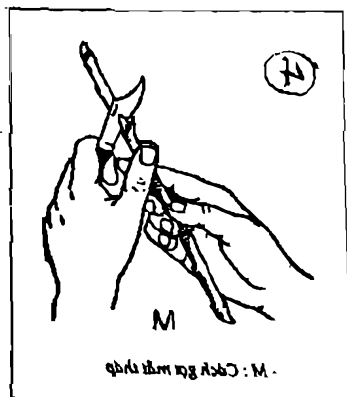
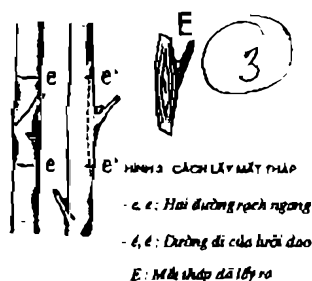
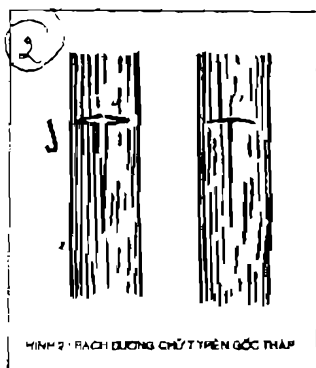
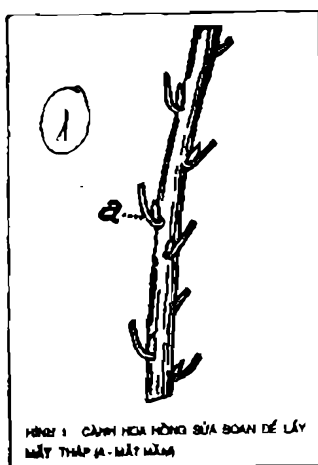
4. Đặt mắt tháp vào gốc tháp:

Lấy mắt tháp xong phải nhanh chóng đưa vào gốc tháp. Trong thao tác này tay phải cầm cuống lá của mắt tháp, tay trái dùng cán dao tháp nạy rộng hai mép vỏ hình chữ T nơi gốc tháp. Luồn mắt tháp vào theo đúng chiều trên dưới và đẩy sâu xuống theo chiều dọc. (Nên rạch chữ T vừa đủ để đặt mắt tháp vừa khít với lằn vạch trên, không thừa không thiếu. Nếu còn thừa mảnh vỏ mắt tháp thì phải dùng dao xén đi. Tuy nhiên cũng đừng rạch quá rộng vì sẽ làm suy yếu gốc tháp). Áp hai mảnh vỏ nơi hình chữ T ra ngoài mắt tháp rồi dùng dây mềm quấn chặt chung quanh chỗ tháp (chừa cuống lá ra). Nếu tháp trong mùa mưa thì nên quấn theo kiểu lợp mái (quấn từ dưới lên trên) bằng sợi nylon mỏng để nước mưa không ngấm vào chỗ thalpga6y thối mục. Hoặc buộc một chiếc lá làm mái che nước chảy.

5. Chăm sóc mắt tháp:

. Mười ngày sau khi tháp, có thể quan sát để biết mắt tháp sống hay không. Nếu thấy cuống lá kèm theo mắt tháp bị khô tóp thì mắt tháp đã hỏng. Trái lại nếu thấy cuống lá màu vàng nhũn còn tươi (hoặc đã gãy rụng) và lớp da mắt tháp có màu xanh thì đó là những dấu hiệu đáng mừng. Trong trường hợp này nếu khi quan sát có tháo dây ra thì hãy cột lại như cũ chờ đủ thời gian mới tháo ra luôn. Còn nếu mắt tháp đã hỏng thì tháo dây ra để thắp lại mắt khác ở phía đối diện trên gốc tháp và hơi thắp hơn một chút. Ba tuần lễ sau khi thắp cần bỏ dây quấn để nhọc cây lưu thông.

Ít lâu sau, khi thấy mắt tháp căng phồng, bắt đầu phát triển thì hớt bỏ phần thân phía trên mắt tháp, cách 5cm. Nếu cắt xéo, đỉnh ở phía trên mắt tháp để tránh nước chảy vào đây. Bôi thuốc mỡ trên vết cắt để tránh thối mục. Sau đó lấy bỏ tất cả chồi dại mọc ra từ gốc tháp để khỏi cạnh tranh dòng nhựa với mắt mầm mới tháp. Khi

cành mắt tháp mọc ra được 15-20cm thì hốt đọt chỉ để lại đoạn cành với 3-4 lá. Việc hốt đọt sẽ kích thích cây đâm nhiều cành.

Ngoài hoa hồng ra phương pháp tháp mắt cũng dùng để tháp nhiều cây khác như cam, quýt... Đây là kiểu nhân giống ít hao thực liệu, một cành cây có thể nhân ra hàng chục cây con vì một mắt sẽ thành một cây giống như cây mẹ đã sinh ra nó. Ở các tỉnh phía Nam thời điểm tháp hồng là đầu mùa mưa, khi ấy cây sung nhựa dễ lột vỏ và mắt tháp cũng được tiếp nhựa dồi dào, tỉ lệ thành công cao hơn.

NGÔN NGỮ LOẠI HOA

Từ thời xa xưa, người ta đã có thói quen tặng hoa cho nhau để nói bóng gió về tư tưởng, tình cảm của mình. Hoa nói lên lời cảm ơn, tình yêu, sự chia buồn lời chúc mừng...

Qua năm tháng, một sự quy ước ngầm đã ra đời. Mỗi loại hoa riêng đều có ngôn ngữ của nó.

Hoa Hồng. Vẫn được xem là Nữ Hoàng của các loài hoa, nên ít khi người ta tặng nhau cả bó lớn. Chỉ cần 1, 2 hay 3 đoá thôi cũng đủ nói lên tình cảm của người tặng. Hoa hồng có nhiều loại màu sắc, nên mỗi màu mang một lời ngỏ ý riêng, chẳng hạn như sau:

- Hoa hồng: Tôi yêu cô (hay anh)
- Hoa hồng đỏ: Tình yêu nồng nàn
- Hoa hồng trắng: Tình yêu tinh khiết
- Hoa hồng vàng: A đã phản bội B
- Hoa hồng hồng (gọi là màu Brigitte): Trừu mến

- Hoa hồng nhung: Say đắm, đam mê

Ngoài ra hoa hồng còn là biểu tượng của nước Scotland.

Hoa Uất Kim Cương (Tulipe)

Hoa tulip được tặng trong nhiều trường hợp vì nó là biểu tượng của mùa xuân. Nó ngụ ý là lời chúc, lời khen ngợi, lời khuyên răn về sự hy vọng, ý chí vững vàng, sự kiên nhẫn.

Hoa tulip đỏ là sự biểu tượng cho sự tỏ tình thắm lặng

Hoa Cẩm Chương (Peonies)

Phải thận trọng khi tặng hoa này. Tuy bề ngoài hoa có dáng xum xuê và sang trọng nhưng cẩm chương lại cho là biểu tượng của sự e dè, tính nghi ngờ. Thí dụ A tặng B hoa hồng đỏ (tỏ tình) mà A lại được B tặng lại hoa cẩm chương thì có nghĩa là B không tin tưởng lắm ở A mà A dành cho B.

Hoa Thủy Tiên (Narcissus)

Hoa này mang tên của nữ thần Narcissus, bị hại bởi chính sự kênh kiệu trước sắc đẹp của chính mình. Hoa thủy tiên được xem như biểu tượng của tính ích kỷ và sự kênh kiệu.

Ngôn ngữ khác của loài hoa khác:

Cúc trắng: tuổi già hạnh phúc

Lan Rừng: cứng cỏi, cô đơn, đơn sơ, mộc mạc

Đào: giọt máu danh dự

Mai: tình yêu thanh khiết

Trà mi: kiêu hãnh

Sen: từ chối tình yêu

Huệ: sự trinh bạch, thanh khiết

Phong Lan: tham vọng cao sang

Lay Ớn: hò hẹn

Mào Gà: muốn nghe câu trả lời

Violét: đừng quên

MỤC LỤC

Lời giới thiệu	3
Lời tựa	5

Chương I**LỊCH SỬ HOA HỒNG**

A- Truyền thuyết hoa hồng	9
B- Lịch sử hoa hồng	11
C- Nguồn gốc hồng hiện đại,	27
D- phân loại H.Hồng	32
E- Lý lịch hoa hồng	42
F- Hồng nội địa	45

Chương II**KỸ THUẬT TRỒNG HOA HỒNG**

A- Trồng hoa hồng ở nội thành.	48
B- Trồng đại trà với quy mô lớn	58
C- Trồng khấp kín từ ươm, tháp để bán giống	60

Chương III**KỸ THUẬT GHÉP HOA HỒNG**

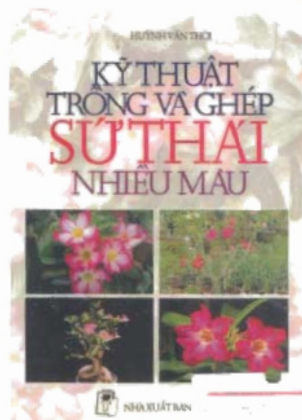
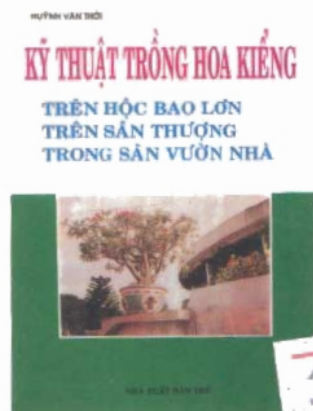
A- Ghép	62
B- Chiết	65
C- Giâm cành	66

Chương IV**KINH NGHIỆM TRỒNG, GHÉP,
CHĂM SÓC, PHÒNG TRỪ SÂU BỆNH.**

A- Kinh nghiệm trồng.	68
B- Kinh nghiệm về đất.	70
C- Chọn giống	72

D- Kinh nghiệm ghép	76
E- Tưới nước, phân.	78
F- Kinh nghiệm phòng trừ sâu bệnh.	82
G- Tiêu chuẩn hoa hồng.	85
PHỎNG DỊCH ẢNH BÌA 4	87
THỤ PHẤN NHÂN TẠO	96
KỸ THUẬT TRỒNG HOA HỒNG	100
A- Các giống hồng phổ biến trong sản xuất	101
B- Thời vụ gieo trồng	104
C- làm đất	104
D- Bón phân	104
E- Kỹ thuật lai tạo	106
F- Kỹ thuật trồng trong chậu	107
THU HOẠCH VÀ BẢO QUẢN HOA	109
PHÒNG TRỪ SÂU BỆNH	111
TRỊ BỆNH MÓC TRẮNG VÀ QUẢN LÁ	118
KỸ THUẬT TRỒNG HỒNG TRONG CHẬU	120
LỊCH SỬ LAI TẠO VÀ CHỌN GIỐNG	122
HOA TRONG THƠ BÁC HỒ	124
VÌ SAO HỒNG NHƯNG KHÓ TẠO RẼ	128
TRONG GIÂM CÀNH	
MỘT VÀI KHÍA CẠNH KHÁC VỀ HỒNG	132
THÁP MẮT HOA HỒNG	140
NGÔN NGỮ LOÀI HOA	144

Cùng một tác giả:

2961910